

Mijn-ID compendium van werkvormen over LHBTIQ+ thema's

Max Rapa, Peter Dankmeijer et al.

Co-funded by
the European Union

Inhoudsopgave

<i>Inhoudsopgave</i>	2
<i>1. Introductie</i>	5
1.1 Projectsamenvatting	5
1.2 Hoe dit compendium te gebruiken	5
1.2 Uitvoering van de werkvormen	6
<i>2. De werkvormen</i>	10
<i>BIOLOGIE/GEZONDHEID</i>	11
1. De Gender Bread Persoon	12
2. Seksuele kenmerken	14
3. Seksuele technieken (hetero, homo, of lesbisch?)	16
4. Mijn ideale partner	18
5. LHBTI-dieren	21
<i>SCHEIKUNDE</i>	26
6. Een Periodiek Systeem met LHBTIQ+ Elementen	27
7. Wetenschappers als rolmodellen	31
<i>NEDERLANDS</i>	33
8. Seksuele jargons	34
<i>ENGELS</i>	36
9. The imperfects	37
10. Harvey Milk	38
11. Gendergelijkheid en mensenrechten	40

<i>GRIEKS</i>	42
12. LHBTQI+ terminologie	43
13. Griekse LHBTIQ+-literatuur verkennen.....	46
14. LHBTQI+ gedichten op muziek gezet	48
<i>GESCHIEDENIS</i>	50
15. Gedichten van Sappho.....	51
16. Tien oude LHBTIQ-feitjes.....	53
17. Geschiedenis van seksuele diversiteit.....	56
<i>ITALIAANS</i>	60
18. LHBTIQ+ woordenlijst	61
19. Wat is jouw voornaamwoord?	65
20. Seksuele synoniemen	69
<i>WISKUNDE/REKENEN</i>	73
21. LHBTIQ+ rekenopdrachten	74
22. LHBTIQ+ en Statistiek.....	75
23. Wat weet jij over seksuele en genderdiversiteit?	77
24. Wiskunde en diversiteit	80
<i>LICHAMELIJKE OPVOEDING</i>	81
25. Grenzen stellen.....	82
<i>MAATSCHAPPIJLEER</i>	84
26. Al die labels	85
27. Universele Mensenrechten	89
28. Meer kansen! (Biseksualiteit)	91
29. Fantasieën over de toekomst.....	96
30. Stel je voor dat je een ouder bent	100
31. Ontdekken hoe ik subjectief ben (deel 1)	104
32. Ontdekken hoe ik subjectief ben (deel 2)	108

33. Het motto "United in Diversity"	110
<i>SPAANS/CATALAANS</i>	<i>112</i>
34. Nieuws dat uitsluit.....	113
35. Liefdesbrief	114
36. Margarito leren kennen.....	117
<i>3 . Projectinformatie</i>	<i>123</i>
3.2 Formele informatie voor het Agentschap Erasmus+	123
3.3 Project coördinator	124
3.4 Versiegeschiedenis.....	124

1. Introductie

1.1 Projectsamenvatting

Het Mijn-ID project ("My-ID" in het Engels) is een uitwerking van de pedagogische "Mijn-ID" aanpak van seksuele en genderdiversiteit voor middelbare scholen. De "Mijn-ID"-methode is gebaseerd op een analyse van heteronormativiteit en wetenschappelijk onderbouwde methoden om les te geven op een manier die mogelijke negatieve attitudes en de onderliggende negatieve emoties ten aanzien van seksuele en genderdiversiteit duurzaam kan veranderen in een meer tolerante en zelfs ondersteunende houding. Het internationale Mijn-ID project (EU-Erasmus+) liep van november 2021 tot november 2023.

Het project maakte gebruik van drie belangrijke strategieën om middelbare scholen te ondersteunen bij het uitvoeren van de Mijn-ID-aanpak:

1. Concrete werkvormen ontwikkelen om te integreren in een doorlopende leerlijn
2. Handleiding voor docententraining
3. Richtlijnen en materiaal voor het informeren en betrekken van ouders

In Nederland werkte GALE (de Global Alliance for LGBT Education) samen met het leidersland College in Amsterdam om deze producten uit te proberen. Verder werkten scholen uit Griekenland, Italië en Spanje mee.

1.2 Hoe dit compendium te gebruiken

Het hoofdgedeelte van dit compendium is hoofdstuk 2, een verzameling van 36 klassikale werkvormen en lessen. De werkvormen zijn zo geschreven dat ze direct toepasbaar zijn in de les. U kunt werkvormen selecteren op basis van de samenvatting, die onder de titel staat, en door de linker kolom te bekijken; daarin staat korte informatie over de doelstellingen, de duur en het groepsniveau.

We hebben de werkvormen onderverdeeld in vakken, wat het voor docenten makkelijker maakt om werkvormen te selecteren die passen bij hun vaklessen. We

realiseren ons dat we in dit project slechts een paar werkvormen per onderwerp konden ontwikkelen. Dit compendium is echter niet bedoeld als een uitputtende database met werkvormen die u zou moeten uitvoeren om de onderwerpen seksuele en genderdiversiteit te behandelen. Ze zijn vooral bedoeld ter inspiratie. Bij de vertaling in het Nederlands bleek ook dat veel werkvormen die ontwikkeld zijn voor Spaans, Italiaans of Grieks ook best over te zetten zijn naar lessen Nederlands of Nederlandse lessen voor andere vakken. Het is dus best interessant om ze allemaal kort door te nemen om te zien of er iets van uw gading bij zit.

Het kan zijn dat u als leraar geïnspireerd raakt om uw eigen werkvorm te ontwikkelen. Als u dit leuk vindt, kunt u de MS-Word-sjabloon voor werkvormen downloaden van de [My-ID project website](#) en van de [GALE website](#). In de *Docentenhandleiding om Mijn-ID werkvormen uit te voeren en te ontwikkelen* staat een hoofdstuk met suggesties hoe u de sjabloon kunt invullen met uw eigen ideeën.

1.2 Uitvoering van de werkvormen

We hebben gemerkt dat bij het lesgeven over seksuele en genderdiversiteit docenten vaak een beetje vaag zijn over wat ze eigenlijk willen bereiken. Termen als tolerantie, acceptatie en “de leerlingen een beetje prikkelen”, en “aanzetten tot nadenken” zijn makkelijk geformuleerd, maar wat betekenen ze eigenlijk? Het Nederlandse kerndoel rond seksuele en genderdiversiteit vraagt scholen om “respect jegens seksualiteit en seksuele diversiteit” te bevorderen. Ook dat is nogal vaag. Onze mening is dat leerlingen elkaar en anderen, ook als ze lesbisch, homo, biseksueel, transgender zijn, een intersekse variatie hebben of zich queer of anderszins noemen (LHBTIQ+), elkaar op een positieve en ondersteunende manier benaderen. Wij realiseren ons goed dat dit voor leerlingen in verschillende leeftijden verschillende culturen best een uitdaging is. En ook dat docenten soms schrikken van de reacties van leerlingen of van hun ouders, en daarom zich liever wat op de vlakte houden. Maar al deze reacties leiden er in de praktijk toe dat het kerndoel - hoewel in principe breed gedragen in Nederland - in de praktijk niet goed wordt uitgevoerd. We denken dat het meer precies formuleren van wat een school wil bereiken op dit punt kan bijdragen aan een meer effectieve uitvoering van het bereiken van “respect” voor seksuele en genderdiversiteit.

Op basis van een inschatting van de startsituatie in hun klassen, zouden docenten een beperkt aantal kerndoelen moeten formuleren die ze willen bereiken via een doorlopende leerlijn over seksuele en genderdiversiteit (binnen het bredere kader van

bijvoorbeeld burgerschap, sociaal gedrag en seksuele vorming). Wij adviseren dergelijke doelstellingen op een SMART-manier te formuleren: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden. De doelstellingen kunnen gericht zijn op KAVG: Kennis, Attitudes, Vaardigheden of Gedrag. We geven hier een aantal voorbeelden.

Kennis : Kennisdoelen worden als volgt geformuleerd: "leerlingen *weten* dat/over.. ". Houd er rekening mee dat de Mijn-ID-benadering stelt dat – in tegenstelling tot wat algemeen wordt aangenomen over lesgeven – kennis *niet de sleutel is tot effectief lesgeven over seksuele en genderdiversiteit*. In plaats daarvan kunnen we ons beter richten op attitudes. Wanneer leerlingen (en docenten) een open houding hebben ten opzichte van diversiteit in het algemeen en seksuele en genderdiversiteit in het bijzonder, dan komt de informatievraag vanzelf – uit pure interesse – naar boven. Docenten kunnen leerlingen dan opdrachten geven om de informatie op te zoeken; daar werkt beter dan de kennis gewoon aandragen. Wat "aandragen" betreft: het is alleen nodig om de *echt meest basale informatie* in de klas te geven. Met "echt de meest basale informatie" bedoelen we ***kerninformatie die echt essentieel is voor het ontwikkelen van een open houding***. Deze basisbegrippen zijn te vinden in de werkvorm "De Gender Bread Persoon". (#pagina xx).

Attitudes: Attitude- of houdingsdoelstellingen worden geformuleerd in termen van bewustzijn, herkenning en gevoelens. Voorbeelden zijn:

- Leerlingen hebben respectvolle aandacht voor seksuele diversiteit.
- Leerlingen zijn geïnteresseerd in het verkennen van hun gevoelens en normen.
- Leerlingen voelen zich zelfverzekerd in het uiten van hun gevoelens (aantrekking tot hetzelfde geslacht/gender).
- Leerlingen waarderen diversiteit, inclusief seksuele diversiteit.
- Leerlingen hebben hun waardensysteem over burgerschap en seksualiteit geherwaardeerd.

Elk van deze doelstellingen kan in docenttraining ook worden toegepast op de houding van de leraar, bijvoorbeeld: "leraren willen bevorderen / zich zelfverzekerd voelen / automatisch faciliteren dat leerlingen respectvolle aandacht hebben voor seksuele diversiteit". Doelstellingen voor leraren die aansluiten op die voor leerlingen zijn handig bij het opzetten van een docenttraining.

Een leidraad voor het formuleren en hiërarchisch ordenen van attitudedoelstellingen is te vinden in de taxonomie van Krathwohl. Een taxonomie is een hiërarchie van

doelstellingen, waarbij ervan uitgegaan wordt dat sommige doelstellingen moeten worden bereikt voordat u andere doelstellingen kunt bereiken. Volgens Krathwohl zijn de vijf niveaus van attitudedoelstellingen (we hebben zijn formulering ietwat aangepast aan ons thema):

- aandacht (passief)
- interesse (actieve nieuwsgierigheid)
- waardering (het ontwikkelen van een enkele mening/houding, in plaats van te handelen op basis van vooroordelen)
- integratie (overtuigingen en het hele bijbehorende houdingskader aanpassen)
- karakterisering (attitudes worden onderdeel van de persoonlijkheid en automatisch)

Vaardigheden: Vaardigheidsdoelen worden geformuleerd als dat leerlingen bepaalde dingen *kunnen* of *beheersen*. We gaan ervan uit dat leraren professionals zijn en al algemene vaardigheden hebben om les te geven. De vaardigheid om met leerlingen in de klas over gevoelige onderwerpen en emoties te praten, kan echter nieuw zijn voor sommige docenten. Specifieke doelstellingen met betrekking tot seksuele en genderdiversiteit kunnen zijn dat er een veilige sfeer is de klas is waarin de leerlingen zich prettig voelen om te praten over diversiteit en seksualiteit, en dat ze eventuele afwerende emoties even voor zich houden of proberen geen ongevoelige of kwetsende opmerkingen te maken of daarop instinctief te reageren.

Gedrag: Gedragsdoelen gaan over wat leerlingen echt *doen* in de klas, of zich voornemen om te doen op een later moment (voorgenomen gedrag). Dit wordt ook wel 'transfer van vaardigheden naar de praktijk' genoemd. U zult zien dat in de beschrijving van de werkvormen vaak een paragraaf is opgenomen over "transfer naar de praktijk". Uit onderzoek blijkt dat dit essentieel is om te zorgen dat theoretisch geleerde kennis, houding en vaardigheden om het werkelijk worden omgezet in gedrag, zoals respectvol gedrag naar seksuele- en genderminderheden.

Op basis van zulke meer specifieke en concrete doelstellingen kunnen docenten een doorlopende leerlijn, een reeks lessen, modules of werkvormen kiezen of ontwikkelen om via een geleidelijke opbouw steeds uitdagendere doelen te bereiken. Zo voorkomen we dat docenten zuchtend zeggen: "je kunt toch niet meer doen dan de leerlingen een beetje prikkelen" en zich vervolgens neerleggen bij hun idee dat respectvol gedrag naar LHBTIQ+ eigenlijk onhaalbaar is bij hun leerlingen.

Veiligheid: omgangsregels

We raden aan om de eerste lessen over seksuele en genderdiversiteit altijd te beginnen met een korte uitleg dat dit onderwerp gevoelig kan liggen en door basisregels af te spreken die tijdens de werkvorm of lessen geldig zijn. Ook als een klas al algemene spelregels heeft, blijft dit belangrijk. In veel gevallen worden generieke basisregels vergeten als discussies verhit raken over onderwerpen die mensen raken in hun diepgevoelde overtuigingen en houdingen. En vaak zijn algemene regels niet goed van toepassing op discussies die gaan over vooroordelen en seksualiteit.

Start: trigger

Nadat de docent samen met de leerlingen basisregels heeft besproken, is het nuttig om de inhoud van de werkvorm te starten met een *trigger* die de aandacht van de leerlingen op het onderwerp vestigt en hen emotioneel bij het onderwerp betreft. De trigger moet leerlingen openstellen voor de rest van de werkvorm door ze nieuwsgierig en geïnteresseerd te maken. Zonder een open houding zal informatie niet “landen”. Geef voldoende informatie om een goede 'locus of control' mogelijk te maken (een gevoel dat de deelnemers in staat zijn om te doen wat van hen wordt gevraagd), maar vermijd onnodige of te rigide gebrachte politiek correcte informatie. Politieke correctheid is goed als het wordt gedaan met de bedoeling om iedereen goed te behandelen, maar het heeft de neiging zich tegen zichzelf te keren als het wordt gezien als een ideologisch dictaat of als opgelegd door volwassenen.

Zorg ervoor dat er voldoende tijd is voor discussie en uitwisseling tijdens de werkvorm en dat er pauzes zijn om even tot rust te komen en te ontspannen. Werkvormen rond seksuele en genderdiversiteit kunnen emotioneel belastend zijn.

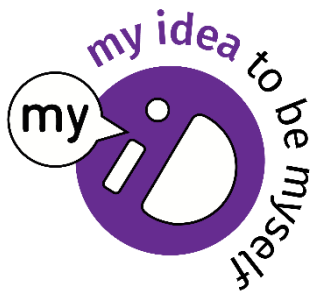
Verwerk deze suggesties in een overzicht van uw lessenprogramma of leerlijn. Als u een beginnende leraar bent, kan het handig zijn een kort tijdschema erbij te houden zodat u de voortgang van de stappen in de werkvorm kunt bijhouden.

2. De werkvormen

In dit hoofdstuk vindt u alle werkvormen die zijn ontwikkeld door het Mijn-ID-project. De werkvormen zijn ontwikkeld voor de volgende vakken:

1. Biologie/Gezondheid
2. Scheikunde
3. Nederlands
4. Engels
5. Grieks
6. Italiaans
7. Geschiedenis
8. Wiskunde
9. Lichamelijke opvoeding
10. Sociale Studies
11. Spaans/Catalaans

BIOLOGIE/GEZONDHEID

➤ Doelstelling

Leerlingen worden zich bewust van het verschil tussen sekse, seksuele voorkeur, identiteit en expressie.

➤ Indicaties van impact

De leerlingen erkennen dat sommige stereotiepe ideeën over LHBTIQ+ leiden tot het door elkaar heen halen en misverstanden over biologische sekse, zelfgekozen gender en seksuele voorkeur, en mogelijk tot seksisme.

➤ Duur

25-30 minuten

➤ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➤ Materialen

Werkblad Gender Bread Persoon

➤ Versie

Gebaseerd op <http://itspronouncedmetrosexual.com/> en The Safe Zone Project, versie GALE 6-2-2023

1. De Gender Bread persoon

De Gender Bread Persoon wordt geïntroduceerd en leerlingen worden gevraagd om hun eigen sekse, genderidentiteit, genderexpressie en seksuele voorkeur te verkennen.

Vorbereiding

Zorg ervoor dat de klas vóór deze les samen basisregels voor discussie opstelt en het eens is over het recht op privacy (wat iemand in de klas vertelt, wordt niet doorverteld). Overweeg of de klas veilig genoeg is voor deze zelfreflectie werkvorm. Zo niet, gebruik dan de aanwijzingen om de werkvorm alleen als kennisoverdracht te doen. Kopieer het werkblad voor alle leerlingen, of vraag leerlingen om de werkblad te tekenen op basis van een afbeelding die je ze laat zien.

Uitvoering

Stap 1: (5; instructie). Leg de Gender Bread persoon uit. Dit zijn de essentiële dingen die je moet noemen:

- Er is een verschil tussen sekse en gender.
- **Sekse** is hoe je lichaam biologisch in elkaar zit. Dit gaat niet alleen over geslachtsdelen, maar ook over chromosomen, hormonen en geslachtsklieren. Ga hier nu niet verder op in (er is een andere les over sekse en intersekse variaties, en teveel informatie zou hier teveel afleiden van de basisverschillen waarop we willen focussen). Labels voor "sekse" zijn bijvoorbeeld man, intersekse en vrouw.
- **Gender** gaat over hoe je over jezelf denkt; dit is je identiteit. Woorden voor "gender" zijn bijvoorbeeld cisgender (je voelt dat je hetzelfde gender hebt als waarmee je geboren bent), transgender (je voelt dat je een ander gender hebt dan waarmee je geboren bent), vrouwelijk, mannelijk, niet-binair, androgyn.
- **Seksuele voorkeur** gaat, zoals het al zegt, over gevoel van aantrekking tot iemand. Sommige mensen denken dat mannelijk gedrag van een vrouw of vrouwelijk gedrag van een man wijst op een lesbische of homoseksuele voorkeur. Dat is niet zo. Gender heeft niets te maken met seksuele voorkeur. En trouwens, seksuele voorkeur is niet ook nog hetzelfde als seksueel gedrag, of jezelf labelen, zoals in homo, biseksueel, lesbienne of queer. Je kunt een homoseksuele of biseksuele voorkeur hebben, en het (nog) niet in de praktijk brengen. En je kiest je eigen label. Of niet.
- **Expressie** verwijst naar het feit dat iedereen graag uniek is en zich op verschillende manieren gedraagt in verschillende contexten. Veel uitingen hebben met identiteit te maken, maar andere uitingen worden voorgeschreven door gewoonten en normen. Je kunt een eigen

genderexpressie hebben (hoe je jezelf mannelijk of vrouwelijk of geen van beide voordoet) of een seksuele identiteit (of je laat merken dat je homo, lesbisch of bi bent). Net als een zelflabel is je expressie een keuze, die soms ook door normen kan worden bepaald. Misschien voel je jezelf homo of transgender, maar wil je dat in bepaalde situaties liever niet zeggen.

Vraag of dit duidelijk is en beantwoord vragen.

Als uw klas te onveilig is om persoonlijke gevoelens te delen over sekse, gender en seksuele voorkeur, sla dan stap 2 over.

Stap 2: (5'; individuele oefening). Vraag de leerlingen om voor zichzelf op de continuüms op het werkblad aan te geven waar ze zelf denken te zijn. Maak duidelijk dat dit een privéopdracht is en dat je resultaten niet aan andere hoeft te laten zien. Als je dit te privé vindt, mag je er ook gewoon over nadenken en het niet op de werkblad aangeven. Vul als docent ook voor jezelf een werkblad in. Het helpt bij de nabespreking als je eigen score niet alleen 100% cisgender en 100% heteroseksueel is.

Stap 3: (nabespreking, 15'). Bespreek de ervaringen:

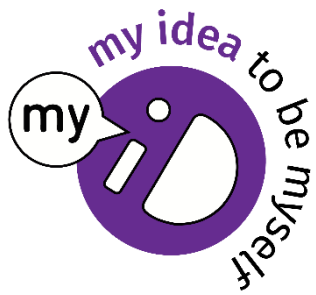
- ➔ Hoe was het om over deze verschillen na te denken? (Je hoeft hier niet duidelijk of open over te zijn; veel mensen denken dat het privé is of weten het nog niet)
- ➔ Was er iets nieuws voor je?
- ➔ Als iemand zich definieert als een "man" of "vrouw", moet die zich dan altijd gedragen volgens de verwachtingen van mannen of vrouwen?
- ➔ Stel dat je je aangetrokken voelt tot mannen, vrouwen of beide, zou je dan gedwongen worden jezelf 'homo' of een ander label te noemen? Waarom niet?
- ➔ Helpt dit beeld je om je vrijer te voelen om je eigen sekse, gender, identiteit, seksuele voorkeur of expressie te labelen? Of label je jezelf liever niet?
- ➔ In het verleden dachten mensen over deze verschillen als een "continuüm" (een glijdende schaal) tussen man-vrouw, of heteroseksueel-homoseksueel. Dit wordt 'binair denken' genoemd (een schaal tussen twee polen). In onze werkblad worden de schalen niet weergegeven door een continuüm maar als pijlen boven elkaar. Waarom denk je dat dit is? (sommige van deze gevoelens/identiteiten kunnen tegelijkertijd voorkomen)

Als docent kunt u deze les eventueel samenvatten door te concluderen dat seksualiteit en gender vaak genuanceerder liggen dan veel mensen geneigd zijn te denken.

Transfer naar de praktijk

U kunt terugkomen op de Gender Bread persoon en op verschillen tussen sekse, gender, seksuele voorkeur, identiteit en expressie als leerlingen ze weer gaan verwarren.

PM. De term, "gender bread" is Engels, en is een woordspeling op "ginger bread person" (speculaaspop). Maar die laat zich niet zo goed vertalen 😊.

2. Seksuele kenmerken

Dit is een interactieve les waarin leerlingen het verschil leren tussen sekse en gender, en tussen primaire en secundaire geslachtskenmerken.

Uitvoering

➔ Doelstelling

Leerlingen leren over sekse, gender en biologische geslachtskenmerken.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen reproduceren de geleerde kennis. Ze geven aan hoe comfortabel ze zich zouden voelen in de omgang met mensen met een intersekse variatie, transgender of non-binaire mensen en waarom.

➔ Duur

40-50 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Pen en papier.

U kunt de bijlage eventueel als werkblad gebruiken of op een bord reproduceren.

➔ Versie

GALE, Peter Dankmeijer,
maart 2023

Stap 1: (opdracht 5'). Vertel de leerlingen dat we verschillen tussen geslachten gaan bestuderen. Vraag de leerlingen om *fysieke* mannelijke en vrouwelijke kenmerken op een klein papiertje te schrijven. Dit doen ze individueel.

Stap 2: (5'; verzamel antwoorden). Verzamel de antwoorden en schrijf ze op een bord.

Stap 3: (10'; informatie) Leg het verschil uit tussen primaire en secundaire geslachtskenmerken. Leg uit welke bij de geboorte aanwezig zijn en welke later in de puberteit ontstaan. Vraag de leerlingen of er kenmerken op het bord staan die neutraal zijn.

Stap 4: (20': groepswork). Vraag de leerlingen vervolgens om in tweetallen de genoemde kenmerken te verdelen in "aanwezig bij je geboorte" of "later ontwikkeld". Check de verdeling daarna met de plenaire groep. Let op het verschil tussen biologische kenmerken en sociale kenmerken. Leg uit dat dit verschil vaak het verschil tussen 'sekse' (of geslacht; biologisch) en 'gender' (sociaal) wordt genoemd. Sekse is biologisch, gender is een zelfbeleving en een sociale gewoonte. Als mensen zich niet als alleen mannelijk of vrouwelijk willen zien (sociale keuze), noemen ze zichzelf soms "non-binair".

Stap 5: (10': informatie). Geef een korte presentatie over de biologische soorten seksuele kenmerken (zie bijlage). Geef voorbeelden van personen die zowel mannelijke als vrouwelijke kenmerken hebben en vraag de leerlingen hoe dit mogelijk is. Leg uit dat dit "mensen met een intersekse-variantie", "intersekse-conditie" of "interseksuelen" wordt genoemd, en dat er tientallen soorten intersekse-condities zijn. "Interseksuele variantie" is de meest neutrale term. "Intersekse conditie" wordt vaak gebruikt door artsen en door mensen die willen benadrukken dat het niet een ziekte is, maar wel een 'aandoening'. "Interseksuelen" wordt gebruikt door mensen die hun interseksuele variantie zo belangrijk vinden dat ze het een centraal aspect van hun identiteit vinden en zich daarom zo willen noemen. Dit is maar bij een klein deel van de mensen met een intersekse variantie zo; er is nog veel schaamte over.

Stap 5: (5'; check of informatie is begrepen). Gebruik de volgende vragen:

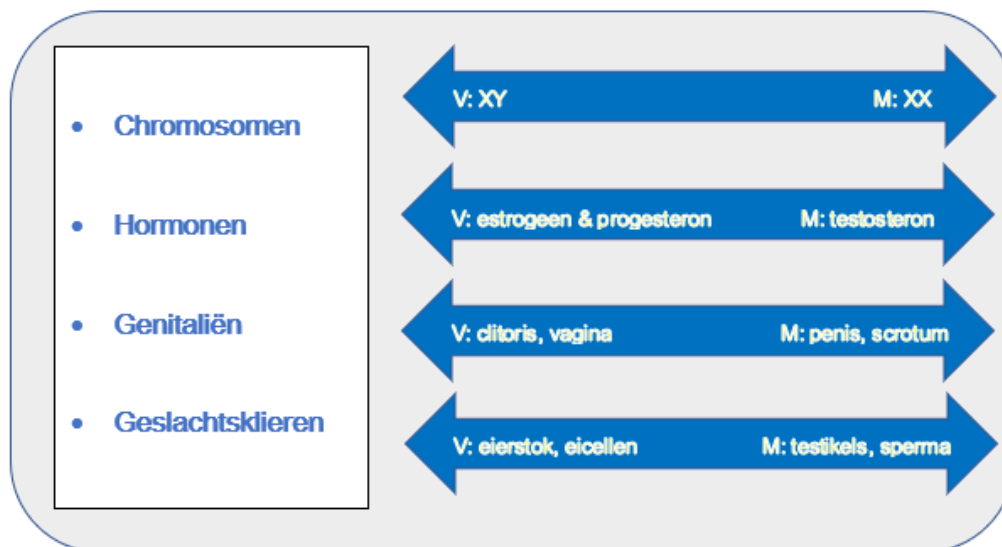
- ➔ Geef een voorbeeld van een primair en een secundair kenmerk
- ➔ Hoe en wanneer worden secundaire kenmerken gevormd?

Nabespreking

Bespreek de les na met de leerlingen door een link te leggen naar hun persoonlijke ervaringen. U kunt vragen als deze gebruiken:

- Ken je interseksuele, transgender of non-binaire personen?
- Waarom niet? Verbergen ze zich, is er een andere reden?
- Hoe zou je omgaan met mensen met een intersekse variatie, transgenders of niet-binaire personen? Zou dit anders zijn dan met 'cisgender' personen (die zichzelf beschouwen en gedragen als de sekse die ze kregen bij de geboorte)? Hoe zou je zulke mensen bijvoorbeeld aanspreken, met mevrouw/meneer, hij/hem of zij/haar? Of iets anders?
- Hoe zou je jezelf voelen als iemand je aanspreekt alsof je een sekse hebt die niet bij je hoort?

Bijlage: soorten seksuele kenmerken

➔ Doelstelling

Leerlingen worden zich ervan bewust dat seksualiteit niet 'homo' of 'lesbisch' is.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen erkennen dat iedereen seks kan hebben zoals ze willen en dat anale seks niet typisch is voor 'homoseks'.

➔ Duur

20-30 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Schoolbord

➔ Versie

Ontwikkeld in Nederland door COC-voorlichters, deze beschrijving door GALE, februari 2023

3. Seksuele technieken (hetero, homo, of lesbisch?)

Leerlingen wordt gevraagd een lijst met seksuele technieken te maken en deze te categoriseren in wat alleen kan worden gedaan tussen mannen, tussen vrouwen of tussen mannen en vrouwen.

Context

Deze activiteit moet worden gedaan in de context van lessen over seksualiteit, en vooral wanneer er vooroordelen lijken te bestaan over heteroseksuele, homoseksuele of lesbische seks (bijvoorbeeld: homoseks is anale seks, lesbische seks is niet echt want er is geen geslachtsdeel in het spel). De leerlingen noch de leraar moeten niet te verlegen zijn om het over seksuele technieken te hebben.

Uitvoering

Stap 1: (5'; instructie). Als leerlingen opmerkingen maken die aangeven dat ze 'homoseksualiteit' beschouwen als synoniem voor 'homo' anale seks, merk dan op dat ze misschien niet op de hoogte zijn van seksuele technieken, en dat ze nu een activiteit zullen doen die duidelijk maakt wat er mogelijk is op seksueel gebied. Teken 3 verticale kolommen op het bord, getiteld: mannen-vrouwen, mannen-mannen, vrouwen-vrouwen.

Stap 2: (10'; brainstorm). Vraag de leerling te brainstormen over seksuele technieken die mensen in koppels kunnen doen. Noem zelf geen seksuele technieken, laat dat aan de leerlingen over.

Als ze zeggen: "penis-in-vagina" voor mannen-vrouwen, vraag hen dan of dit niet kan worden gedaan door mannen met mannen of vrouwen met vrouwen. Het antwoord is dat mannen dit niet met mannen kunnen doen omdat een man geen vagina heeft. Vrouwen kunnen dit echter mogelijk met andere vrouwen doen als ze een dildo gebruiken. Anale seks is mogelijk tussen zowel mannen als mannen en vrouwen, maar ook tussen vrouwen met een dildo. Als een handeling NIET mogelijk is, schrijf dan een kruisje op die plaats van de kolom.

Stap 3: (10'; debriefing). Als de leerlingen hun suggesties voor seksuele technieken hebben uitgeput, bekijk dan met de klas de kolommen. Vraag de leerlingen:

➔ Wat valt je op aan deze lijst? (De meeste technieken kunnen door elk stel worden gedaan)

- ➔ Waarom denken sommige mensen dat sommige technieken speciaal zijn voor specifieke paren? (Waarom zou bijvoorbeeld penale-vaginale seks specifiek zijn voor heteroseksuele paren? Waarom zou anale seks specifiek zijn voor homoseksuele mannen? Probeer weg te blijven van waardeoordelen en het te hebben over de feitelijke mogelijkheden.)

- Als leerlingen geen enkele sekstechniek voor vrouwen-vrouwen kunnen bedenken, waarom was dat dan? (Misschien vanwege het waardeoordeel dat 'echte' seks onmogelijk is zonder penis? Of dat 'echte' seks te maken heeft met penetratie of voortplanting?)
- Waarom zou wrijven (*frottage*) specifiek zijn voor lesbiennes? (Veel jongeren denken dat lesbiennes zonder geslachtsdeel alleen kunnen 'wrijven', waarom zouden andere paren die niet kunnen?)

De vragen zijn bedoeld om waardeoordelen (en vooroordelen) te ontzenuwen. Er is wel wetenschappelijk informatie bekend over hoeveel homo's, lesbiennes and hetero's bepaalde sekstechnieken daadwerkelijk gebruiken, maar dat is niet relevant voor deze oefening.

U kunt deze discussie eventueel samenvatten door te concluderen dat elk stel elke gewenste seks kan hebben en dat waardeoordelen daarover niet echt helpen.

Transfer naar de praktijk

U kunt op deze conclusie terugkomen als een leerling waardeoordelen of stereotypen over seksuele praktijken herhaalt. Leerlingen komen later misschien met andere seksuele praktijken, of merken op dat seks ook alleen of in groep kan. Ga daarmee akkoord en als leerlingen daar behoefte aan hebben, herhaal je de oefening met extra kolommen.

Het kan zijn dat leerlingen hun ouders iets vertellen over deze oefening. Mogelijk komt de inhoud ervan dan onbedoeld sensationeel of obscene over. Als ouders vragen hebben na zulke geruchten over deze activiteit, antwoord dan dat leerlingen vooroordelen en onduidelijke ideeën hadden over wat seks is, dat de oefening zeer zakelijk, neutraal en niet erotisch was, en dat deze oefening nodig was om verkeerde beelden en ideeën te corrigeren.

➔ Doelstelling

Leerlingen verkennen wat ze graag zouden zien in toekomstige partners en nuanceren hun verwachtingen.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen geven aan dat sommige oorspronkelijke oppervlakkige verwachtingen misschien niet zijn wat ze echt willen van (een) partner. Ze erkennen dat sociale druk een rol speelt bij de partnerkeuze.

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, lager niveau

➔ Materialen

Tekststickers in 4 kleuren, werkblad "Mijn Ideale Partner"

4. Mijn ideale partner

De leerlingen brainstormen over vier verschillende aspecten die ze zouden waarderen in hun toekomstige partners en voeren een dialoog over de resultaten.

Vorbereiding

Zet de matrix van het werkblad 'Mijn ideale partner' op het bord of op een flap/poster. Kopieer eventueel het werkblad voor alle leerlingen, of zorg voor vier verschillende kleuren post-its voor elke leerling.

Uitvoering

Stap 1: (5'; trigger). Introduceer de les door de leerlingen te vertellen wat uw eigen beeld van uw ideale partner was toen u zo oud was als zij. Merk op dat iedereen andere verwachtingen heeft. Als leerlingen ernaar vragen, vertel ze dan dat uw huidige partner(s), als u die hebt, niet precies zijn zoals u verwachtte toen u jong was. Merk op dat je ook blij kunt zijn als je partners niet aan je oorspronkelijke, misschien naïeve verwachtingen voldoen.

Stap 2: (5'; inleiding). Vertel de leerlingen dat we een activiteit gaan doen waarin ze kunnen onderzoeken wat ze hopen over toekomstige partners. Deel vier verschillend gekleurde post-its uit aan elke leerling (of meerdere van elke kleur). U kunt ook het werkblad kopiëren en elke leerling een exemplaar geven.

Stap 3: (10'; brainstorm). Vraag de leerlingen eerst om 1 minuut de tijd te nemen om een of meer dingen op te schrijven over hoe hun ideale partner *eruit zou kunnen zien*. Hiervoor gebruiken ze de eerste kleur post-it. Vraag de leerlingen dan om één of meerdere *karaktereigenschappen* van hun ideale partner op een andere kleur sticker te schrijven. De volgende twee opdrachten zijn het opschrijven van *achtergronden van partners* en *hoe je wilt samenleven*. Verzamel na elke ronde de stickers en plak ze in het betreffende kwadrant van de matrix. Stickers die hetzelfde (of iets dergelijks) zeggen, worden op elkaar geplakt. Plak stickers met gerelateerde inhoud in elkaars buurt zodat de uiteindelijke foto een overzicht geeft van gerelateerde en verschillende ideeën. Als u in plaats van post-its te gebruiken het werkblad hebt gekopieerd, vraag de leerlingen dan hun aantekeningen per aspect voor te lezen en schrijf de opmerkingen op dezelfde manier op het bord.

Stap 4: (15'; dialoog). Bekijk het resulterende overzicht met de leerlingen en bespreek het. U zou de volgende vragen kunnen gebruiken:

- ➔ Wat valt je op aan dit overzicht? Je eerste indrukken? (Het kan bijvoorbeeld zijn dat er veel opmerkingen zijn over hoe een partner eruit moet zien en minder over karakter, of dat alle meisjes (stereotiep) een rijke jongen als partner willen, of dat de meeste keuzes juist niet-stereotype of traditioneel zijn.)

- Is er een verschil tussen de voorkeurswensen van jongens en meisjes?
- Zoeken heteroseksuelen naar dezelfde aspecten in hun partners als homo's en lesbiennes? En hoe zit het met biseksuelen?
- Wat vind jij belangrijker, uiterlijk of karakter?
- Welke van de kwadranten vind je het belangrijkste bij je partnerkeuze? Waarom?
- Zou het voor je familie en vrienden een verschil maken als je een man of vrouw als partner kiest?

Stap 5: (5'; debriefing/nabespreking). Vraag de leerlingen wat ze denken dat ze hebben geleerd van deze activiteit. Bijvoorbeeld:

- Zijn er overeenkomsten of verschillen in de keuzes die jongens en meisjes maken?
- Zijn keuzes voor partners gerelateerd aan sociale gewoonten of normen?
- In hoeverre kun je hierin eigen keuzes maken?
- Hoe kun je de beste keuzes maken om gelukkig te zijn in je leven?

Deze vragen zijn niet bedoeld als overhoring of om te controleren of de informatie is begrepen, maar als leidraad om leerlingen te helpen een beeld te vormen van wat ze hebben geleerd en zich voor te stellen hoe ze hun conclusies in de praktijk kunnen brengen.

Werkblad "Mijn ideale partner"

Hoe mijn partner eruit ziet (buitenkant)	Karakter van mijn partner (binnenkant)
Bijvoorbeeld: knap, bruine ogen, lang/kort, type kleding	Bijvoorbeeld: lief, heeft humor, serieus, betrouwbaar, beschermend, zorgzaam

Achtergrond	Samenleven
Bijvoorbeeld: leeftijd, opleidingsniveau, werk, religie, ras, financieel, sociale klasse	Bijvoorbeeld: samen wonen, LAT relatie, taakverdeling afspreken, samen dingen doen, attent zijn

➔ Doelstelling

Leerlingen worden nieuwsgieriger naar verschillen tussen seksuele relaties en gender in het dierenrijk en tussen mensen.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen concluderen dat het weinig zin heeft om 'menselijke' (heteronormatieve) verwachtingen over relaties op dieren te projecteren, en dat het beter is om gewoon nieuwsgierig te zijn naar verschillen.

➔ Duur

55-80 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-18, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkblad Flamingo Soap Opera's

➔ Versie

Ontwikkeld door GALE, versie 27-3-2023

5. LHBTI-dieren

Leerlingen bespreken hoe seksuele voorkeur, transgender en intersekse-aspecten een rol spelen in het dierenrijk en vergelijken de manieren waarop mensen kijken naar dieren.

Vorbereiding

Deze activiteit kan pas worden gedaan nadat de leerlingen kennis hebben gemaakt met de basistermen zoals homoseksueel, biseksueel, transgender en intersekse. Maak kopieën van het werkblad voor alle leerlingen.

Uitvoering

Stap 1: (5'; inleiding). Deel het werkblad uit. Kondig aan dat we deze les(sen) gaan praten over dieren die homoseksueel, transgender of intersekse zijn.

Stap 2: (5'; trigger). Stel de leerlingen een triggervraag. Afhankelijk van de groep kunnen triggervragen zijn:

- ➔ "Denk je dat dieren homoseksueel, biseksueel of transseksueel kunnen zijn?" (voor een nogal intolerante klas)
- ➔ "Hoeveel soorten dieren vertonen volgens jou LHBTI-gedrag?" (voor een redelijk tolerante klas)
- ➔ "Denk je dat homoseksueel gedrag bij dieren een kwestie is van liefde of een kwestie van macht?" (voor een tolerante, open en nieuwsgierige klas, havo/vwo niveau).

Deze vragen zijn niet informatieve vragen, maar bedoeld om 'creatieve verwarring' te creëren om twijfel en discussie over heteronormatieve verwachtingen op gang te brengen. Maak telegramstijl notities van de antwoorden op het bord en kondig aan dat deze les bedoeld is om deze vraag verder te onderzoeken.

Stap 3: (30'; casus). Vraag enkele leerlingen om de teksten van het werkblad voor te lezen. Het werkt het beste als dit hardop wordt gedaan. Vraag ze wat ze van deze verhalen vinden.

Kijk nog eens naar het bord en vraag nu waar hun antwoorden vandaan komen. U hoeft hen het begrip "heteronormativiteit" niet expliciet uit te leggen, maar uw kritische vragen kunnen gebaseerd zijn op de manier waarop zij deze casestudies interpreteren. Informeer naar hun al dan niet stereotype beelden of verwachtingen, maar benoem die niet als "stereotype" en veroordeel hun opmerkingen niet.

Stap 4: (15-45'; verkenning). Vraag de leerlingen of ze meer voorbeelden kennen van dieren die seks of relaties met een soortgenoot van hetzelfde geslacht hebben. Maak een lijst.

Vraag dan of de leerlingen ook dieren kennen die intersekse zijn of van geslacht kunnen veranderen. Maak hiervan ook een lijst. Als leerlingen het niet weten, vraag ze dan om te verkennen met hun laptop of mobiele telefoon en haal zo meer voorbeelden op.

U kunt dit ook vragen als huiswerkopdracht.

Stap 5: (15', discussie). In een klas van een hoger niveau kunt u een discussie aangaan over wat 'echte' liefde is. Merk op dat sommige seksuele gedragingen bij dieren een aspect van status en macht hebben, terwijl andere gedragingen gemakkelijk verward kunnen worden met wat wij beschouwen als 'romantische' liefde. Maar historici hebben al laten zien dat 'romantische' liefde in Europa pas in zwang kwam na de industriële revolutie, dus het oordeel dat dieren 'romantisch' zijn is misschien een (heteronormatief) misverstand en een menselijke projectie.

Sommige geslachtsveranderingen bij dieren kunnen worden gezien als een noodzaak om zich voort te planten, maar er zijn ook andere verklaringen voor. Bespreek met de leerlingen wat ze denken en waar hun mening op gebaseerd is. Is dat op feiten of op culturele en historische heteronormatieve verwachtingen?

Werkblad: Flamingo Soap Opera's

Twee mannelijk flamingo op één ei

In de jaren negentig was de Nederlandse bevolking geschokt en opgewonden toen er een nieuwsbericht verscheen dat de twee mannelijke flamingo's in Diergaarde Blijdorp een liefdesrelatie hadden. De dierentuinhouders hadden hen een ei gegeven dat was achtergelaten door andere flamingo's, en de twee mannelijke flamingo's kwamen bij elkaar om voor het ei te zorgen. Het kwam uit en de twee flamingo's brachten de jonge flamingo groot.

Voor vogelspecialisten was dit verhaal nog specialer omdat de twee flamingo's niet van hetzelfde ras waren (een Grote Flamingo en een Caribische Flamingo), en het jong weer van een ander ras was (een Chileense Flamingo).

Paringsrituelen van flamingo's

Het komt regelmatig voor dat mannelijke flamingo's met elkaar daten, inclusief uitgebreide paringsrituelen zoals met elkaar dansen, op elkaars snavels tikken, de nekken in elkaar haken en op de traditionele manier waarop flamingo's seks hebben: de geïmpregneerde partner met de kop in het water en diens vleugels lichtjes gespreid, terwijl de bevruchtende partner op de rug van de bevruchte partner springt.

Homo was choquerend maar driehoeksrelaties niet

“Homo” flamingo's in Blijdorp was choquerend nieuws. Maar wat het grote publiek nooit te weten kwam, was dat de relaties tussen de flamingo's in Diergaarde Blijdorp nog veel meer op een soap leken. Binnen de flamingogroep bestonden verschillende driehoeksrelaties. Dit was trouwens niet ongebruikelijk.

Een ganzenei voor een vijfhoeksrelatie

In Straatsburg was er een ingewikkelde relatie tussen vijf flamingo's. Er waren drie vrouwelijke flamingo's en twee mannelijke flamingo's, waarbij de mannelijke flamingo's partners waren van twee van de drie vrouwelijke flamingo's. De afgelopen jaren had de groep geen eieren gehad. Om de flamingo's aan te moedigen tot broeden, legden de dierentuinhouders een ganzenei in hun territorium. Dit stimuleerde hen zeker!

Even opletten, nu wordt het een beetje ingewikkeld!

Alle drie vrouwelijke flamingo's begonnen nesten te bouwen, waarbij de twee van de drie vrouwtjesflamingo's werden geholpen door hun mannelijke partners. Alle vrouwelijke

flamingo's – dus ook het vrouwtje dat alleen was – legden eieren, die *allemaal*/uitkwamen. Een van de vrouwelijke flamingo's had geen partner, dus haar ei moet geïmpregneerd zijn door een van de andere twee mannelijke flamingo's. Dat is vreemd, omdat flamingo's altijd voor hun eigen eieren zorgen, maar nooit meer voor dan één ei per jaar. Dit zorgde voor een dilemma voor de mannelijke flamingo's mét een partner omdat mannelijke flamingo's verplicht zijn om 50% van de tijd voor het ei en de jongen te zorgen.

Natuurlijke neigingen overwonnen?

Dus de flamingo die de alleenstaande vrouwelijke flamingo zwanger maakte, zou *van nature* voor twee jongen moeten zorgen. Deze natuurlijke neigingen leken echter niet zo dwingend dat de mannelijke flamingo zich hiertoe gedwongen voelde; in de praktijk moest de alleenstaande vrouwelijke flamingo in haar eentje voor haar jong zorgen.

Wat gebeurt er met een triootje van twee flamingo vrouwtjes of -mannetjes?

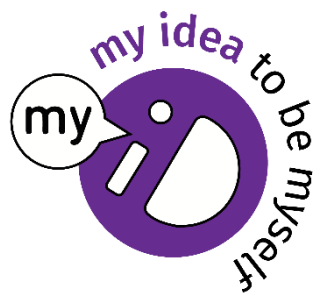
In Rotterdam deed zich een andere situatie voor. Boomflamingo's (2 vrouwtjes, 1 mannetje) bouwden één gezamenlijk nest. De twee vrouwtjes legden eieren in het nest. Maar voordat ze hun ei begonnen te leggen, gooiden ze het ei van de andere vrouwelijke flamingo het nest uit! Een triootje op één nest werkte dus niet. Maar het volgende jaar werkten twee mannelijke flamingo's samen met één vrouwelijke flamingo en brachten ze samen met succes een jongen groot.

Bron: Joop Streep (2004 en 2007) Bijzondere verhoudingen bij flamingo's / Wederzijdse worden stijgende en copulaties bij Chileense Flamingo's *Phoenicopterus chilensis* in het Zwillbrocker Venn

Bronnen over "LHBTI"-dieren

- ➔ https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_animals_displaying_homosexual_behavior, (seksueel gedrag)
- ➔ <https://en.wikipedia.org/wiki/Hermaphrodite> (intersekse dieren)
- ➔ https://en.wikipedia.org/wiki/Sequential_hermaphroditism (transgender dieren).

SCHEIKUNDE

➔ Doelstelling

Leerlingen leren over de betekenis van LHBTIQ+-labels en begrijpen beter waarom mensen behoefte hebben aan een dergelijke categorisering.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen presenteren de betekenissen van LHBTIQ+ labels en symbolen en zijn het erover eens dat er behoefte is aan gedetailleerde categorisering en labeling.

➔ Duur

50 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkblad of kaartjes, laptops of smartphones.

➔ Versie

GALE, maart 2023, aangepast van <https://www.yaspetitpoulet.com/queerchemistry>

6. Een Periodiek Systeem met LHBTIQ+ Elementen

Leerlingen krijgen 34 kaarten die delen van een Periodiek Systeem van Elementen vertegenwoordigen, waarbij elke kaart een LHBTIQ+-label voorstelt. Leerlingen onderzoeken wat er achter de labels zit en bespreken of dergelijke labels net zo natuurlijk zijn als chemische elementen.

Vorbereiding

Maak een setje van de 34 kaarten (Periodiek Systeem met Gekleurde Elementen), of kopieer het overzicht van het Periodiek Systeem met Gekleurde Elementen. Voer deze activiteit uit nadat het oorspronkelijke periodiek systeem der elementen is geïntroduceerd.

Uitvoering

Stap 1: (5'; inleiding). Vertel de leerlingen dat deze les over Periodiek Systeem der Elementen gaat, maar op een andere manier die ze gewend zijn. Deel de kaartjes uit (werkblad Periodiek Systeem met LHBTIQ+ Elementen), één voor elke leerling (dit is makkelijker omdat op de kaartjes ook de termen staan), of deel het overzicht (Periodiek Systeem met Gekleurde Elementen) uit (dit is moeilijker omdat leerlingen onderzoek moeten doen alleen op basis van kleuren en symbolen).

Stap 2: (5'; trigger). Vraag de leerlingen uit te leggen waarom sommige elementen kleuren hebben. Laat de leerlingen raden. Als sommigen het antwoord weten, geef ze dan een compliment. Als ze dat niet doen, verleid ze dan door te vragen of ze de kleuren op de elementen 31 en 59 herkennen. De oplossing is dat de gekleurde elementen LHBTIQ+ labels en -symbolen vertegenwoordigen.

Stap 3: (10'; onderzoek). Vraag de leerlingen om uit te zoeken waar elk gekleurd element voor staat en dit in maximaal 30 seconden aan de klas te vertellen. De leerlingen gebruiken hun laptop of smartphone om de symbolen of termen te onderzoeken. Ze mogen suggesties delen over hoe dit te doen, of definities en manieren bespreken om het met elkaar te presenteren.

Stap 4: (25'; presentaties). Geef de leerlingen elk maximaal 0,5 minuut om hun bevindingen te presenteren. Als ze de betekenis niet konden vinden of het verkeerd begrepen, corrigeer ze dan diplomatiek zonder ze te beoordelen (veel internetpagina's zijn misschien niet helemaal correct en definities of sommige termen kunnen van tijd tot tijd van betekenis verschuiven).

Stap 5: (10'; debriefing). Sluit de activiteit af door samen na te denken over hoe de leerlingen erover denken. U kunt de volgende vragen gebruiken:

- ➔ Kende jij alle labels en symbolen al?
- ➔ Denk je dat dit veel symbolen en labels zijn? Misschien te veel? Zo ja, wat is je irritatie? Het originele Periodieke Systeem van Elementen heeft zelfs nog veel meer labels (259!). En misschien vinden wetenschappers in de toekomst nog meer elementen. Vind je dat ook onredelijk? Geef de leerlingen even de tijd om daarover na te denken.
- ➔ Als leerlingen het erover eens zijn dat het logisch is dat het originele periodieke systeem veel labels voor elementen heeft, maar zich toch ongemakkelijk voelen bij het aantal LHBTIQ+ labels en -symbolen, vraag ze dan waarom een overzicht van LHBTIQ+ identiteitslabels geen groot aantal zou mogen hebben. In de discussie hierover kan het zijn dat leerlingen op de een of andere manier uiten dat hun heteronormativiteit hen ertoe aanzet bezwaar te maken tegen 'te veel' diversiteit, vooral als die anders is dan heteronormatieve uitingen. Ga hier diplomatiek maar wel eenduidig mee om:
“Mensen gebruiken verschillende termen om te beschrijven wat ze nodig hebben. Hun eigen gekozen identiteit is een manier om te laten zien dat ze op een bepaalde manier uniek zijn. LHBTIQ+ mensen zijn niet één groep en niet hetzelfde, dus willen ze hun specifieke aspecten uiten. Net zoals wetenschappers nu 259 elementen willen beschrijven, terwijl ze in de middeleeuwen tevreden waren met slechts vier (aarde, water, lucht, en vuur).”

(Bron over de vier middeleeuwse elementen:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Medieval_four_elements.jpg)

Transfer naar de praktijk

Als u het Periodieke Systeem der Elementen in latere lessen bespreekt, kunt u terloops opmerkingen maken over hoe wonderbaarlijk de natuur is, of hoe slim wetenschappers zijn om deze diversiteit aan elementen te identificeren.

U kunt ook als grapje vragen: "weet je nog voor welk seksueel element zuurstof stond?" (of een ander element). Dergelijke herhalingen of (niet-discriminerende) grappen helpen leerlingen te begrijpen dat diversiteit normaal is en gewaardeerd kan worden.

Periodiek Systeem met Gekleurde Elementen

1 H Hydrogen 1.008																	2 He He/Him	
3 Li Lithium	4 Be Beryllium 9.012											5 B	6 C Carbon 12.011	7 N	8 O	9 F Fae/Faer	10 Ne	
11 Na Natrium 22.990	12 Mg											13 Al	14 Si Silicon 28.085	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar	
19 K	20 Ca Calcium 40.078	21 Sc Scandium 44.956	22 Ti Titanium 47.867	23 V Vanadium 50.942	24 Cr Chromium 51.996	25 Mn	26 Fe Izer 55.845	27 Co Cobalt 58.933	28 Ni Nikkel 58.693	29 Cu Koper 63.546	30 Zn Zink 65.38	31 Ga	32 Ge Germanium 72.630	33 As	34 Se SHe/Her	35 Br	36 Kr Krypton 83.798	
37 Rb Rubidium 85.468	38 Sr Strontium 87.62	39 Y Yttrium 88.906	40 Zr Ze/Zer	41 Nb	42 Mo Molybdenum 95.95	43 Tc Technetium [97]	44 Ru Ruthenium 101.07	45 Rh Rhodium 102.906	46 Pd Palladium 106.42	47 Ag	48 Cd Cadmium 112.414	49 In	50 Sn Tin 118.710	51 Sb Antimony 121.760	52 Te Tellurium 127.60	53 I Ib/Ibs	54 Xe Xe/Xem	
55 Cs Cesium 132.905	56 Ba Barium 137.327	* 57 - 70	71 Lu Lutetium 174.967	72 Hf Hafnium 178.49	73 Ta Tantalum 180.948	74 W Tungsten 183.84	75 Re Rhenium 186.207	76 Os Osmium 190.23	77 Ir Iridium 192.227	78 Pt Platina 195.084	79 Au Goud 196.967	80 Hg Mercurij 200.592	81 Tl Thallium 204.38	82 Pb Lood 207.2	83 Bi	84 Po	85 At Astatine [210]	86 Rn Radon [222]
87 Fr Francium [223]	88 Ra Radium [226]	** 89 - 102	103 Lr Lawrencium [262]	104 Rf Rutherfordium [267]	105 Db	106 Sg Seaborgium [269]	107 Bh Bohrium [270]	108 Hs Hassium [270]	109 Mt Meitnerium [278]	110 Ds	111 Rg Roentgenium [281]	112 Cn Copernicium [285]	113 Nh Nihonium [286]	114 Fl	115 Mc Moscovium [289]	116 Lv Livermorium [293]	117 Ts	118 Og Oganesson [294]
57 La Lanthanum 138.905	58 Ce Cesium 140.116	59 Pr	60 Nd Neodymium 144.242	61 Pm Promethium [145]	62 Sm Samarium 150.36	63 Eu Europium 151.964	64 Gd	65 Tb Terbium 158.925	66 Dy	67 Ho Holmium 164.930	68 Er Erbium 167.259	69 Tm Thulium 168.934	70 Yb Ytterbium 173.045					
89 Ac	90 Th Thel/Them	91 Pa Protactinium 231.036	92 U Uranium 238.029	93 Np No. Francium	94 Pu Plutonium [244]	95 Am Americium [243]	96 Cm Curium [247]	97 Bk Berkelium [247]	98 Cf Californium [251]	99 Es Einsteinium [252]	100 Fm Fermium [257]	101 Md Mendelevium [258]	102 No Nobelium [259]					

Periodiek System met LHBTIQ+ Elementen

➔ Doelstellingen

Leerlingen leren LHBTIQ+ exacte wetenschappers kennen. Ze worden bewust dat seksuele of genderidentiteit hun prestaties zowel geholpen kan hebben als dat het hun loopbaan mogelijk heeft belemmerd.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen leggen uit hoe de seksuele of genderidentiteit van wetenschappers zowel positieve als negatieve effecten kan hebben op hun prestaties en hoe ze werden behandeld.

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Ages 13-16, lager niveau

➔ Materialen

Korte presentatie over enkele bekende exacte LHBTIQ+ wetenschappers, liefst met enkele persoonlijke anekdotes;

➔ Versie

Developed by Doukas School, April 2023

7. Wetenschappers als rolmodellen

Leerlingen leren beroemde exacte LHBTIQ+ wetenschappers kennen. Ze discussiëren over de relevantie van seksuele en genderidentiteit in exacte vakken en maken een eigen presentatie over zo'n rolmodel.

Vorbereiding

Er is geen specifieke voorbereiding nodig. Wel is van belang te beseffen dat er vaak een beeld bestaat dat exacte vakken (STEM: Science – Technology – Engineering – Mathematics) minder geschikt zouden zijn voor meisjes en impliciet ook voor LHBTIQ+. Door deze les te plannen in de onderbouw, kunnen meiden en LHBTIQ+ mogelijk extra gemotiveerd (of minder gedemotiveerd) worden om voor STEM vakken te kiezen.

Uitvoering

Stap 1: (5'; trigger). Kondig kort aan dat deze les gaat over inspirerende wetenschappers in exacte wetenschappen en dat we gaan bespreken wat die gemeen hebben. Vermeld niet dat seksuele voorkeur of genderidentiteit deel zal uitmaken van de discussie.

Stap 2: (15'; inleiding). Presenteer een lijst met LHBTIQ+ wetenschappers, noem de naam en wat ze hebben bereikt (maar niet dat ze LHBTIQ+ zijn). Een voorbeeld van een te presenteren rolmodel is:

➔ Polly Arnold, professor scheikunde aan de Universiteit van Edinburgh, die in 2012 de Rosalind Franklin Award won, terwijl ze ook de Order of the British Empire ontving voor haar wetenschappelijke prestaties. Zij is bekend geworden omdat ze baanbrekend onderzoek deed naar de chemische processen in metalen, en hoe nucleair afval dingen afbreekt. Ze denkt dat het grote aantal vrouwen in de chemie voor een culturomslag naar meer tolerantie heeft gezorgd.

Mogelijke bronnen: https://en.wikipedia.org/wiki/LGBT_people_in_science en <https://royalsociety.org/blog/2019/02/celebrating-lgbt-history-month/>.

Sluit deze presentatie af met de vraag wat deze beroemde wetenschappers met elkaar gemeen hebben. (Het is onwaarschijnlijk dat leerlingen weten wat ze gemeen hebben.)

Stap 3: (15'; discussie). Geef de leerlingen 5 minuten om het internet te verkennen en de gemeenschappelijke achtergrond tussen de genoemde wetenschappers te vinden. Als de leerlingen niet hebben geconstateerd dat ze allemaal LHBTIQ+ zijn, maakt u dat bekend. Vervolgens vraagt u de leerlingen om hun mening te geven en te bespreken of hun seksuele voorkeur of genderidentiteit een rol zou kunnen hebben gespeeld bij het succes van hun wetenschappelijke loopbaan.

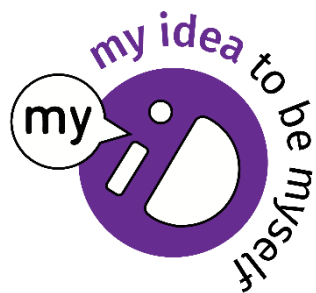
Mogelijke lesuitbreiding

Stap 4: (30-35'; opdracht). Leerlingen werken in kleine teams om een presentatie over een van de genoemde LHBTIQ+ wetenschappers voor te bereiden. Ze mogen zelf (een LHBTIQ+) wetenschapper kiezen, ook als die niet op de lijst stond, zodat ze zich kunnen richten op de prestaties en de persoonlijkheid die hen het meest aanpreekt.

NEDERLANDS

De volgende werkvormen zijn geschreven voor andere talen, maar zijn in de Nederlandse vertaling of met kleine aanpassingen ook bruikbaar in het vak Nederlands:

- ➔ 12 (LHBTIQ+ terminologie)
- ➔ 18 (LHBTIQ+ woordenlijst)
- ➔ 19 (Wat is jouw voornaamwoord?)
- ➔ 20 (Seksuele synoniemen)

8. Seksuele jargons

Leerlingen geven betekenis aan woorden die met LHBTIQ+ te maken hebben en leren dat bepaalde woorden tot jargons behoren en niet altijd gebruikt kunnen worden.

Uitvoering

➔ Doelstelling

Leerlingen verkennen woorden met betrekking tot LHBTIQ+ en weten hoe ze die in context kunnen toepassen.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen delen termen in de juiste jargons in en tonen bereidheid om bepaalde termen wel of niet te gebruiken (bijvoorbeeld niet beledigende termen te gebruiken).

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Handleiding, papier, whiteboard en stiften.

➔ Versie

Iedersland College, maart 2023

Stap 1): (5' inleiding). Vraag de leerlingen om individueel alle woorden op te schrijven die ze kennen met betrekking tot LHBTIQ+. Ze hoeven zich niet te schamen voor het gebruiken van schunnige woorden of scheldwoorden; het gaat erom om zoveel mogelijk termen te verzinnen die ze hebben gehoord, zelfs als ze aanstootgevend of onfatsoenlijk zijn. (U kunt deze opdracht uitbreiden naar woorden over seks in het algemeen, als u seksuele vorming geeft.)

Stap 2): (5'; transfer naar bord). De leerkracht verzamelt alle woorden en schrijft ze zonder censuur op het bord.

Stap 3): (10'; woorden verkennen). Bespreek alle woorden. Kent iedereen de betekenis? Zo niet, leg het uit of beloof het op te zoeken.

Leg uit dat deze woorden een medische, informele, formele, scheldwoorden, intimiderende of pornografische context kunnen hebben. Dit noemen we "jargons", zoals medisch jargon, straattaal, kindertaal, pornografie, bijbels jargon of taalgebruik in de Koran, versluisend jargon (om expliciete termen te vermijden) enzovoorts.

Stap 4): (10': groepswerk). Vraag de leerlingen om in groepjes te werken en alle woorden op een groot stuk papier te categoriseren als medisch, informeel, formeel, vloeken, intimiderend, pornografisch, religieus of een andere categorie die ze kunnen bedenken.

Stap 5): (10': framing). Maak een lijst voor elke categorie op het bord en vraag de groepjes om woorden in de categorieën in te delen. Bespreek waarom woorden in welke jargon thuishoren. Corrigeer leerlingen eventueel diplomatiek corrigeren als ze categorieën door elkaar halen. Dat kan door ze te vragen of ze het zeker weten en uw eigen mening te geven.

Stap 6): (5'; debriefing). Bepaal met de leerlingen welke woorden je samen wilt gebruiken in je lessen en waarom:

- ➔ Welke woorden komen onaangenaam over?
- ➔ Welke woorden gebruiken leerlingen als ze met leeftijdsgenoten of ouders praten?
- ➔ Welke woorden willen leerlingen de volgende lessen gebruiken?

Transfer naar de praktijk

Blijf in volgende lessen (en wellicht daarbuiten) de afgesproken woorden gebruiken. De afgesproken woorden kunnen mogelijk ook worden gebruikt om homo- of seksistisch schelden te bespreken of te corrigeren.

ENGELS

9. The imperfects

De leerlingen spelen de Engelse online game "Cisland", waarin ze een LHBTIQ+-personage spelen en moeten ontsnappen aan het eiland waar ze naartoe zijn verbannen als "imperfects".

Vorbereiding

Het is de bedoeling dat deze activiteit wordt behandeld in een sessie van ongeveer een uur en in groepen van 3 of 4 leerlingen. Er wordt verwacht dat basisconcepten met betrekking tot de LHBTIQ+-gemeenschap eerder aan bod zijn gekomen. Het is aan te raden om vooraf de volgende video te bekijken: LHBTIQ uitgelegd: LGBTIQ Explainer (https://www.youtube.com/watch?v=uD_p0kkof-k).

Uitvoering

Stap 1: (10'; inleiding) Vertel de leerlingen dat we een game gaan doen. In deze game is er een nieuwe wereld genaamd "Cisland" waar alleen cisgender heteroseksuele mannen en vrouwen vrij leven. De leerlingen zitten als deelnemers in de game afgezonderd op een eiland en behoren tot de Imperfects, een groep mensen die zich niet conformeert aan de regels en normen van deze wereld. Van tijd tot tijd sturen bondgenoten van de nieuwe wereld buiten het eiland hen hints en aanwijzingen om hen te helpen.

Stap 2: (40'; gamen) Leerlingen verzamelen zich in groepjes van drie en beginnen te spelen. Hieronder is de link om toegang te krijgen tot het spel: [The imperfects](#).

Stap 3: (10'; nabespreking) Na het beëindigen van het spel wordt nabesproken wat de indrukken van de leerlingen was en wordt nagedacht over de concepten, ideeën en over de woorden die ze nog niet kenden.

Doelstelling

Leerlingen leren kritisch denken en problemen oplossen rond heteronormativiteit en ze leren de ervaringen van LHBTIQ+ begrijpen.

Indicaties van impact

Leerlingen laten merken dat ze zich inleven in de positie van "the imperfects". Ze gebruiken voldoende en correct Engels.

Duur

60 minuten

Niveau

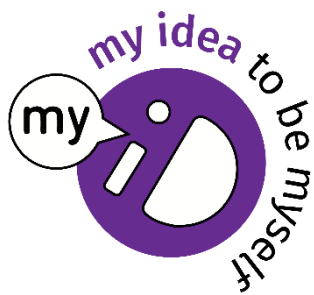
Leeftijd 12-14, gemiddeld niveau

Materialen

Computer- en internettoegang

Versie

Ontwikkeld door Scarlett Obando Flores (Defoin), gebaseerd op <https://repositori.udl.cat/server/api/core/bitstreams/b3342fb4-f67f-427b-bbb3-6cbf609decf3/content>

10. Harvey Milk

Aan de hand van het verhaal van de activist Harvey Milk (Verenigde Staten) wordt leerlingen gevraagd na te denken over en te discussiëren over het belang en de risico's van de vertegenwoordiging en participatie van gemarginaliseerde groepen in een democratie.

Doelstellingen

Leerlingen vormen een mening over de strijd voor de rechten van de LHBTIQ+ bevolking en beseffen waarom rolmodellen zo belangrijk zijn voor LHBTIQ+.

Indicaties van impact

Leerlingen laten empathie zien met Harvey Milk. Ze verwoorden waarom rolmodellen belangrijk zijn voor LHBTIQ+.

Duur

2 uur of een blokkuur

Niveau

Leeftijd 13-16 jaar, gemiddeld niveau

Materialen

Video Ted Talk, Wi-Fi, laptop, projector, persoonlijke materialen van leerlingen, computerlokaal indien mogelijk.

Versie

Ontwikkeld door Scarlett Obando (Defoin), 2023

Uitvoering

Deel 1

Stap 1: (5'; inleiding). Begin de les door aan uw leerlingen uit te leggen dat ze zich in de volgende twee lessen / dit blokkuur zullen verdiepen in Harvey Milk, een Amerikaanse politicus die belangrijk was voor het verdedigen van de sociale rechten van een gediscrimineerd deel van de bevolking. Harvey Milk was een van de eerste gekozen politici die homo was in de VS. Laat weten dat we een video gaan bekijken, een kort onderzoek gaan doen en dat de resultaten van het onderzoek aan de klas wordt gepresenteerd.

Stap 2: (6' video bekijken en aantekeningen maken). Vraag de leerlingen om tijdens het bekijken van de video aantekeningen te maken over informatie die volgens hen relevant is over het leven van Harvey Milk, zijn bijdrage en woorden die nieuw voor hen zijn.

Harvey Milk's radicale visie op gelijkheid - Lillian Faderman
(<https://ed.ted.com/lessons/harvey-milk-s-radical-vision-of-equality-lillian-faderman#watch>)

Stap 3: (30'; discussie-quiz). Vraag uw leerlingen na het bekijken van de video naar de woorden uit de video die nieuw voor hen zijn, en schrijf deze op het bord. Vraag ze om de definities op te zoeken en op te schrijven om hun woordenschat uit te breiden. Bespreek daarna met de leerlingen (in het Engels) wat ze hebben gezien en welke indrukken ze hebben van het leven en de bijdrage van Harvey Milk. Enkele vragen die richtinggevend kunnen zijn voor het gesprek, zijn:

- **Waarom is het belangrijk dat alle groepen mensen vertegenwoordigd zijn in de politieke besluitvorming?**
- **Wat was Harvey's doel toen hij zich verschillende keren kandidaat stelde? Wat wilde hij?**
- **Welke vooroordelen liggen ten grondslag aan wat er in de Castro is gebeurd?**

Na de discussie worden de leerlingen uitgenodigd om de volgende quiz te doen om zich te verdiepen in het leven van Harvey Milk: <https://ed.ted.com/lessons/harvey-milk-s-radical-vision-of-equality-lillian-faderman#review>

Stap 4: (10'; afsluiting en presentatie van de volgende activiteit). Sluit af met een samenvatting en analyse op basis van de meest opvallende aspecten van het leven van Harvey Milk en de inbreng van leerlingen.

Geef aan dat er veel andere mensen zijn die hun hele leven vechten voor de zichtbaarheid van de LHBTIQ+-bevolking en de verdediging van hun rechten. Daarom zal de klas in de volgende klas in groepen van 3 of 4 werken om andere mensen te zoeken die iets bijzonders hebben gedaan waar LHBTIQ+ zich aan kunnen spiegelen. Vraag de leerlingen om de voor volgende les een keuze te maken voor welke sector (kunst, muziek, literatuur, sport, film, politiek) ze willen onderzoeken. Eventueel kan de docent dit zelf verdelen.

Deel 2: Onderzoek en presentaties

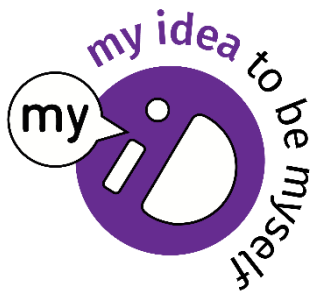
Stap 1: (5'; uitleg). De les begint met het terugkomen op de instructies van de vorige les/deel. Leerlingen gaan een kort onderzoek doen naar andere prominente personen op verschillende gebieden (onder andere kunst, muziek, literatuur, sport, film, politiek) die belangrijk zijn voor LHBTI+ mensen. Ze gaan hun bevindingen aan het einde van het uur presenteren. Het volgende is een overzicht met de gevraagde inhoud:

Duur van de presentatie: Tussen de 3-5 minuten per groep.
Inhoud:
- Belangrijkste biografische aspecten van het personage (o.a. context, nationaliteit, beroep).
- Bijdrage of impact voor de LHBTIQ+ bevolking.
- Gebruik van woordenschat geleerd in de vorige les.
- Eventuele visuele ondersteuning van de presentatie: Canva, PPT, Prezi, andere.

Stap 2: (25'; onderzoek). Leerlingen verzamelen zich in hun onderzoeksgroepen en beginnen te werken volgens de items in de bovenstaande tabel.

Stap 3: (25'; presentaties). Leerlingen doen hun presentaties voor de rest van de klas.

Stap 4: (5 `afsluiting). De docent geeft een samenvatting van de personages die door de leerlingen worden gepresenteerd en hun relevantie die ze hebben gehad voor LHBTIQ+.

11. Gendergelijkheid en mensenrechten

Leerlingen onderzoeken mensenrechten en de rol van gender- en LHBTIQ+ kwesties door een korte online cursus te volgen en eigen prioriteit te geven aan voor hen relevante rechten

Uitvoering

LES 1, of 1e deel van een blokkur

Doelstellingen

Leerlingen leren nadenken over mensenrechten, LHBTIQ+ en ontwikkelen gespreksvaardigheden.

Indicaties van impact

Leerlingen vertellen hun mening over LHBTIQ+ en over genderstereotypen. Ze formuleren onderbouwde meningen over mensenrechten.

Duur

2 uur

Niveau

Leeftijd 13-16, hoog niveau

Materialen

Videoprojectie, lijstje met mensenrechten.

Versie

Ontwikkeld door Scarlett Obando (Defoin), overgenomen uit de publicatie van de British Council "Integrating Global Issues in the Creative English Language Classroom", die zich richt op de 17 Sustainable Development Goals (SDGs)

Stap 1: (10' introductie). Begin de les door de leerlingen te vragen of ze bekend zijn met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Kennen ze ook de inhoud, en wat die voor hen zelf betekent? Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen hetzelfde startpunt hebben, kunt u de volgende video vertonen.

Video: [Wat zijn de universele mensenrechten?](https://www.youtube.com/watch?v=nDglVseTkuE) -Benedetta Berti (<https://www.youtube.com/watch?v=nDglVseTkuE>)

Stap 2 (30' - discussie): Vraag de leerlingen na het bekijken van de video om de volgende lijst met rechten te lezen en aan te geven welke drie zij het belangrijkste vinden (en waarom). (Dit zijn niet alle formele mensenrechten, maar een selectie en onze herformulering)

Bekijk de lijst met rechten hieronder. Welke DRIE zijn voor jou het belangrijkste? Waarom?

- ➔ Openlijk je mening kunnen geven
- ➔ Zelf iemand kiezen om een relatie mee te hebben of te trouwen
- ➔ Kunnen stemmen bij verkiezingen
- ➔ Beschermd zijn tegen geweld en discriminatie
- ➔ Het kunnen kopen van een huis
- ➔ Gebruik kunnen maken van een dokter/medisch personeel
- ➔ Het zelfde salaris te krijgen als een ander die hetzelfde werk doet
- ➔ Zelf je werk en loopbaan kunnen kiezen

Nadat de leerlingen hun keuzes hebben verteld, laat u de volgende video zien: [MOOC Monitoring mensenrechten van LHBTI-personen](https://www.youtube.com/watch?v=JTaAShS-Ntk) (<https://www.youtube.com/watch?v=JTaAShS-Ntk>), 1:40'. In deze korte video wordt duidelijk gemaakt dat mensenrechten voor iedereen gelden, dus ook voor LGBTI.

Laat de leerlingen in tweetallen of kleine groepjes de volgende vragen bespreken:

Denk je dat iedereen deze rechten heeft? Waarom niet?

- ➔ Denk je dat iedereen deze rechten heeft? Waarom wel of niet?

- Waarom hebben sommige mensen deze rechten en andere niet? Praat over mogelijke redenen.

Laat de groepjes kort hun mening vertellen aan de rest van de klas.

Stap 3: (10') Vat de meningen van de klas samen. Besteedt aandacht aan hoe de verschillende meningen zich verhouden tot de universele mensenrechten, maar ook tot stereotypen en discriminatie. U kunt uw eigen gevoel laten merken of uw mening geven, maar probeer dit te doen op een niet-veroordelende manier.

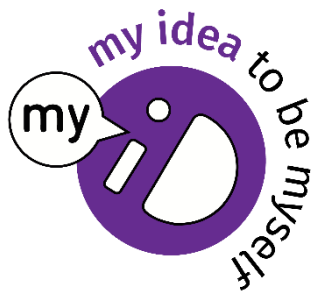
Stap 4, tweede deel blokkur, of een tweede les

(50'- discussie): Verdeel de klas in groepjes van drie tot vier leerlingen, die de volgende vragen gaan bespreken.

- Denk je dat iedereen mensenrechten heeft? Waarom wel of niet?
- Wat denk je dat er moeilijk is aan man zijn in de huidige samenleving? Wat denk je dat er moeilijk is aan vrouw zijn in de huidige samenleving? Waarom?
- Denk je dat er ongelijkheden zijn in de manier waarop jongens en meisjes, of mannen en vrouwen worden behandeld? Kun je een voorbeeld geven?
- Denk je dat er ongelijkheden zijn in de manier waarop lesbiennes, homo's, biseksuelen, transgender of mensen met een intersekse variatie worden behandeld waar je woont? Kun je een voorbeeld geven?
- Wat moet er veranderen om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke rechten krijgt? Uitzonderingen moeten wel speciaal zijn, welke uitzonderingen zouden er kunnen zijn? Specificeer naar wie welk recht kan worden ontzegt, wanneer en waarom.
- Emma Watson, (acteur en UN Goodwill-ambassadeur) heeft gezegd: "Hoe meer ik over feminisme heb gesproken, hoe meer ik besepte dat vechten voor vrouwenrechten te vaak beschouwd wordt als mannenhaat". Wat bedoelt ze hiermee en ben je het daarmee eens?
- "Vrouwenrechten zijn mensenrechten" – waarom denk je dat mensen dit zeggen?
- "LHBTIQ+ rechten zijn mensenrechten" – waarom denk je dat mensen dit zeggen?

Laat de leerlingen hun meningen vertellen en vat de discussie samen.

GRIEKS

12. LHBTQI+ terminologie

Door LHBTQI+-terminologie in de Griekse taal te leren, kunnen leerlingen de verschillende identiteiten beter begrijpen.

Context en voorbereiding

Deze werkvorm is ontwikkeld door onze Griekse partners voor gebruik in het Grieks. Maar u kunt hem ook bewerken voor uw eigen taal, door een journaal- of nieuwsfragment te kiezen in uw eigen taal, waarin verschillende termen voorkomen, zoals LHBTQI+, homo, lesbisch, bi en transgender.

Uitvoering

Stap 1: (5'; Inleiding met video). Laat een korte video zien van het Griekse journaal dat de EuroPride2020 presenteert.

<https://www.youtube.com/watch?v=lgYh4TwUygA>

Stap 2: (5' verkennende vragen). Vraag de leerlingen of ze hebben gehoord van de LHBTQI+ en wat ze erover weten. Dit dient als uitgangspunt voor het bespreken van diversiteit en identiteiten en het belang van het respecteren van diverse identiteiten door middel van taal en terminologie.

Stap 3: (10'; woorden verzamelen). Vraag de leerlingen woorden op te noemen die ze kennen of hebben gehoord in de video over LHBTQI+. Verzamel alle termen op het bord.

Stap 4: (10'; de woorden verkennen). Begin met een woordenlijst. Maak een lijst op het bord en geef de leerlingen een lijst met algemene LHBTQI+ terminologie in de Griekse taal. Laat de leerlingen elke term in hun eigen woorden te omschrijven en hun begrip van elke term te bespreken.

Stap 5: (10': discussie in kleine groepjes). Verdeel de klas in kleine groepjes en wijs elke groep een andere term uit de woordenlijst toe. Vraag elke groep om de betekenis en het belang van de term te bespreken, inclusief eventuele nuances of culturele context.

Stap 6: (5'; afronding). De docent vat de belangrijkste concepten en terminologie samen die tijdens de les zijn verkend, en belicht eventuele belangrijke aandachtspunten. Laat de leerlingen tijdens de les nadenken over hun eigen leerproces en groei. Moedig hen aan om hun gedachten en inzichten met de klas te delen.

Doelstelling

De leerlingen leren LHBTQI+ identiteitstermen kennen en krijgen meer empathie, begrip en acceptatie voor LHBTQI+.

Indicaties van impact

Leerlingen leggen uit wat diverse LHBTQI+ termen betekenen en nemen zich voor om inclusieve taal te gebruiken bij het verwijzen naar mensen die zich identificeren als LHBTQI+.

Duur

45 minuten

Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

Materialen

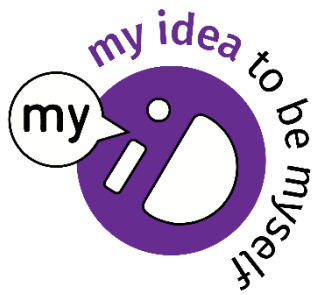
Handleiding, papier, whiteboard en stiften

Versie

EURO Training, april 2023

Transfer naar de praktijk

Ga de gebruikte termen herhalen of meer consequent gebruiken in volgende lessen. U kunt dit ook uitbreiden naar het gebruik van geschikte voornaamwoorden, het vermijden van aannames over genderidentiteit of seksuele voorkeur, en het vermijden van beledigende of denigrerende taal.

13. Griekse LHBTIQ+-literatuur verkennen

Leerlingen verkennen LHBTIQ+ in de Griekse literatuur aan de hand van een gedicht van Kaváfis.

Uitvoering

➤ Doelstelling

Leerlingen ontdekken, verkennen en begrijpen seksuele en gender diversiteit kwesties in Griekse literatuur.

➤ Indicaties van impact

Leerlingen tonen interesse door zelf te zoeken naar meer literatuur met inhoud of achtergrond rond seksuele of genderdiversiteit.

➤ Duur

45 minuten

➤ Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

➤ Materialen

Board, kopieën van het gedicht

Stap 1: (5' inleiding). Vertel iets over de Griekse dichter Constantínos P. Kaváfis, die leefde van 1863 tot 1933. Kaváfis wordt algemeen beschouwd als een van de grootste Griekse dichters van de moderne tijd en staat bekend om zijn lyrische en sensuele poëzie met thema's als liefde, verlangen en identiteit. Veel van zijn gedichten gaan over liefde voor en verlangen naar hetzelfde geslacht, waarbij hij vaak aandacht geeft aan de ervaringen van de gemarginaliseerden in de samenleving.

Stap 2: (5' gedicht lezen). Lees het gedicht voor en vraag de leerlingen daarna om het gedicht nog eens voor zichzelf te lezen en na te gaan wat hun eigen gevoel daarbij is.

Stap 3: (10' verzamelen van hun ideeën): Vraag de leerlingen om te vertellen wat ze van het gedicht begrijpen, wat hun eigen gevoelens zijn, of ze de gevoelens van de dichter herkennen en waar het gedicht de connectie maakt met liefde, verlangen en met identiteit.

Stap 4: (10' verkennen van de betekenis). Schrijf de reacties (anoniem) op het bord en probeer samen met de leerlingen het gedicht te analyseren. Vraag door naar de ervaringen en gevoelens van mensen die vallen op hetzelfde geslacht.

Stap 5: (10' verbinding met het heden). Vraag de leerlingen te beschrijven hoe de betekenissen van het gedicht verbonden zijn met de huidige samenleving en de positie van de LHBTIQ+ mensen. Hoe is dit nu in Nederland? En hoe zou dit spelen in het moderne Griekenland?

Stap 6: (5' afronding). Trek samen met de leerlingen enkele conclusies over:

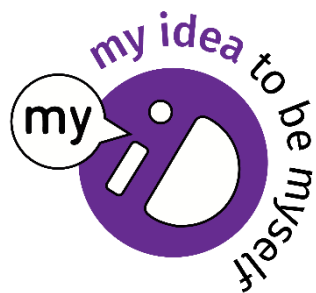
➤ Hoe literatuur zowel over persoonlijke gevoelens als over sociale kwesties kan gaan

➤ Hoe literatuur de kracht heeft om empathie te bevorderen, te inspireren om actie te ondernemen en verandering teweeg te brengen

➤ Hoe de ideeën van Kaváfis verbonden zijn met de hedendaagse situatie

Transfer naar de praktijk

U kunt een huiswerkopdracht geven om hedendaagse schrijvers, kunstenaars en dichters te zoeken die soortgelijke boodschappen in hun werk overbrengen.

14. LHBTQI+ gedichten op muziek gezet

Leerlingen verkennen een gedicht dat op muziek is gezet, in dit geval een Grieks gedicht. Zo leren ze meer over seksuele en genderdiversiteit via literatuur en muziek.

Uitvoering

Stap 1): (5' inleiding). Luister met de leerlingen naar een bekend lied van de Griekse rockband Domenica, dat in 2002 een gedicht van Mitsos Papanikolaou op muziek heeft gezet.

<https://www.youtube.com/watch?v=YPzR-KxTNaY>

Stap 2): (5' verkennende vragen): Vraag na het beluisteren van het lied of de leerlingen het lied kennen en of ze de betekenis van de tekst begrijpen. Na het bespreken van deze vragen vertelt u dat het lied eigenlijk een gedicht is.

Stap 3: (10' informatie). Vertel dat Mitsos Papanikolaou een van de beroemdste Griekse dichters van de zogenaamde "generatie van de jaren '20" was. Dichters van die groep waren openlijk homo in een tijd dat homoseksualiteit volledig taboe was in Griekenland. Dit had tot gevolg dat ze sociaal werden gemarginaliseerd en als decadent werden beschouwd. Niettemin staan hun gedichten hoog aangeschreven en worden ze nu gerekend tot de belangrijkste dichters van hun generatie.

Stap 4: (5' gedicht lezen). Lees het gedicht voor aan de leerlingen en vraag enkelen van hen vervolgens om het gedicht zelf voor te lezen met hun eigen intonatie en gevoel.

Stap 5: (10' dialoog). Vraag de leerlingen om te vertellen wat ze van het gedicht begrijpen, wat hun gevoelens zijn, of ze de gevoelens van de dichter herkennen en waar ze de connectie met de liefde, het verlangen en de identiteit zien.

Stap 6: (10' analyse gedicht). Verzamel de ideeën op het bord en probeer de gedichtstekst te analyseren en daarmee de ervaringen en gevoelens weer te geven van mensen LHBTQI+ zijn.

Stap 7: (10' link naar heden). Vraag de leerlingen te beschrijven hoe de betekenissen van het gedicht verbonden zijn met de huidige samenleving en de huidige positie van LHBTQI+ in Griekenland en in Nederland.

Stap 8: (5' nabespreking). Trek samen met de leerlingen enkele conclusies over:

- ➔ Hoe literatuur en muziek zowel persoonlijke gevoelens als maatschappelijke kwesties blootleggen.
- ➔ Hoe literatuur en muziek de kracht hebben om empathie te bevorderen, te inspireren om actie te ondernemen en verandering teweeg te brengen.
- ➔ Hoe de literatuur en muziek hebben bijgedragen aan de veranderingen in de samenleving.

➔ Doelstelling

Leerlingen leren poëzie waarderen en de wat de persoonlijke en maatschappelijke waarde van gedichten kan zijn.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen tonen hun interesse in poëzie en hun empathie voor LHBTQI+ poëzie. Ze willen meer voorbeelden leren kennen.

➔ Duur

45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

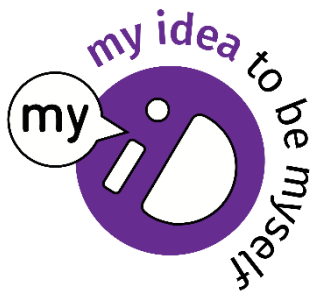
➔ Materialen

Bord, kopieën van het gedicht, audiosysteem, laptop

Transfer naar de praktijk

Kom terug op de song en het gedicht als de thematiek terugkomt in andere lessen, of in de steun van LHBTIQ+ leerlingen.

GESCHIEDENIS

15. Gedichten van Sappho

Leerlingen bestuderen en bespreken de gedichten van de Griekse dichteres Sappho, ontdekken de historische, lyrische en culturele dimensie ervan en gaan na hoe de seksuele diversiteit werd waargenomen door Sappho.

Vorbereitung

➔ Doelstellingen

Leerlingen leren over Sappho en worden zich bewust van de relatieve onzichtbaarheid van lesbiennes (zelfs vergeleken met homo's en transgenders).

➔ Indicaties van impact

Leerlingen laten merken dat ze nieuwsgierig zijn naar het werk van Sappho. Ze laten zien dat ze zich ervan bewust zijn dat LHBTIQ+ gedichten en -liedjes en vooral over liefde tussen vrouwen vrij zeldzaam zijn en geven hun mening waarom.

➔ Duur

2 lessen van elk een uur

➔ Niveau

Leeftijd 14-18, middelbaar / hoger niveau

➔ Materialen

Presentaties en WebQuest

➔ Versie

Fondazione Villa Montesca, 2023

Het helpt als de docent de culturele context en het profiel van de dichteres Sappho onderzoekt (zie <https://en.wikipedia.org/wiki/Sappho>), met inbegrip van de historische achtergrond, en door na te gaan hoe het onderwerp wordt bestudeerd in de huidige syllabus (Griekse) literatuur op school.

Uitvoering

Fase 1

Stap 1 (trigger, inleiding en gedicht lezen; 10'). Laat de leerlingen kennismaken met de gedichten van Sappho.

Sappho leefde in de 6e eeuw v.Chr. op het Griekse eiland Lesbos en werd al in de oudheid beschouwd als een beroemde dichteres. Maar we weten niet veel meer over haar, behalve dat ze waarschijnlijk een aristocraat was die beroemd was om haar liefdespoëzie.

Gedichten en fragmenten van Sappho

(<https://www.uh.edu/~cldue/texts/sappho.html>) worden uitgedeeld en voorgelezen in de klas. Hier is een strofe, vertaald in het Engels:

Stap 2 (discussie; 10'). Start een discussie over de betekenis van het gedicht en de perceptie van de leerlingen.

Veel van Sappho's gedichten hadden te maken met liefde tussen vrouwen van hetzelfde geslacht. Bijvoorbeeld:

*Ze is er niet, en ik zou liever haar lieflijke
tred zien, haar sprankelende blik en haar gezicht
dan te staren naar alle troepen in Lydia in hun strijdswagens
en hun glinsterend pantser.*

In de discussie over dit gedicht zou je kunnen vragen:

- ➔ Wat bedoelt Sappho met "haar lieflijke tred"?
- ➔ Wie zijn de Lydiërs? Voor leraar: (vermoedelijk ruige soldaten uit het nabijgelegen Lydia - in wat nu Turkije is; mannelijke types die ontzag opwekten door hun mannelijke dominantie en een potentiële bedreiging voor Lesbos)

- Waarom zouden de troepen in Lydia aantrekkelijker zijn dan de vrouw die Sappho ziet?
- Probeer het hele gedicht te vinden (Voor de leraar; zie <https://poets.org/poem/anactoria-poem>), waarvan dit de laatste strofe is). Spreek de tekst je nu meer aan?
- Wat wil Sappho met dit gedicht uitdrukken? (voor leraar; zie <https://poemanalysis.com/sappho/the-anactoria-poem/>)

U kunt de discussie verder uitwerken door te vragen of Sappho wordt genoemd in het reguliere handboek over literatuur, en zo niet waarom? Voor de leraar: veel traditionele leerboeken vonden de gedichten van Sappho misschien ongepast omdat ze gingen over vrouwen die van vrouwen houden.

Als nevenvraag kunt u de leerlingen vragen of ze de term 'lesbisch' kennen. U kunt ze vragen of ze denken dat Lesbos een eiland is dat speciaal is gewijd aan vrouwen die van vrouwen houden. (Voor de leraar: nee, in de 19e eeuw introduceerden artsen het woord lesbisch als alternatief of synoniem voor de eerder gebruikte woorden "saffisten" of "tribades" voor vrouwen die van vrouwen hielden (<https://en.wikipedia.org/wiki/Lesbian>). "Saffisten" refereerde al aan Sappho, "lesbisch" refereert aan het Lesbos van Sappho.

Fase 2

Verdeel de leerlingen in groepen en vraag ze om de volgende thema's te onderzoeken (één thema per groep), rekening houdend met de achtergrond en geselecteerde informatie op het web (Webquest). Aan het einde van de discussie zullen de groepen korte presentaties geven over hun onderwerpen.

- De poëtische dimensie van relaties tussen vrouwen zoals bezongen door Sappho
- Hoe de gedichten van Sappho tegenwoordig worden beschouwd en gebruikt
- Hoe mensen nu kijken naar labels als 'lesbisch' en waarom. (Voor de leraar: merk op dat veel vrouwen die van vrouwen houden de term lesbisch niet leuk vinden omdat ze het te direct en daarom grof vinden; en sommige vrouwen noemen zichzelf liever biseksueel, polyamoureuus of homoseksueel. Tegelijkertijd is er een lesbische beweging die juist expliciet wil zijn over lesbisch zijn en specifieke rechten voor lesbiennes omdat ze denken dat liefde tussen vrouwen met opzet onzichtbaar wordt gemaakt, en zelfs nog onzichtbaarder dan homo zijn)
- De positie van LHBTIQ+ poëzie en -liederen in de hedendaagse cultuur (wereldwijd en ter vergelijking in uw eigen land)

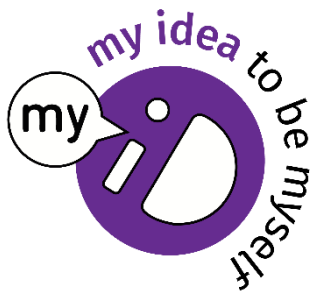
Fase 3

Presentatie van de onderwerpen door de groepen.

Eventueel delen van PPT-bestanden in andere klassen, en korte presentaties en discussies.

Transfer naar de praktijk

In deze les werd het onderwerp lesbisch-zijn wat meer uitgediept. In toekomstige lessen kunnen de specifieke aspecten en positie van lesbisch-zijn verder worden belicht door terug te verwijzen naar deze les. Duidelijk kan worden gemaakt dat LHBTIQ+ niet één groep is, maar bestaat uit herkenbare subgroepen, en dat lesbisch zijn vaak onzichtbaarder is dan de andere groepen. Hierdoor kan de positie van lesbiennes nader belicht worden.

➔ Doelstellingen

Leerlingen leren historische en Engelse teksten kritisch te beoordelen. Ze worden zich bewust van verwaarloosde LHBTIQ+ kwesties in de geschiedenis en beseffen waarom dergelijke kwesties worden verwaarloosd of met een vooroordeel gepresenteerd.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen tonen interesse in verschillende opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in de oudheid en nu. Ze zijn kritisch over bronnen. Ze tonen bewustzijn van de invloed van taal op culturele perspectieven.

➔ Duur

2 lessen van elk 1 uur

➔ Niveau

Leeftijd 14-18, hoger niveau

➔ Materialen

Internet en PowerPoint

➔ Versie

Fondazione Villa Montesca, 2023.

16. Tien oude LHBTIQ-feitjes

Geïnspireerd door een artikel dat verscheen in de World History Encyclopaedia, ontdekken de leerlingen dat hedendaagse kwesties met betrekking tot genderidentiteit en burgerrechten voor leden van de LHBTIQ+ een relatief recent fenomeen zijn, net als de termen 'homoseksueel' en 'heteroseksueel'.

Vorbereitung

Docenten kunnen zich het best voorbereiden door de geschiedenis van de woorden hetero- en homoseksualiteit te bekijken.

Deze activiteit is gericht op Geschiedenis en Engels. Het zou een samenwerkingsproject kunnen zijn tussen twee leraren, met als voordeel dat de leerlingen zien dat lesgeven over seksuele en genderdiversiteit geen hobby is van één van de leraren. We stellen voor dat de betreffende Geschiedenis en Engels docenten vooraf overleggen om af te spreken hoe Nederlandse en Engels termen worden gebruikt en vertaald. We gebruiken een Engels artikel en dit artikel heeft een sterke subjectieve nadruk op het benoemen van historische figuren die die in de oudheid al "homo" of "bi" waren. Maar de woorden "homo" en "bi" bestonden toen nog niet, en het artikel voert vooral heteronormatieve 'positieve' voorbeelden op, zonder negatieve aspecten van normen over seks tussen mannen te belichten. Zo stelt het artikel bijvoorbeeld dat relaties tussen mannen niet werden afgewezen als een 'toegewijde' relatie, maar wel als ze als afgodisch waren of beschamend gedrag zoals in orgieën). Er staan nog meer tijdgeboden interpretaties en achterhaalde noties in het artikel. Het is een voorbeeld van een beweging in de jaren 70-80 waarin activisten en activistische historici argumenten zochten om te 'bewijzen' dat homoseksualiteit al in de oudheid bestond en geaccepteerd werd. In de laatste 20 jaar is er veel onderzoek gedaan waaruit blijkt dat dit toch veel genuanceerder ligt, met zowel positieve als negatieve aspecten; en dat het gevaarlijk is de oudheid te interpreteren met onze moderne bril.

Uitvoering

LES 1

Laat de leerlingen dit artikel in de klas lezen

<https://www.worldhistory.org/article/1774/ten-ancient-lgbtq-facts-you-need-to-know/en> start een discussie (in het Engels of Nederlands over de volgende vragen:

➔ **Kende je deze historische 'feiten'?** (Geef ruimte aan verwondering, maar ook aan twijfel.)

- **Denk je dat deze feiten waar zijn?** (Deze vraag geeft de leraar de gelegenheid om de zeer ondersteunende toon van het artikel te benadrukken, die wel grotendeels gebaseerd is op historische feitjes, maar tegelijkertijd te veel benadrukt dat (heteronormatieve) relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht algemeen aanvaard waren in antieke culturen.)
- **Vraag de leerlingen of ze ooit over andere LHBTIQ+ in de geschiedenis hebben gehoord.** Zo nee, waarom denken ze dat dit onderwerp wordt verwaarloosd of vermeden? Als ze voorbeelden hebben, onderzoek dan of ze positief of negatief zijn en waarom. Negatieve voorbeelden van Romeinse keizers die beschamende homoseksuele relaties hebben, kunnen bijvoorbeeld gebaseerd zijn op propaganda van hun vijanden. Aan de andere kant wordt het vermijden van de biseksuele voorkeuren van Alexander de Grote waarschijnlijk veroorzaakt door de huidige homo/bifobie, die gezien kan worden als strijdig met 'nationale trots'.
- **Wat vinden leerlingen van verschillen in taal om seksuele activiteiten en relaties van mensen van hetzelfde geslacht in het Engels of in het Nederlands te benoemen?** Hoe beïnvloeden deze taalkundige verschillen onze culturele perceptie? Of beïnvloeden onze culturele normen en waarden onze taal? (Feedback voor de docent: het is waarschijnlijk een tweerichtings effect, maar laat deze conclusie over aan de leerlingen.)

LES 2

Verdeel de leerlingen in groepen en vraag ze om de volgende onderwerpen (één voor elke groep) in het Engels of in het Nederlands te onderzoeken, rekening houdend met de achtergrond en geselecteerde informatie op het web.

Aan het einde van hun onderzoek zullen de groepen een korte presentatie van hun onderwerp geven aan de andere leerlingen. De groepen worden aangemoedigd om na te gaan in hoeverre de gepresenteerde 'feiten' volgens historici waar zijn en hoe zij denken dat handelingen van hetzelfde geslacht en relaties tussen personen van hetzelfde geslacht, tussen mannen en tussen vrouwen) in de oude beschreven tijden werden gezien - en hoe dit verschilde van hoe men ze nu in ons land ziet.

De onderzoeksthema's:

- Transgender priesters van de cultus van Inanna
- Inheemse Amerikaanse stammen en de Two-Spirit personen
- De hertog en zijn hoveling in het oude China
- Het eliteleger van homostrijders in Thebe, Griekenland
- De 'homoseksuele' koning van Egypte Pepi II
- Het derde geslacht van de Kinnar
- Eer- en homorelaties in Japan
- Het Romeinse ideaal van mannelijkheid en relaties tussen mannen
- Keltische krijgers en hun mannelijke minnaars
- De Bijbel veroordeelt afgodisch gedrag, niet homoseksualiteit

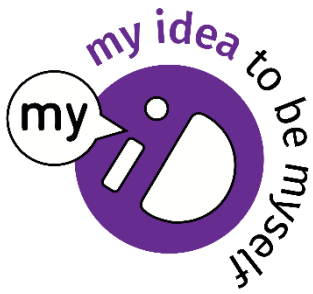
Fase 3

Presentatie van de onderwerpen door de groepen (in Engels of Nederlands).

Eventueel: de PPT-bestanden delen in andere klassen, of/en daar korte presentaties en discussies houden.

Transfer naar de praktijk

In toekomstige lessen kunnen docenten naar deze lessen verwijzen als voorbeelden van kritische besprekingen van teksten, historische bronnen en taalgebruik. Actuele politieke ontwikkelingen kunnen ook worden gezien door het taalgebruik te onderzoeken en door de historische context te verkennen. In het Engels kunnen termen die te maken hebben met gender en seksualiteit worden herhaald of de basis vormen voor een verdere verkenning van het kritisch gebruik van de Engelse taal.

17. Geschiedenis van seksuele diversiteit

Leerlingen bespreken historische en culturele dimensies van seksisme, homofobie en transfobie en zien hoe de concepten zich ontwikkelden.

➔ Doelstelling

Leerlingen worden zich meer bewust van hoe historische verandering ten opzichte van seksuele en gender diversiteit mogelijk is, maar ook van risico's op achteruitgang.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen tonen interesse in de historische ontwikkeling van seksualiteit en gender. Ze tonen steun voor democratische waarden en vertellen over eigen keuzes met betrekking tot seksualiteit.

➔ Duur

2 lessen van elk 1 uur

➔ Niveau

Leeftijd 14-18, gemiddeld en hoger niveau

➔ Materialen

PowerPoint presentaties

➔ Versie

Fondazione Villa Montesca, 2023.
Geïnspireerd door
<https://www.apa.org/topics/lgbtq/history>

Vorbereitung

De leraar heeft uitgelegd wat seksisme, homofobie en transfobie zijn en hoe ze tegenwoordig aanwezig zijn in culturele dimensies van veel landen. De docent heeft aangekondigd dat het onderwerp geschiedenis van seksualiteit en gender in toekomstige lessen verder zal worden uitgediept.

Uitvoering

Stap 1 (introductie): Vertel de leerlingen dat deze les gaat over het verkennen van de geschiedenis van seksualiteit. We weten dat Grieken en Romeinen en zelfs oudere culturen uit het Midden-Oosten en Egypte andere opvattingen hadden dan de onze over de rol van de vrouw, over seksualiteit en over relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht. We weten ook dat onze eigen kijk op deze onderwerpen behoorlijk beïnvloed is door het christendom. In deze les proberen we de vraag te onderzoeken hoe perspectieven op gender, heteroseksualiteit en homoseksualiteit zich door de geschiedenis heen hebben ontwikkeld en hoe dit ons huidige leven beïnvloedt.

Stap 2 (opdracht onderzoek): Verdeel de leerlingen in groepjes van 3-4 en vraag ze om de onderstaande onderwerpen te verkennen (één per groep), gebruikmakend van (deels al) geselecteerde informatie op het web (Web Quest). Aan het einde van het onderzoek geeft elke groep met behulp van een PowerPoint presentatie een korte presentatie van hun bevindingen. De PowerPoint presentatie moet ook begrijpelijk zijn voor mensen die niet de *live* presentatie in de klas bijwonen.

Onderwerpen

➔ Oorsprong van seksisme, homofobie en transfobie

Achtergrond: We weten dat relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht bestonden in delen van het oude Midden-Oosten, onder meer omdat het verboden werd in de Bijbel en de Koran. Het was niet overal verboden; we weten bijvoorbeeld dat relaties van hetzelfde geslacht heel gewoon waren

tussen zowel mannen als vrouwen in sommige stadstaten in het oude Griekenland en in Egypte. Zou er een relatie zijn tussen monotheïstische religies (zoals het christendom en de islam) en het taboe op homoseksuele relaties?

➔ Genderrollen in de geschiedenis

Achtergrond: Door de eeuwen heen hebben veel vrouwen zich verkleed als man, soms jarenlang, om in het leger te vechten (bijvoorbeeld Deborah Sampson), om te werken als piraten (bijvoorbeeld Mary Read en Anne Bonney), naar de universiteit te gaan toen dat nog niet mocht, of om solide over te komen als 'koning' (bijvoorbeeld de Egyptische koningin Hatsjepsot). Die vrouwen waren vaak niet transgender, maar deden het omdat in hun gewenste beroep alleen mannen geaccepteerd werden. In de 16e eeuw was het voor vrouwen in veel landen verboden om als acteur te werken, dus moesten mannen vrouwelijke rollen spelen. Dit creëerde een markt die hoge status kon bieden aan mensen die we tegenwoordig als transvrouwen zouden kunnen zien. Voorbeelden zijn het theater van Shakespeare, het Japanse Kabuki theater en de Chinese opera. Deze acceptatie van performancekunstenaars en de populariteit van (wat we niet noemen) "drag" humor lijkt intercultureel te zijn. Maar zulke travestie of drag was niet het begin van een lesbische, homo- of transgenderbeweging. Wel maakte dit het theater tot een vaak geaccepteerd toevluchtsoord voor LGBTIQ+ acteurs die een theatrale carrière opbouwden op basis van vermomming en illusie.

➔ Eerste 'wetenschappelijke' benaderingen van seksueel gedrag in de 19e eeuw

Achtergrond: Vroege pogingen om menselijk seksueel gedrag te begrijpen, kwamen van Europese artsen en wetenschappers, waaronder Carl von Westphal (1869), Richard von Krafft-Ebing (1882) en Havelock Ellis (1897). In hun geschriften schreven ze dat homoseksuele of biseksuele geaardheid van nature voorkomt in een bepaald deel van de mensheid. Het was in het begin niet duidelijk hoe zit in elkaar zat. Zo dachten Krafft-Ebing en Ellis dat verwijfde mannen die van hetzelfde geslacht een "derde geslacht" vormden. Volgens hen was dit "derde geslacht" gedegeneerd en abnormaal. De term 'homoseksualiteit' werd voor het eerst gebruikt door de Hongaarse psychiater Karl-Maria Kertbeny in 1868. Voor die tijd (in de middeleeuwen en renaissance) noemden mensen seks tussen mensen van hetzelfde geslacht 'sodomie' (wat eigenlijk verwees naar alle seks die niet gericht was op voortplanting), of 'de stomme zonde' (iets waarover je niet mag praten). Sigmund Freud, die in dezelfde tijd als Kertbeny schreef, dacht dat alle mensen worden geboren met een ongerichte seksuele drang. Tegelijkertijd vond hij ook dat heteroseksualiteit een normale 'gezonde' ontwikkeling was, terwijl hij consistente biseksualiteit, homoseksualiteit en lesbisch-zijn beschouwde als onvolwassen of 'omgekeerde' vormen van seksualiteit. Toch wist hij dat het buitengewoon moeilijk was om van seksuele geaardheid te veranderen en hij vond een homoseksuele voorkeur zeker geen misdaad. Hoe hij ermee moest omgaan was hem minder duidelijk. Hij veranderde verschillende keren in zijn carrière van mening over hoe hij mensen die van hetzelfde geslacht houden in de praktijk kon begeleiden. Waarschijnlijk maakte de cultuur van die tijd het lastig om na te denken over een steunende therapie, wat we nu "affirmatieve counseling" noemen.

➤ Politiek en maatschappelijk bewustzijn en start van de LHBTIQ+ beweging

Achtergrond: Onder invloed van de Napoleontische wetgeving waren de meeste landen in Europa volop bezig met decriminalisering van sodomie en stopte de actieve vervolging van sodomieten. Maar tegen het einde van de 19e eeuw, toen medische experts mensen die van hetzelfde geslacht houden als 'homoseksuelen' begonnen te bestempelen, werden politici bang dat deze homoseksuelen jonge mensen konden verleiden en het traditionele gezinsleven zouden doorbreken. In het begin van de 20e eeuw voerden veel landen anti-verleidingswetten in die seks tussen mannen en jongens onder 21 strafbaar maakten (terwijl de leeftijd voor heteroseksuelen 16 of 18 was). Dit wordt "ongelijke meerderjarigheid voor seksueel contact" genoemd. In Nederland stond dit in artikel 248bis van het Wetboek van Strafrecht. Een minderheid van psychiaters die homoseksuelen bestudeerden, was het niet eens met dit soort wetgeving. Ze zeiden dat je niet homoseksueel kon worden door verleiding en dat homoseksualiteit aangeboren is. Enkele psychiaters begonnen te pleiten voor de afschaffing van dergelijke wetten zoals artikel 248bis.

Deze beweging kreeg enige aanhang, ook door homoseksuelen zelf. Maar deze aarzelende start van emancipatie werd abrupt gestopt door de Tweede Wereldoorlog, waarin de nazi's actief begonnen met het vervolgen van "onzuivere" (niet-Arisch) en "asociale" mensen - waaronder Joden, Roma, gehandicapten en homo's en lesbiennes. Homo's moesten in de concentratiekampen een roze driehoek dragen, wat later een symbool werd van protest en trots in Europa. In Nederland zijn vooral homoseksuelen opgepakt die ook Joods waren. Het was voor andere homo's makkelijker om "onzichtbaar" te worden.

Na de wereldoorlog begonnen "homoseksuelen" zich te organiseren in een aantal West-Europese landen en in de VS. De oudste homo-organisatie was het Nederlandse COC (het "Cultuur- en Ontspanningscentrum", dat was een schuilnaam om te verbergen dat het een homoseksuele vereniging was). Al snel volgden andere landen. Vanaf de jaren vijftig toonden verschillende onderzoekers in Europa en de VS aan dat een seksuele voorkeur voor hetzelfde geslacht een normale variatie was. Uiteindelijk werd de wetgeving over ongelijke meerderjarigheid voor seksueel contact in de meeste Europese landen in de jaren zestig en zeventig afgeschaft.

Onder invloed van de tweede feministische golf en de seksuele revolutie in de jaren 60 werd de homoseksuele en lesbische beweging meer activistisch en begon ze te pleiten voor non-discriminatie wetten en voor het "homohuwelijk". In 1998 was Nederland het eerste land die een geregistreerd partnerschap tussen twee mannen of twee vrouwen toestonden. In 2001 werd Nederland het eerste land dat ook het burgerlijk huwelijk openstelde voor partners van hetzelfde geslacht. In het laatste decennium werden nog meer wetten aangenomen die de zelfbeschikking, gelijkheid en toegang tot gezondheidszorg voor transseksuelen en mensen met intersekse-varianties garanderen.

Deze vooruitgang is geen natuurlijk fenomeen. In een aantal Europese landen zien we tegenwoordig een politieke en wetgevende terugslag onder invloed van rechts-populistische partijen. Als we naar de Europese politieke kaart kijken, zien we ook een duidelijk onderscheid tussen Midden-/Oost-Europese landen en Noord-/West-Europese landen; waarbij de Midden-/Oost-Europese landen conservatiever worden en de toegenomen seksuele vrijheid in Noord-/Westerse landen afwijzen. Sommige van deze

landen gaan zelfs zo ver dat ze verdragen die ze hebben ondertekend om deel uit te maken van de Europese Unie, niet meer nakomen. Deze en andere overtredingen van populistische regimes tegen de waarden van de Europese Unie zorgen voor aanzienlijke spanningen tussen progressieve en conservatieve landen in de Europese Unie. De Europese Unie neemt zelfs wetgevende maatregelen tegen conservatieve staten die nu de democratie en gelijke rechten in het algemeen ondermijnen, zoals Polen en Hongarije.

Stap 3

Presentatie van de onderwerpen door de groepen aan de klas.

Verspreiding van het PowerPoint bestand in andere klassen.

Transfer naar de praktijk

In latere lessen kan de docent terugkomen op elementen uit de discussie over geschiedenis en actuele ontwikkelingen. In dergelijke terugkommomomenten kunnen leerlingen worden aangemoedigd om recente maatschappelijke huidige debatten over gelijkheid kritisch te bekijken, na te gaan waarom er verschillen zijn tussen landen, de invloed van dergelijke spanningen op de Europese Unie te onderzoeken, en te kijken naar de behoefte aan vrijheid van seksueel gedrag, de evolutie van het concept van gender en de uitbreiding van rechten naar nieuwe groepen.

Docenten kunnen ook lessen richten op recente wetgevende ontwikkelingen in sommige landen, die soms positief zijn maar soms een achteruitgang betekenen ten opzichte van de ontwikkelingen in de jaren 1970-2020. Geef de leerlingen de kans om hun eigen mening en standpunt in deze debatten te vormen.

ITALIAANS

➔ Doelstelling

Leerlingen leren nieuwe termen voor het omgaan met seksuele voorkeur en genderidentiteit.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen tonen interesse in de verschillende labels rond seksuele voorkeur en genderidentiteit en tonen begrip van de definities.

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Bord of flip-over, werkblad

➔ Versie

Ontwikkeld door CESIE, 2023

18. LHBTIQ+ woordenlijst

Leerlingen bespreken en matchen 15 termen met definities van seksuele voorkeur en genderidentiteit. Ze verkennen andere termen.

Vorbereiding

Maak een flip-overposter met de volgende woorden: gay, biseksueel, heteroseksueel, coming out, genderidentiteit, genderfluïde, panseksueel, transgender, queer, homofoob, aseksueel, LHBTQIA+, homoseksueel, genderrol, cisgender. Maak kopieën van de lijst met definities.

Uitvoering

Stap 1 (5'; trigger en introductie). Introduceer de activiteit bij de leerlingen door ze te vertellen dat deze activiteit gaat over termen rond taal gender en seksuele voorkeur. Vraag of de leerlingen of ze weten wat de termen op het bord of de poster betekenen. Merk op dat dit geen proefwerk of test is, en het is prima om te zeggen dat je een of meer van de woorden niet kent of niet precies weet wat het is. Als sommige leerlingen een term niet kennen, kunnen andere leerlingen helpen de betekenis te vinden.

Stap 2: (10'; groepswerk). Vraag de leerlingen om 10 minuten in kleine groepjes van drie te werken om de definities op het werkblad aan de bijbehorende term te koppelen. Leerlingen kunnen de term boven de definitie op hun werkblad schrijven. Houd de tijd strikt in de gaten. De tijdslimiet van 10 minuten introduceert een "race"-element, wat dit deel van de activiteit spannender maakt. Tien minuten zou net genoeg moeten zijn, maar voor langzame lezers kan het een uitdaging zijn. Dit deel van de oefening laat weinig discussie toe binnen de subgroepen. De docent kan voor een alternatief kiezen met zoveel tijd als de leerlingen nodig hebben voor discussie in kleine groepjes. Dan duurt het groepswerk waarschijnlijk 20 minuten.

Stap 3 (10'; plenaire bespreking). Vraag de leerlingen welke termen ze aan welke definities koppelden. Als alle groepen het eens zijn over de juiste term, geef je de klas een compliment. Als niet alle groepen het eens zijn over de juiste definitie, onderzoek dan samen waarom ze een andere term hebben gekozen. Leg indien nodig uit waarom andere termen goed klinken, maar waarom ze toch bij een andere definitie horen. Bestempel antwoorden niet als onjuist en beoordeel ze niet als fouten. Als leerlingen zich erg onzeker voelen,

merk dan op dat sommige van deze termen erg nieuw zijn en dat het begrijpelijk is dat ze die nog niet kennen.

Stap 4 (10; nabespreking/debriefing). Vraag de leerlingen of ze meer labels kennen met betrekking tot gender of seksuele voorkeur waar ze nieuwsgierig naar zijn of die ze met andere leerlingen willen bespreken. Bijvoorbeeld "panseksueel", "demiseksueel", "polyamoureuus", "aseksueel", "bi-curious", "grey-sexual", "agender", "androgyn" enzovoort. Bespreek deze andere labels. Zoek eventueel de definitie op door op internet te kijken.

LHBTIQ+ definities

1. homoseksuele man (de term wordt in sommige landen ook wel gebruikt om te verwijzen naar homoseksuele/lesbische vrouwen)
2. zich seksueel of romantisch aangetrokken voelen tot zowel mannen als vrouwen, of tot meer dan één sekse of gender
3. zich seksueel of romantisch exclusief aangetrokken tot mensen van het andere gender
4. iemand vertelt over diens eigen seksuele voorkeur of genderidentiteit
5. ieders interne en individuele beleving van gender
6. iemand identificeert zich niet als iemand met één onveranderlijk gender, dus kan soms meer mannelijk en soms meer vrouwelijk zijn
7. zich seksueel of romantisch aangetrokken voelen tot mensen ongeacht hun sekse of gender
8. persoon van wie de genderidentiteit niet overeenkomt met het geslacht dat bij de geboorte is geregistreerd
9. een seksuele of genderidentiteit die niet overeenkomt met gevestigde ideeën over seksualiteit en gender, met name heteroseksuele en gendernormen
10. irrationele angst voor, afkeer van of discriminatie van homoseksualiteit of homo's
11. een persoon die geen seksuele gevoelens of verlangens ervaart, of die zich tot niemand seksueel aangetrokken voelt
12. is een afkorting voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, queer of 'questioning', intersekse, asexueel en meer. Deze termen worden gebruikt om iemands seksuele voorkeur of genderidentiteit te beschrijven
13. zich seksueel of romantisch uitsluitend aangetrokken voelen tot mensen van de eigen sekse of gender; in Angelsaksische landen vind men deze term nu verouderd en gemedicaliseerd, maar in continentaal Europa wordt het als een neutraal label beschouwd
14. de rol of het gedrag dat passend wordt geacht bij een bepaalde sekse/gender, zoals bepaald door de heersende culturele normen
15. een persoon heeft een genderidentiteit die overeenkomt met het bij de geboorte toegewezen geslacht

LHBTIQ+ definities, docentenversie

1. homoseksuele man (de term wordt in sommige landen ook wel gebruikt om te verwijzen naar homoseksuele/lesbische vrouwen (**gay**))
2. zich seksueel of romantisch aangetrokken voelen tot zowel mannen als vrouwen, of tot meer dan één sekse of gender (**biseksueel**)
3. zich seksueel of romantisch exclusief aangetrokken tot mensen van het andere gender (**heteroseksueel**)
4. iemand vertelt over diens eigen seksuele voorkeur of genderidentiteit (**uit de kast komen**, ook wel coming-out genoemd; let op: **outing** is tegen iemands wil diens seksuele voorkeur bekend maken)
5. ieders interne en individuele beleving van gender (**genderidentiteit**)
6. iemand identificeert zich niet als iemand met één onveranderlijk gender, dus kan soms meer mannelijk en soms meer vrouwelijk zijn (**genderfluïde**)
7. zich seksueel of romantisch aangetrokken voelen tot mensen ongeacht hun sekse of gender (**panseksueel**)
8. persoon van wie de genderidentiteit niet overeenkomt met het geslacht dat bij de geboorte is geregistreerd was (**transgender**)
9. een seksuele of genderidentiteit die niet overeenkomt met gevestigde ideeën over seksualiteit en gender, met name heteroseksuele en gendernormen (**queer**)
10. irrationele angst voor, afkeer van of discriminatie van homoseksualiteit of homo's (**homofob**)
11. een persoon die geen seksuele gevoelens of verlangens ervaart, of die zich tot niemand seksueel aangetrokken voelt (**aseksueel**)
12. is een afkorting voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, queer of 'questioning', intersekse, asexueel en meer. Deze termen worden gebruikt om iemands seksuele voorkeur of genderidentiteit te beschrijven. (**LGBTQIA+**) 'Questioning' kan betekenen dat je jezelf afvraagt wat je seksuele voorkeur is, maar het kan ook betekenen dat je kritische vragen stelt bij de indeling in categorieën rond seksuele voorkeuren en genders (in dat geval lijkt het op 'queer').
13. zich seksueel of romantisch uitsluitend aangetrokken voelen tot mensen van de eigen sekse of gender; in Angelsaksische landen vind men deze term nu verouderd en gemedicaliseerd, maar in continentaal Europa wordt het als een neutraal label beschouwd (**homoseksueel**)
14. de rol of het gedrag dat passend wordt geacht bij een bepaalde sekse/gender, zoals bepaald door de heersende culturele normen (**genderrol**, ook nog wel 'seksrol' genoemd)
15. een persoon heeft een genderidentiteit die overeenkomt met het bij de geboorte toegewezen geslacht (**cisgender**)

19. Wat is jouw voornaamwoord?

Leerlingen krijgen uitleg over de gevoeligheid van het gebruik van voornaamwoorden en proberen voorkeursvoornaamwoorden op te vragen. Ze verkennen en veranderen hun houding ten opzichte van deze nieuwe vorm van respect tonen.

➔ Doelstelling

De leerlingen weten hoe ze traditionele en non-binaire voornaamwoorden kunnen gebruiken en hoe ze ernaar kunnen vragen. Ze zijn zich bewust van de gevoeligheid van voornaamwoorden.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen laten zien hoe ze om voornaamwoorden kunnen vragen en laten zien dat ze gevoelig willen zijn door ernaar te vragen.

➔ Duur

25-30 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, alle niveaus

➔ Materialen

Zelfklevende naambordjes, pennen

➔ Versie

Ontwikkeld door CESIE, april 2023. Geïnspireerd door [Gender Pronouns 101](https://transleerling.org) (transleerling.org).

Context

Deze werkvorm is geschreven voor Italiaans op basis van inspiratie uit de USA (Engels) maar vertaald en bewerkt voor het vak Nederlands.

Vorbereiding

Deze activiteit kan worden gebruikt tijdens de kennismaking van leerlingen met elkaar, of later, wanneer je dieper ingaat op LHBTIQ+ kwesties.

Kopieer de afbeelding onder stap 1 zodat je deze op je digitale bord kunt tonen, of teken 3-6 figuren met deze voornaamwoorden in het Nederlands op het bord of op een poster.

In het Nederlands zijn de voornaamwoorden: zij/haar, hij/hem en hen/hun. "Hen/hun" kan worden gebruikt voor non-binaire personen. Het kan in het begin ietwat onwennig voelen om deze vorm, die meestal alleen voor meervoud wordt gebruikt, voor één persoon te gebruiken. Dit went echter als men het vaker doet.

Zorg voor zelfklevende naampaatjes voor elke leerling.

Doe deze oefening in een ruimte waar leerlingen rond kunnen lopen.

Uitvoering

Stap 1 (5'; introductie en trigger). Introduceer deze les door aan te kondigen dat deze activiteit gaat over het gebruik van voornaamwoorden. Leg het woord "voornaamwoord" uit (als leerlingen dit nog niet eerder hebben geleerd).

Laat onderstaande afbeelding zien en vraag de leerlingen ernaar te kijken.

Leg uit dat de figuren zijn gelabeld met 3 typen voornaamwoorden die gebruikt kunnen worden voor verschillende genders. Vraag of de leerlingen begrijpen waarom deze mensen deze voornaamwoorden gebruiken. Als ze vragen hebben, beantwoord ze dan.

Hen/hun uitleg

Het is waarschijnlijk dat leerlingen vragen hebben over de voornaamwoorden "hen/hun". Leg uit dat sommige mensen zich soms niet 'man' of 'vrouw' willen worden genoemd, omdat hun gender non-binair of androgyn is. Sommige mensen geven er niet om hoe ze in die situatie worden genoemd, maar anderen kiezen liever een neutraal voornaamwoord, en "hen/hun" zijn voorbeelden van dergelijke voornaamwoorden. Leg uit dat sommige mensen andere neutrale voornaamwoorden gebruiken, maar dit is de meest voorkomende.

Omgaan met ongemak met niet-binaire voornaamwoorden

Het kan zijn dat sommige leerlingen hier niet aan gewend zijn, zich er ongemakkelijk bij voelen en het belachelijk vinden. U kunt onderzoeken waarom ze zich ongemakkelijk voelen (meestal omdat ze hun eigen heteronormativiteit als de norm beschouwen en denken dat elke andere uitdrukking vreemd of provocerend is). Behandel dit op emotioneel niveau in plaats van in discussie te gaan. U kunt bijvoorbeeld een mannelijke leerling vragen hoe hij zich zou voelen als iemand hem 'zij' of 'haar' zou noemen. Hij zou zich waarschijnlijk niet serieus genomen voelen in zijn identiteit voelen en misschien zelfs beledigd zijn. Dit gevoel is hetzelfde voor non-binaire of androgynen mensen.

Besef dat jongens zich wellicht meer beledigd voelen om als vrouw te worden benaderd, dan meisjes die als man worden benaderd. Dit gaat terug op het feit dat meisjes al meer geëmancipeerd zijn er dat 'mannelijke' kenmerken van sterke vrouwen al meer gewaardeerd worden. Het kan ook zijn dat vrouwelijke aspecten en benoeringen in het algemeen lager gewaardeerd worden als mannelijke aspecten en benoeringen; dit is een basisvorm van seksisme die op veel plaatsen van onze maatschappij verankerd is en dat een hoeksteen is van heteronormativiteit. Let op: dit op deze cognitief-reflecterende manier bespreken met de klas werkt (mogelijk) alleen in hogere schooltypen, waar de leerlingen progressief denken. In alle andere gevallen is het beter de discussie te beperken tot een dialoog over

gevoelens van ongemak en aansturen op empathie met mensen die het vervelend vinden om met ontoepasselijke voornaamwoorden te worden aangesproken.

Stap 2 (5'; jezelf labelen). Deel de naamkaartjes uit. Vraag de leerlingen om hun zelfklevende naamplaatje met hun naam en voornaamwoorden in te vullen en op hun kleding te bevestigen. Wanneer u deze oefening gebruikt om elkaar te leren kennen, kunt u vragen om hun naam erop te zetten, wanneer leerlingen elkaar al kennen hoeft dit niet meer.

Stap 3 (5'; *meet and greet*). Vraag leerlingen om door de ruimte te lopen en zichzelf voor te stellen aan 5 van hun klasgenoten als een soort *meet and greet*. Ze kunnen elke leerling een van de volgende vragen stellen:

- "Mag ik vragen wat je voornaamwoorden zijn?"
- "Hoe zou je willen dat ik naar je verwijst?"
- "Hoe zou je aangesproken willen worden?"

Neem zelf ook deel aan deze *meet en greet* en gebruikt de voornaamwoorden "hen/hun". (Het is waarschijnlijk dat de meeste of alle leerlingen traditionele voornaamwoorden zullen kiezen, en op deze manier kunt u ze helpen wennen aan minder traditionele voornaamwoorden).

Stap 4 (10'; nabespreking/debriefing). Vraag de leerlingen of deze *meet & greet* moeilijk was, normaal aanvoelde of een beetje vreemd aanvoelde. Luister naar de leerlingen die hun gevoelens hierover uiten. Oordeel niet over hun gevoelens. Zorg ervoor dat leerlingen elkaar niet veroordelen omdat ze zich ongemakkelijk voelen, of elkaar belachelijk maken. U kunt de oefening afsluiten door te zeggen: "Dit kan in het begin ongemakkelijk aanvoelen, maar het is beter om de juiste voornaamwoorden te vragen in plaats van ongepaste voornaamwoorden te gebruiken op basis van aannames."

67

Meer informatie om eventueel te vertellen

Voornaamwoorden zijn woorden die we gebruiken in plaats van een naam. Bijvoorbeeld: hij/hem/zijn is een genderspecifieke reeks voornaamwoorden die vaak wordt geassocieerd met mannen of jongens of degenen die zich als zodanig identificeren. Zij/haar/haar is een genderspecifieke reeks voornaamwoorden die over het algemeen wordt geassocieerd met vrouwen of meisjes of degenen die zich als zodanig identificeren.

Hen/hun/hun wordt in Nederlands steeds meer gebruikt als een genderneutrale reeks voornaamwoorden, vaak gebruikt voor een persoon die zich misschien niet identificeert met een specifiek gender.

Hen/hun/hun is maar één voorbeeld. Er zijn ook andere genderneutrale voornaamwoorden, zoals "die/diens/die" of "diegene". Men kan ook in plaats van voornaamwoorden consequent iemands naam gebruiken of zinnen gebruiken waarin men het voornaamwoord weg kan laten.

Voornaamwoorden zijn een integraal onderdeel van wie we zijn en het delen van uw voornaamwoorden of het vragen naar de voornaamwoorden van iemand anders bevestigt niet alleen iemands identiteit, maar creëert ook een meer inclusieve en respectvolle omgeving voor iedereen.

Zie ook: https://nl.wikipedia.org/wiki/Genderneutrale_voornaamwoorden

20. Seksuele synoniemen

Leerlingen brainstormen over seksuele woorden en proberen synoniemen van deze woorden te vinden in andere jargons/registers. Ze denken na over wanneer en hoe ze verschillende registers kunnen gebruiken en ze kunnen beslissen over een specifieke taal die in de klas moet worden gebruikt.

➔ Doelstellingen

Leerlingen kennen taalregisters en weten die toe te passen op seksuele woorden. Ze leren woorden en raken gewend aan het gebruik van woorden die soms taboe zijn.

➔ Indicators van impact

Leerlingen tonen enthousiasme om te brainstormen over nieuwe woorden. Ze laten zien dat ze zich bewust zijn van hoe verschillende registers gebruikt worden.

➔ Duur

40-50 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkblad, pen.

➔ Versie

Ontwikkeld door CESIE, 2023

Vorbereiding

Maak 4 kopieën van het werkblad. Bronnen voor docent; straattaal:

https://www.dbnl.org/tekst/_taa014201101_01/_taa014201101_01_0056.php,

seksuele woorden in de literatuur:

https://issuu.com/vbku/docs/9789460773600_de_taal_der_liefde_b

Uitvoering

Stap 1 (5'; introductie en organisatie). Introduceer de activiteit door te vertellen dat er veel termen zijn om seksualiteit te beschrijven, maar dat niet alle woorden in alle situaties kunnen worden gebruikt. Taal die je alleen in een bepaalde situatie gebruikt, heet een taalregister. Mensen kiezen een taalregister naargelang de omstandigheden. Bij deze activiteit gaat de klas onderzoeken welke seksuele woorden bij welk register horen.

Verdeel de leerlingen in vier groepen. Elke groep krijgt zit aan één tafel en krijgt een exemplaar van het werkblad. Het werkblad heeft secties voor 1. Kindertaal 2. Medische taal, 3. Literatuurtaal, 4. Slang en pornografisch taalgebruik. Voor leerlingen met een lager cognitief vermogen, moet u de titels van de secties uitleggen en deze eventueel vervangen door eenvoudigere termen zoals "een dokter zou zeggen": (medische taal), "boekentaal" (literatuur) en "straattaal en internettaal".

Stap 2 (3'; brainstormen over sekswoorden). Geef de groepen slechts 1 of 2 minuten om 4 woorden te bedenken, één voor elk van de 4 categorieën. De vier woorden hoeven niet elkaars synoniemen te zijn. Bijvoorbeeld: piemel (kindertaal), vagina (medisch), missionarispositie (literatuur) en tanga ("meisje"; straattaal).

Stap 3 (5'; brainstorm over synoniemen). Na deze eerste ronde rouleren de groepen naar een andere tafel en werkblad. Nu is de opdracht om elk opgeschreven woord aan te vullen met een synoniem in een ander register. Leg indien nodig het woord "synoniem" uit. Bijvoorbeeld: spleet (kindertaal), vagina (medische taal), poesje (literatuurtaal) en kut (straat/pornografische taal).

Daarnaast moeten ze in elk van de registers een nieuw woord schrijven.

Vraag elke groep na 3 minuten om het woord met hun synoniemen hardop voor te lezen. Elke groep krijgt één punt voor elk gevonden synoniem in deze ronde (de groep

kan dus maximaal drie punten rond krijgen). Een alternatief voor een langzamere groep is om de groep meer tijd te geven en het wedstrijdelement niet te gebruiken. Dit geeft tragere leerlingen meer ruimte om na te denken en te reflecteren. U kunt ze zelfs toestaan een woordenboek of internet te gebruiken om synoniemen te vinden en u kunt uitleggen hoe je met Google synoniemen kunt vinden.

Stap 4 (15'; meer rondes op synoniemen). Herhaal de ronde van stap 3 meerdere keren, doe eventueel 3 rondes extra. In de laatste ronde hoeven de leerlingen geen nieuw woord meer te bedenken. Als u het wedstrijdelement gebruikt, kan elke groep na 3 rondes een maximum van 12 punten hebben verzameld en wint de groep met de meeste punten, of deelt de overwinning met de andere groepen.

Stap 5 (10'; debriefing). Vraag de leerlingen hoe ze zich voelden tijdens de activiteit. Onderzoek hoe gemakkelijk of moeilijk het was om de woorden te verzamelen.

Het is belangrijk om aan het eind een goede samenvatting te hebben over welke woorden we meestal gebruiken, wat de verschillende registers zijn, hoe je woorden kunt vinden die leerlingen als gedeelde taal in de klas zouden willen gebruiken.

Transfer naar de praktijk

Deze activiteit kan gebruikt worden als taalactiviteit om woorden, synoniemen en registers te leren, maar kan ook gebruikt worden als inleiding op lessen over seksuele voorkeur, genderidentiteit of seksualiteit in het algemeen en om een veilige sfeer te creëren door een gedeelde taal te definiëren. In dit geval moet de nabespreking/debriefing een specifiek gedeelte bevatten waarin gezamenlijk wordt besloten welke woorden in de klas zullen worden gebruikt.

Werkblad: Taalsoorten (registers)

Taal van kinderen	Medische taal

Literatuur taal	Slang en pornografisch taalgebruik

WISKUNDE/REKENEN

21. LHBTIQ+ rekenopdrachten

LHBTIQ+ voorbeelden worden geïntegreerd in rekenopdrachten. Op deze manier wordt gender en seksuele diversiteit genormaliseerd voor leerlingen.

➔ Doelstelling

Leerlingen worden zich bewust van gender en seksuele diversiteit en wennen er aan in rekenopdrachten.

➔ Indicaties van impact

Na mogelijk verbazing of irritatie te hebben geuit, wennen leerlingen aan inclusieve rekenopdrachten.

➔ Duur

Niet relevant; volledige integratie in normale opdracht.

➔ Niveau

Leeftijd 11-16, alle niveaus

➔ Materialen

Wiskundige opdracht

➔ Versie

Javi Guerrero (Centre Jaume Viladoms), 2023

Uitvoering

U kunt LHBTIQ+ voorbeelden gebruiken in de formulering van gewone wiskunde of rekenopdrachten. Op deze manier maakt u het bestaan van seksuele en genderdiversiteit meer gewoon voor leerlingen.

Bijvoorbeeld:

➔ “Peter koopt voor zijn man een verjaardagscadeau dat 212,65 euro kost; hij krijgt een korting van 20%. Wat is de uiteindelijke prijs na aftrek van de korting?”

Het lijkt misschien geen belangrijke verandering om “vrouw” of “vriendin” in “man” of “vriendje” te veranderen, maar het is een goede manier om gender- en seksuele diversiteit te normaliseren.

Omgaan met verbazing

Het kan zijn dat sommige leerlingen verbazing, onzekerheid (grapjes) of irritatie uiten als u zo'n rekenopdracht voorlegt. Als ze dat doen, kunt u ze vragen waarom ze zich ongemakkelijk voelen, en of ze zich net zo ongemakkelijk zouden voelen wanneer en of Peter een cadeau voor zijn vriendin of voor zijn ouders zou kopen. Desnoods kunt u vermelden dat diversiteit bij de samenleving hoort en het dus normaal is ook homo's hun korting moeten leren berekenen. Maak er geen groot probleem van of heb er niet al te veel discussie over. Meer aandacht maakt het bijzonder; iets dat blijkbaar ter discussie staat, wat het doel van het normaliseren van gender en seksuele diversiteit ongedaan kan maken.

22. LHBTIQ+ en statistiek

Deze twee lessen hebben tot doel statistische methodieken toe te passen in een onderzoekje naar LHBTIQ+ onderwerpen: openstelling huwelijk, transseksualiteit, acceptatie van homo/lesbische relaties, houding van leerlingen en veiligheid op school, enzovoort.

Doelstelling

Leerlingen passen wiskundige concepten toe op LHBTIQ+-contexten en onderzoek kritisch te beoordelen.

Indicaties van impact

Leerlingen tonen inzicht in statistische maatstaven en zijn kritisch over de toepassing ervan in nieuws over onderzoeken naar LHBTIQ+.

Duur

2 uur

Niveau

Leeftijd 14-16, hoger niveau

Materialen

Papier, pennen, wiskundeboek, computer en rekenmachines

Versie

Javi Guerrero (Centre Jaume Viladoms), 2023

Vorbereiding

Deze werkvorm gaat ervan uit dat de belangrijkste statistische concepten bij leerlingen bekend zijn: de rol van onafhankelijke en afhankelijke variabelen, hoe eenvoudige analyses te maken met Excel of Google Forms, hoe je verschillende grafieken maakt.

Uitvoering

LES 1:

Stap 1 (20 min): MEDIA-ONDERZOEK

In heterogene groepen (van elk 3 leerlingen) wordt de leerlingen gevraagd verschillende websites te onderzoeken om nieuws (minstens 3 pagina's) over LHBTIQ+-kwesties te vinden met statistische informatie die wordt gepresenteerd in grafieken, zoals tabellen, kolommen of cirkeldiagrammen. Deze LHBTIQ+ items kunnen betrekking hebben op verschillende onderwerpen zoals (meningen over de) openstelling van het huwelijk, acceptatie van transseksualiteit, LHBTIQ+ gezondheid, tolerantie ten opzichte van LHBTIQ+, aantal mensen met intersekse variaties die zorg zoeken, enzovoorts.

Stap 2 (10 min): NIEUWSSELECTIE

De werkgroepen bespreken hoe de auteurs de grafieken hebben kunnen construeren; welke statistische concepten gebruikten ze? Op welke gegevens zijn de analyses gebaseerd? Zijn de gegevens representatief en betrouwbaar?

Stap 3 (30 min): NIEUWSANALYSE

De werkgroepen analyseren de gekozen nieuwsitems volgens statistische standaarden; denk aan betrouwbaarheid van de soort en het aantal respondenten, zijn conclusies gebaseerd op voldoende krachtige analysemethoden, reflecteren de conclusies en aanbevelingen (of de kop van het nieuwsartikel) de gevonden resultaten en analyses? Laat ze een korte samenvatting schrijven over het onderzoek en hun mening over de belangrijkste conclusies die door de auteurs werden geformuleerd. In de volgende les gaat elke

groep diens resultaten presenteren aan de rest van de klas (5 minuten mondelinge presentatie door elke groep).

LES 2: Stap 4 (60 min): PRESENTATIE CONCLUSIES

Elke werkgroep geeft een mondelinge presentatie aan de rest van de klas om hun resultaten toe te lichten na de nieuwsanalyse. Andere groepen kunnen vragen stellen of feedback geven.

23. Wat weten we over seksuele en genderdiversiteit op deze school?

Leerlingen voeren een statistisch onderzoek uit naar de kennis, houding en het gedrag van de leerlingen op school rond seksuele en genderdiversiteit door wiskundige kennis toe te passen.

Context en voorbereiding

Behandel vóór deze lessen de belangrijkste statistische concepten zoals “representatieve steekproef”, “absolute en relatieve frequentietabellen”, “rekenkundig gemiddelde” en “onafhankelijke en afhankelijke variabelen”. Er is ook achtergrondinformatie nodig over verschillende manieren om statistische resultaten uit te drukken (histogram, staafdiagram, cirkeldiagram,...). Informeer voorafgaand aan de lessen andere docenten over de onderzoeksopdracht en vraag in welke lessen de leerlingen 10-15 minuten kunnen claimen om het onderzoek uit te leggen en de leerlingen daar te vragen hun enquête in te vullen.

Uitvoering

LES 1:

Stap 1 (15-20'; inleiding tot gender en seksuele diversiteit). Laat een video zien over seksuele en genderdiversiteit.

https://www.youtube.com/watch?v=uD_p0kkof-k

Vraag de leerlingen om een kleine conceptuele kaart te maken die de belangrijkste ideeën samenvat, die in een onderzoek belangrijk zijn als onafhankelijke variabelen (seks, gender, seksuele voorkeur, gender expressie, openheid over seksuele voorkeur).

Stap 2 (20-30'; Vragen over seksualiteit en gender). In groepjes van 3 leerlingen schrijven ze drie vragen op waarmee ze zouden kunnen vragen naar de kennis en houding van leerlingen over seksuele en genderdiversiteit. Laat ze ermee rekening houden dat de vragen begrijpelijk en duidelijk moeten zijn voor het laagste niveau leerlingen op school. Ze moeten ervoor zorgen dat de vragen gemakkelijk te analyseren zijn, bijvoorbeeld door ze allemaal in meerkeuzeformaat of ja/nee-vragen te maken. Open vragen zijn niet toegestaan, omdat dit een oefening in statistiek is.

Opmerkingen voor de leraar:

➔ **Beslis vooraf of het onderzoek om onafhankelijke variabelen zal vragen (leeftijd, gender, klasse, ras, religie, seksuele voorkeur, openheid over seksuele voorkeur).** Om de vragenlijst kort te houden, zal een groter aantal

➔ Doelstellingen

Leerlingen leren statistische concepten toe te passen in een reële context. Ze worden zich meer bewust van de situatie van LHBTIQ+ op hun school en de uitdagingen van toegepast onderzoek doen.

➔ Indicatoren van impact

Leerlingen stellen een enquête op die meet hoe het schoolbeleid inzake LHBTIQ+ op onderdelen kan worden verbeterd. Ze leggen uit waarom dit best moeilijk is.

➔ Duur

5 lessen van 1 u

➔ Niveau

14-16 jaar oud, hoger niveau

➔ Materialen

Papier, pennen, rekenboek, Google Forms en Sheets

➔ Versie

Ontwikkeld door Javi Guerrero (Centre Jaume Viladoms), 2023

onafhankelijke variabelen ten koste gaan van inhoudelijke vragen (afhankelijke variabelen). Maar het werken met (meerdere) onafhankelijke variabelen heeft voordelen om geavanceerdere statistische formules te leren gebruiken en geavanceerdere conclusies te trekken en beter onderbouwde aanbevelingen te formuleren.

- Houd er rekening mee dat leerlingen de neiging zullen hebben vooral vragen te stellen over *kennis*, maar dit is gebaseerd op de misplaatste perceptie dat meer kennis zal leiden tot meer tolerantie en meer veiligheid op school. Vragen over de *houding* van leerlingen en over het gedrag dat zij in specifieke situaties zullen vertonen, bieden meer zinnige informatie over de werkelijke veiligheid van de school. Wel moet de docent leerlingen ondersteunen bij het formuleren van dergelijke vragen over *houding* en *voorgenomen gedrag*, want dit is iets wat ze waarschijnlijk nooit eerder hebben gezien of gedaan. Om hen hierbij te helpen, zou je dan een bestand kunnen geven met voorbeelden van vragen, misschien met suggesties over hoe de verkregen resultaten met dergelijke vragen zouden kunnen leiden tot specifieke aanbevelingen.

Vervolgens stellen de verschillende groepen leerlingen hun vragen voor en stemt de klas om de 10 beste vragen te bepalen. De vragen worden door de docent uitgetypt in een enquêtevorm en de docent maakt minstens 100 exemplaren, genoeg voor evenveel klassen als er werkgroepen zijn.

LES 2:

Stap 3 (60'; gegevensverzameling). De leerlingen gaan rond in de verschillende klassen van de school om uit te leggen welk onderzoek ze doen, dat de resultaten anoniem zijn en vragen leerlingen de vragenlijsten in te vullen. Elk drietal kan verantwoordelijk zijn voor het uitleggen en uitvoeren van het onderzoek in een andere klasgroep.

Na het verzamelen van de resultaten worden die ingevoerd in een statistisch programma of in een Google Form.

Daarna kunnen de drietallen beginnen met het analyseren van de gegevens volgens verschillende statistische parameters. Aan elk drietal kan een andere reeks vragen worden toegewezen, of de toepassing van een andere statistische maatstaf. Dit kan beginnen in de klas en een huiswerkopdracht zijn.

LES 3:

Stap 4 (60'; data-analyse). De werkgroepen ronden hun statistische analyses af en maken grafische voorstellingen die zij het meest geschikt achten om de belangrijkste resultaten weer te geven. Ze schrijven er ook conclusies over.

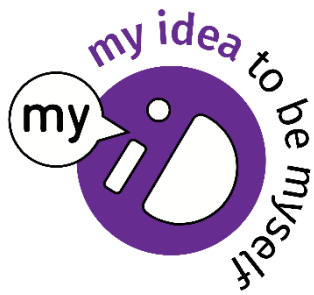
LES 4:

Stap 5 (60'; presentaties en discussie). De drietallen delen hun conclusies en de grafieken met de rest van de klas in een korte mondelinge presentatie. Andere leerlingen kunnen vragen stellen of feedback geven. Als alle mondelinge presentaties zijn afgerond, bespreekt de klas het overzicht van alle resultaten en beslist of het onderzoek voldoende was om te meten wat ze wilden weten.

Daarnaast stelt de leerkracht de vraag of de resultaten en conclusies kunnen leiden tot aanbevelingen om de bewustwording en veiligheid van de school voor LHBTIQ+ leerlingen te verbeteren. De klas formuleert enkele aanbevelingen voor de schoolleiding en suggesties om eventuele nieuw statistisch onderzoek over dit onderwerp te doen om de school verder te verbeteren.

LES 5:

OPTIONEEL - Stap 6: resultatencommunicatie. De drietallen komen terug in dezelfde klas waar ze de vragenlijsten hebben laten invullen om de belangrijkste resultaten, conclusies en aanbevelingen toe te lichten.

24. Wiskunde en diversiteit

De leerlingen krijgen de theorie van getallen voorgeschoteld, die verwijst naar de verschillende elementen die een getal kunnen karakteriseren (bijv. even of oneven, positief of negatief, geheel getal, decimaal, enz.). De docent richt de discussie op de diversiteit van deze verschillen kan een aantal karakteriseren en onderschrijft leerlingen om te discussiëren over diversiteit tussen mensen.

➤ Doelstelling

Leerlingen erkennen diversiteit binnen getallen en binnen de maatschappij.

➤ Indicaties van impact

Leerlingen maken opmerkingen waaruit blijkt dat ze erkennen dat alle getallen verschillend maar even belangrijk zijn. Ze vergelijken de diversiteit van 'neutrale' getallen met meer controversiële diversiteit in de samenleving.

➤ Duur

30-40 minutes

➤ Niveau

Leeftijd 13-16, lager niveau

➤ Materialen

Korte presentatie van nummers en hun eigenschappen.

➤ Versie

Ontwikkeld door Doukas School, april 2023

Vorbereiding

Er is geen specifieke voorbereiding nodig, behalve dat het wordt aanbevolen om deze activiteit te associëren met een les die betrekking heeft op getallen en hun eigenschappen.

Uitvoering

Stap 1: (10'; inleiding). Presenteer de verschillende eigenschappen van een getal (oneven/even, positief/negatief, geheel getal, decimaal, reëel, priemgetal, etc.) en wat deze betekenen.

Stap 2: (10'; trigger) Bespreek de diversiteit tussen getallen als het gaat om hun eigenschappen, waarbij u benadrukt dat ze allemaal als *getallen* worden beschouwd, maar dat ze allemaal nog steeds hun eigen kenmerken hebben op basis van specifieke eigenschappen. Het missen van een van de getallen zou het onmogelijk maken om correct te tellen of te rekenen, dus ze zijn allemaal belangrijk voor het "geheel", ondanks hun diversiteit in eigenschappen.

Stap 3: (15'; discussie) Vraag de leerlingen om commentaar te geven op deze diversiteit onder cijfers. Generaliseer vervolgens leraar de discussie naar mensen, hun diversiteit en hun rol in de samenleving. Tegen het einde van de discussie, als het nog niet aan de orde is, kan u seksuele en genderidentiteit in de discussie brengen.

LICHAMELIJKE OPVOEDING

25. Grenzen stellen

Leerlingen wordt gevraagd elkaar te benaderen en grenzen te stellen voor naderende andere leerlingen. In korte nabesprekingen reflecteren de leerlingen hoe het is om grenzen te stellen en of gender en seksuele voorkeur een rol spelen.

Doelstelling

Leerlingen leren persoonlijke grenzen kennen en stellen grenzen.

Indicaties van impact

Leerlingen leggen uit hoe ze denken over hun persoonlijke ruimte en grenzen en de manier waarop ze als groep functioneren, inclusief in relaties en hun grenzen ten opzichte van homo's en lesbiennes.

Duur

30-45 minuten

Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

Materialen

Geen

Bron

Beschreven door Iedersland College en gebaseerd op het Nederlandse programma "Rots & Water", dat zich richt op het verminderen van patriarchale genderverhoudingen.

Uitvoering

Fase 1

1. Leg uit dat deze activiteit gaat over het stellen van grenzen. Vraag de leerlingen om twee aparte rijen (A en B) te vormen.

2. Leerling A loopt richting leerling B. Leerling A stopt als hij/zij denkt dat de eigen persoonlijke grens en die van leerling B bereikt is. Leerling A vraagt aan leerling B of zij deze afstand ook prettig vindt. Is dit niet het geval, dan gaat leerling A door met het maken van stappen totdat die denkt een grens te hebben bereikt. Leerling B kan ook een grens aangeven door een hand op te steken en "stop" te zeggen, maar het initiatief ligt bij leerling A.

3. De docent vraagt de leerlingen na te denken over deze activiteit met vragen als: "Hoe voel je je als je 'stop' zegt?" "Hoe voelt het als iemand over je grens gaat?" Een vervolgvraag zou kunnen zijn of er een verschil is als een van de leerlingen een andere sekse/gender heeft dan de andere.

4. We doen de oefening nog een keer maar het initiatief ligt nu bij leerling B. Leerling A loopt naar leerling B toe en leerling B moet een hand opsteken en "stop" zeggen, anders stopt leerling A niet uit zichzelf.

5. De docent vraagt de leerlingen opnieuw om na te denken over deze activiteit met vragen als: "Is dit anders dan de eerste oefening?", "Is het beter om een zelf grens te stellen of niet?", en "Stel jij grenzen in alledaagse activiteiten of on dating?" Een vervolgvraag zou kunnen zijn of het uitmaakt of leerling A of B homo of lesbisch zou zijn.

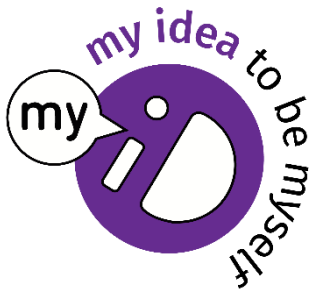
Fase 2

1. De helft van de leerlingen zit op de grond. De helft van de leerlingen blijft staan.

2. Staande leerlingen benaderen de zittende leerlingen. De zittende leerling steekt een hand op en zegt "stop" als ze denken dat een staande leerling te dichtbij komt. Staande leerlingen zijn ook verantwoordelijk voor het stellen van een grens naar andere staande leerlingen die te dichtbij komen.

3. De docent legt uit dat alle leerlingen nu een rol hebben in persoonlijke grenzen in een groep. De leraar vraagt de leerlingen om na te denken over hoe dit anders is dan wanneer alle leerlingen staan. Richt de discussie op het gevoel dat je soms hebt dat je minder krachtig bent of een ondergeschikte positie hebt. Wat doet dit voor je 'macht' om iemand te stoppen? Vervolg vragen kunnen gaan over intimiderende en pestende situaties. De docent stimuleert de bewustwording van de leerlingen in hun rol als deelnemers aan deze groep. Kunnen leerlingen elkaar ook helpen in zulke situaties?

MAATSCHAPPIJLEER

➔ Doelstelling

Leerlingen worden zich meer bewust van het jargon over seksuele en genderdiversiteit en hebben nagedacht over (na) voordelen van etikettering.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen geven een onderbouwde voorkeur aan voor bepaalde labels en formuleren een mening over voor- en nadelen van labels en zelf-labelen.

➔ Duur

25-30 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld en hoger niveau

➔ Materialen

Werkbladen Labels en Beschrijvingen

➔ Versie

GALE 7-2-2023. Geïnspireerd door Voice OUT "Terminology Match-Up" en de Stonewall LGBT-woordenlijst

26. Al die labels

Leerlingen maken kennis met verschillende termen en labels en bespreken de voor- en nadelen van labels en etiketteren.

Vorbereiding

U kunt deze activiteit doen als de leerlingen de basisverschillen tussen sekse, gender en seksuele voorkeur al begrijpen. Het verdient de voorkeur dat leerlingen al enige nieuwsgierigheid hebben ontwikkeld voor labels op het gebied van seksuele en genderdiversiteit. Kopieer werkbladen voor kleine groepjes van elk 4 leerlingen.

Uitvoering

Stap 1: (5; instructie). Vertel de leerlingen dat er veel termen zijn die mensen gebruiken om hun gender of seksuele identiteit aan te duiden en dat we nu een activiteit gaan doen waarin we deze verschillende labels gaan onderzoeken. Ook gaan we in op de voor- en nadelen van het op deze manier labels van jezelf of anderen. Verdeel de klas in groepjes van elk ongeveer vier leerlingen en geef elke groep beide werkbladen.

Stap 2: (10'; activiteit in kleine groep). Elke groep moet de labels met de beschrijvingen matchen. Hiervoor hebben ze 10 minuten de tijd. Als u een competitief element wilt toevoegen, kunt u een kleine beloning geven voor de groep die het snelst alle labels met de beschrijvingen combineert (op voorwaarde dat alle combinaties correct zijn, zo niet, dan wint de groep met de meeste juiste combinaties. De correcte combinaties zijn: 1-H; 2-A; 3-C; 4-G; 5-J; 6-I; 7-E; 8-B; 9-F; 10-M; 11-L; 12-O; 13-D; 14-K; 15-N

Stap 3: (Nabespreking, 20'). Bespreek de ervaringen:

- ➔ Kende je alle labels al voordat je de beschrijvingen zag?
- ➔ Welke waren nieuw voor jou?
- ➔ Vind je het nuttig om dergelijke labels te hebben?
- ➔ Waarom denk je dat mensen de keuze van labels willen? Wat zijn de voordelen? (gevoel van empowerment, zichtbaarheid, tool voor emancipatie)
- ➔ Vind je het overdreven om zoveel labels te hebben? Waarom? Wat zou je zeggen tegen iemand die zichzelf op een voor jou ongebruikelijke manier zou labelen? (leerlingen die een geprivilegieerde en daardoor minder bewuste identiteit hebben, kunnen zich ongemakkelijk voelen bij specifieke uitingen van andere identiteiten, of kunnen dit zelfs provocerend vinden)

- Wat is het nadeel van het gebruik van labels? (Het kan je zelfbeeld beperken tot een beperkt type of leiden tot stereotypering en controle door anderen)

Stap 4: (Dialogoog, 15'). Deze stap is optioneel en bedoeld voor leerlingen die abstracter over onderwerpen kunnen nadenken. Vertel de leerlingen dat de filosoof Michel Foucault heeft gezegd dat "zichtbaarheid een valstrik is". Hij denkt dat het aannemen van een label en een publieke identiteit mensen kwetsbaarder maakt voor controle door sociale normen en autoriteiten. Door een starre identiteit aan te nemen, kunnen mensen zich op een bepaalde manier positioneren en dan per definitie beperkter worden in de keuzemogelijkheden die ze hadden kunnen hebben als ze zich niet zo hadden beperkt. Vraag de leerlingen wat ze hiervan vinden en of ze voorbeelden kunnen geven van hoe het aannemen van een bepaalde identiteit voor- of nadelen had in hun eigen leven.

Transfer naar de praktijk

De beschrijvingen van labels kunnen leerlingen helpen om in de toekomst beter te weten waar ze het over hebben. De lijst met labels is niet uitputtend en leerlingen kunnen nieuwsgierig worden naar andere labels. Je kunt ze verwijzen naar andere LHBTIQ-woordenlijsten, zoals <https://www.stonewall.org.uk/list-lgbtq-terms> of de nog uitgebreidere <https://rainbowcenter.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/2262/2019/01/LGBTQIA-Dictionary-FINAL-Spring-18.pdf>.

Bij verdere discussies over identiteit, labels en stereotypering kan de leraar voortbouwen op de debriefing en discussie in deze activiteit om het begrip van deze onderwerpen en de relevantie van deze onderwerpen voor het leven van leerlingen verder te verdiepen.

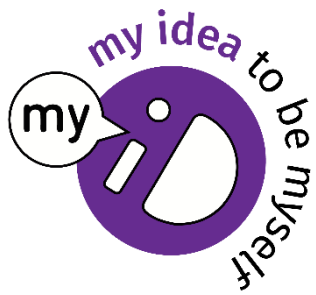
Werkblad Labels

1. Aseksueel
2. Biseksueel
3. Cisgender
4. Demiseksueel
5. Homo
6. Heteroseksueel
7. Intersekse
8. Lesbienne
9. Niet-binair
10. Panseksueel
11. Queer
12. Ondervragen
13. Transgender
14. Grey sexual
15. Travestiet

Werkblad Beschrijvingen

A. Mensen die een romantische en/of seksuele voorkeur voelen ten opzichte van meer dan één geslacht.
B. Een vrouw die zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelt tot vrouwen. Sommige niet-binaire mensen kunnen zich ook identificeren met deze term.
C. Iemand wiens genderidentiteit hetzelfde is als het geslacht dat ze bij de geboorte kregen toegewezen. Het is het tegenovergestelde van transgender.
D. Een persoon wiens genderidentiteit of genderexpressie niet overeenkomt met het bij de geboorte toegewezen geslacht. Velen ervaren "genderdysforie" (verwarring) en willen overstappen naar een ander geslacht (dit is een overkoepelende term voor veel sub-identiteiten).
E. Een persoon die mogelijk de biologische kenmerken van beide geslachten heeft of wiens biologische kenmerken niet passen bij de maatschappelijke aannames over wat mannelijk of vrouwelijk is. Vroeger: hermafrodiet; deze term is nu uit de tijd en zelfs beledigend.
F. Mensen die zichzelf identificeren als niet alleen man of vrouw en zich niet op een continuüm tussen man en vrouw willen plaatsen.
G. Mensen die zich alleen seksueel of romantisch aangetrokken voelen tot mensen met wie ze een emotionele band hebben gevormd.
H. Een persoon die geen seksuele aantrekkingskracht ervaart.
I. Een man die zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelt tot vrouwen, of een vrouw die zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelt tot mannen. Ook wel "straight" genoemd.
J. Een man die zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelt tot mannen. Het wordt soms ook gebruikt door lesbische vrouwen of door niet-binaire mensen als synoniem van "homoseksueel".
K. Mensen die af en toe, zelden of alleen onder bepaalde omstandigheden aantrekkingskracht ervaren. Deze mensen kunnen ook termen als homo, bi, lesbienne, hetero en queer gebruiken in combinatie met deze term om hun richting van romantische of seksuele aantrekkingskracht uit te leggen.
L. Een label dat wordt gebruikt door mensen die het labelen van seksuele voorkeur en/of genderidentiteit willen afwijzen. Het kan ook een manier zijn om te zeggen dat je streeft naar een meer radicale verandering van de samenleving in plaats van alleen naar "acceptatie van LHBT's".
M. Een persoon wiens romantische en/of seksuele aantrekkingskracht tot anderen niet wordt beperkt door geslacht of geslacht.
N. Een persoon die kleding draagt die is ontworpen voor het andere geslacht. Dit kan om erotische redenen, als satire op cisgender heteronormatieve relaties en/of als show ("drag", "drag queens" en "drag kings").
O. Mensen die hun eigen seksuele voorkeur en/of genderidentiteit verkennen en zich afvragen of en met welk label ze zich graag identificeren.

➤ Doelstellingen

Leerlingen leren over universele mensenrechten en passen deze rechten toe in dagelijkse situaties.

➤ Indicaties van impact

De leerlingen laten zien dat ze erkennen dat LHBTIQ+ rechten ook onder de universele mensenrechten vallen.

➤ Duur

30-45 minuten

➤ Niveau

Leeftijd 12-16, gemiddeld niveau

➤ Materialen

Bord of poster, posters voor duo's leerlingen, stiften, tijdschriften en kranten, eventueel: werkblad met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

➤ Versie

Iedersland College, april 2023

27. Universele Menschenrechten

Leerlingen doen kennis op over universele en fundamentele mensenrechten en discussiëren over de universaliteit van deze rechten.

Vorbereiding

Schrijf 10 rechten op het bord of een poster. Vijf daarvan zijn universele mensenrechten, vijf niet. Minstens één heeft betrekking op rechten voor LHBTIQ+.

Uitvoering

Stap 1: (5' trigger). Vertel de leerlingen dat de les over mensenrechten gaat. Vertel wie de Universele Verklaring van de Mensenrechten heeft geschreven en waarom.

De winnaars van de tweede wereldoorlog wilden nooit meer oorlog en discriminatie en sloten een internationaal contract om te proberen oorlog te voorkomen en tolerantie te bevorderen; vrijwel alle toenmalige landen ondertekenden het contract.

Vertel hen dat vijf van de op het bord vermelde rechten officiële "universele mensenrechten" zijn en vijf niet. Vraag de leerlingen wat volgens hen officiële mensenrechten zijn. Het is oké als ze verkeerd raden.

Stap 2: (15' instructie). Geef een uitgebreidere presentatie over de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, haar geschiedenis en haar 30 artikelen. Je kunt de leerlingen ook vragen om dit op te zoeken.

Stap 3: (15'; groepswork). Verdeel de leerlingen in tweetallen en vraag ieder tweetal om één artikel uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>) te kiezen en er een poster over te maken. Ze moeten het artikel voorlezen, op een minder formele manier uitleggen, en een of twee voorbeelden geven van wat het recht in de praktijk betekent.

Geef de leerlingen een selectie tijdschriften en kranten om plaatjes uit te knippen en de poster te versieren. Zorg ervoor dat deze bronnen LHBTIQ+ informatie bevatten. De leerlingen bereiden een korte presentatie voor over het mensenrecht dat ze onderzochten.

Stap 4: (10' debriefing). Leerlingen geven korte presentaties over hun poster. Verrijk de presentaties van de leerlingen door ze een of meer van de volgende vragen te stellen:

- **Waarom heb je voor dit mensenrecht gekozen?**
- **Waarom is het belangrijk dat dit recht universeel is, dus voor iedereen?**

- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen dit artikel kent?
- Wordt dit mensenrecht echt toegepast voor iedereen, in de hele wereld?
- Zijn sommige tradities belangrijker dan mensenrechten?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat niemand wordt uitgesloten van deze rechten?

Merk op dat LHBTIQ+ niet worden genoemd in de Verklaring en dat er een internationaal conflict is tussen VN-lidstaten of LHBTIQ+ onder de mensenrechten vallen of niet. Sommige Staten vinden dat LHBTIQ+ er niet onder vallen omdat ze volgens hen ziek, zondig of crimineel zijn. Ongeveer 50% van de staten steunt mensenrechten voor LHBTIQ+, terwijl 50% dat niet doet. De weigeraars zeggen het er niet mee eens te zijn vanwege hun “traditionele waarden” en hun religie. Hun argument is dat misdadigers ook niet van alle mensenrechten gebruik kunnen maken.

Transfer naar de praktijk

Wanneer zich in toekomstige situaties concrete voorbeelden van (schendingen van) mensenrechten voordoen, verwijs dan terug naar de Verklaring en bespreek nogmaals hoe ‘universeel’ de principes zijn, of zouden moeten zijn. Als de principes niet *universeel* zijn, wat betekent dat dan voor minderheden, zoals LHBTIQ+ en andere minderheden?

Wit u met hoger niveau leerlingen dieper ingaan op de internationale politieke controverse rond seksuele en genderdiversiteit, kijk dan op de website van ILGA (<https://ilga.org/ilga-world-maps>) of ILGA Europa (<https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/>; dit overzicht wordt jaarlijks bijgesteld) die overzichten geven van ondersteunende en discriminerende wetten in Staten. Leerlingen zouden dit zelf kunnen op zoeken en nader onderzoeken; voorbeelden bekijken en ze koppelen aan verschillende mensenrechtenartikelen. Leerlingen kunnen ook onderzoeken welke argumenten landen gebruiken om LHBTIQ+ te steunen of hun rechten af te wijzen en te bespreken hoe zij over deze verschillende argumenten denken, en in hoeverre deze argumenten op feiten zijn gebaseerd.

28. Meer kansen! (Biseksualiteit)

Leerlingen horen het verhaal van een biseksuele jongen, die aanvankelijk in de war is over zijn gevoelens, maar daarna duidelijker wordt over zijn keuze om zichzelf biseksueel te noemen. Ze onderzoeken hun eigen gevoelens en meningen over biseksualiteit.

➔ Doelstelling

Leerlingen leren over biseksuele gevoelens en identiteit.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen tonen interesse in hoe biseksuele gevoelens ontstaan, zich ontwikkelen en hoe je als biseksueel keuzes maakt. Ze leggen uit waarom de mythe dat biseksuelen niet kunnen kiezen niet klopt.

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

PowerPoint presentatie "Meer kansen!"

➔ Versie

Ontwikkeld door EduDivers in 2018 en aangepast door GALE in maart 2023. Het verhaal is gekopieerd van de Braziliaanse educatieve video "Probabilidade" (2011), https://www.youtube.com/watch?v=P_eyPfmrDQ8

Voorbereiding

Biseksualiteit is voor middelbare scholieren vaak een grotere uitdaging dan homo of lesbisch zijn, vanwege de mythe dat biseksualiteit geen "stabiele" identiteit is. Deze onzekerheid over mogelijke biseksuele gevoelens kan erg gevoelig zijn en kan leiden tot weerstand om erover te leren als u het onderwerp zonder inleiding introduceert. Daarom zouden leerlingen al een of enkele lessen over de basisconcepten "gender" en "seksuele voorkeur" moeten hebben gehad, een basisniveau van tolerantie hebben en zich comfortabel genoeg voelen om hun gevoelens over seksualiteit te uiten in een klas die daarvoor veilig genoeg. Deze les gaat over gevoelens, niet over informatie. Zonder over gevoelens te praten mist deze les haar doel.

Uitvoering

Stap 1: (1'; inleiding). Introduceer dit als een les over vriendschap, verliefd worden en het kiezen van je partner.

Stap 2: (15'; trigger). Laat de PowerPoint presentatie zien en lees de tekst tijdens het vertonen van de beelden. (Of u kunt de YouTube-video downloaden en ondertitelen.)

Stap 3: (15'; dialoog). Start de dialoog met een korte samenvatting van het verhaal.

Leo doorloopt in dit verhaal verschillende fasen. Hij begint te veronderstellen dat hij op meisjes valt, en begint langzaam te beseffen dat zijn seksuele voorkeur misschien homoseksueel is en later dat hij biseksueel is. Hij realiseert zich dat warme gevoelens vriendschap maar ook liefde kunnen zijn.

➔ Vraag de leerlingen of ze ooit zo'n goede vriendschap met een jongen of een meisje hadden dat het grensde aan 'liefde' of zelfs 'verliefdheid'. Voelt dit prettig of gevaarlijk?

Voer hierover een korte *dialog* (uitwisseling van ervaringen of gedachten), maar laat het niet verworden tot een "discussie" waarin iemand gelijk of ongelijk kan hebben. Wees duidelijk dat iedereen zijn eigen gevoelens heeft en het recht heeft om die te uiten zonder uitgelachen of bekritiseerd te worden.

Stap 4: (10' discussie) Leg, na enige uitwisseling van gevoelens en eventueel ervaringen, uit dat vriendschap heel oppervlakkig kan zijn, maar ook heel diep, en dat het soms niet zo gemakkelijk te zeggen is wanneer vriendschap eigenlijk een soort liefde is. Maar in sommige gevallen weet je meteen wanneer je verliefd bent of iemand aantrekkelijk en opwindend vindt.

- Vraag de leerlingen wat ze vinden van deze 'gevoelsschaal' (geleidelijke liefde <-> onmiddellijke verliefdheid).

Dit gesprek wordt meer een discussie, maar blijf waakzaam dat leerlingen niet worden aangevallen of afgewezen vanwege hun mening of gevoelens hierover.

Stap 5: (10' afronden) Breng het gesprek terug naar de situatie van Leo. *Hij zei dat hij bang was dat hij gediscrimineerd zou worden, eerst omdat hij bevriend is met Mattie (die homo is), daarna omdat hij zich erg aangetrokken voelt tot Rafael en later omdat hij denkt dat mensen gemeen zullen zijn tegen biseksuelen.*

- Vraag de leerlingen of ze zulke angsten kunnen begrijpen.
- Ga dan na of dergelijke angsten in deze klas of deze school zouden kunnen voorkomen. Hoe konden Leo – of leerlingen op deze school – zichzelf verdedigen tegen mensen die vervelend doen over biseksualiteit?

Transfer naar de praktijk

Kom terug op dit gesprek als een biseksuele leerling ondersteuning nodig heeft van leeftijdsgenoten.

Wees er op voorbereid dat leerlingen u als leraar kunnen vragen wat uw eigen seksuele voorkeur is. Bedenk of en hoe u deze vraag wilt beantwoorden. Daar kunt u beter open over zijn, want u hebt leerlingen immers ook gevraagd naar hun seksuele voorkeur.

Maar we raden af om gewoon te zeggen "Ik ben hetero" of erger: "ik ben *gewoon* hetero". Dat kan overkomen als "jezelf verdedigen" en impliceren dat biseksualiteit raar of zelfs verkeerd is. Het is misschien beter iets te zeggen als: "Momenteel ben ik bezig met..", of "Mijn seksuele voorkeur was vooral ..., maar vroeger had ik soms andere fantasieën". Merk op dat een flink percentage heteroseksuelen af en toe homoseksuele, lesbische of biseksuele fantasieën heeft, en een flink percentage homo's en lesbiennes heeft af en toe fantasieën over heteroseksuele seks. Zelfs als je jezelf niet identificeert met een bepaald label, betekent dit niet dat je fantasielevens of het echte leven genuanceerder is dan het label dat je kiest (bronnen: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2260912/>, <https://link.springer.com/article/10.1007/s11930-020-00263-7>); <https://link.springer.com/article/10.1007/s10508-022-02315-6>).

Tekst bij de PowerPoint presentatie

Dit is de leestekst bij de dia's van de PowerPoint presentatie of bij de ondertitel van de film "Probabilidade" ("Kansberekening") (https://www.youtube.com/watch?v=P_eyPfmrDO8)

Dia 1: Meer kansen; een verhaal over vriendschap, liefde en keuzes

Dia 2: Dit is Leo, en dit is zijn kamer. Tenminste, tot nu toe, want hij moet verhuizen. Hij is in dit huis geboren, maar nu moet hij verhuizen naar een andere stad.... Leo stopt zijn dierbaarste spullen in dozen. Zijn platen, boeken, foto's...

Dia 3: Maar één ding die hij heel graag meenemen, kan hij niet in een doos stoppen. Leo moet afscheid nemen van Caro en dat maakt hem erg verdrietig. Hij had nooit een vriendin. Nu heeft hij er eindelijk een, maar nu moet hij verhuizen. Leo is bang dat hij nooit meer van iemand zal houden zoals hij van Caro houdt.

Dia 4: Hij is ook bang dat hij geen nieuwe vrienden zal vinden. Hij weet niets over de plaat en de nieuwe school waar hij naartoe gaat. Toen de directeur hem voorstelde aan zijn nieuwe klas, schaamde hij zich. Wat zullen die mensen van hem denken?

Dia 5: De leerlingen werkten in groepjes en niemand leek geïnteresseerd in wie hij was. Maar gelukkig was daar Matti. Matti vond Leo erg cool en riep hem om zich bij zijn groep aan te sluiten. Mattie stelde Leo voor aan zijn vrienden.

Dia 6: Hoe beter Leo Mattie leerde kennen, hoe leuker hij hem vond. De twee ontdekten dat ze veel van dezelfde dingen leuk vonden. Ongelooflijk, Mattie verzamelde ook oude vinylplaten. Leo vertelde zijn nieuwe vriend over zijn oude school en de dingen die hij had gedaan, en Mattie liet Leo de stad zien. Mattie kende veel leuke plekken en mensen!

Dia 7: Op een dag kwam Leo met Mattie naar school en enkele jongens begonnen naar hen te wijzen en te lachen. Ze begonnen ze voor de gek te houden en ze noemden ze "billenmaatjes". Leo wilde reageren, maar Mattie hield hem tegen.

Dia 8: Later vertelde Mattie Leo iets wat hij nog nooit tegen een vriend had durven zeggen. Mattie vertelde hem dat hij homo was. In eerste instantie was Leo geschokt door wat Mattie zei. Waarom had Mattie zo lang gewacht om dat te zeggen? Ze waren toch goede vrienden? Toen herinnerde Leo zich de wijzende vingers van de jongens in de gang en hij begon te begrijpen waarom Mattie daar niet graag over praatte.

Dia 9: Hij realiseerde zich opeens dat het feit dat Mattie het hem vertelde eigenlijk juist een teken was dat hij hem als echte vriend vertrouwde. Leo wilde meer vragen stellen, maar hij voelde zich een beetje ongemakkelijk. Hij deed toe maar alsof er niets was gebeurd. Maar ze werden nog betere vrienden als daarvoor.

Dia 10: Gaandeweg begon Leo meer te wennen aan zijn nieuwe school en maakte hij ook meer vrienden. Hij vond vooral Nathalie leuk, die was zo grappig. Vaak gingen de Leo, Mattie en Nathalie samen naar het park om te kletsen en te lachen. Op een middag, toen ze wat rondhingen, nodigde Mattie Leo en Nathalie

uit voor het afscheidsfeestje van een neef. Leo vond het leuk omdat hij sinds zijn verhuizing niet meer naar een feestje was geweest.

Dia 11: Toen Leo naar het feest kwam, was hij in het begin een beetje verlegen, omdat hij niemand kende behalve Mattie en Nathalie. Maar al snel stelde Mattie hem voor aan zijn neef Rafael. Mattie vertelde hem dat Rafael ook ging verhuizen en dat hij er een beetje tegenop zag zijn school en vrienden achter te laten.

Dia 12: Leo vond het grappig dat hij Rafael nu advies kon geven. En Rafael vond het gaaf om iemand in dezelfde situatie te kennen. Hij zag dat Leo al vrienden had gemaakt en de stad leuk begon te vinden. Het hielp Rafael om wat meer vertrouwen te krijgen in zijn verhuizing. Misschien zou deze nieuwe stad en zijn nieuwe school leuk zijn. Misschien is het best leuk om mensen op andere plaatsen te leren kennen....

Dia 13: Ze praten zo leuk samen, ze blijven zelfs de hele nacht wakker om te praten en ze mochten elkaar erg graag. Aan het einde van de nacht voelt Leo zich verdrietig omdat Rafael de volgende dag zou vertrekken.

Dia 14: En toen ze afscheid namen, voelde Leo iets wat hij nooit had verwacht. Na een lange omhelzing had hij opeens zin om Rafael te kussen. Leo was erg in de war toen hij wegging.

Dia 15: Die nacht lag Leo in bed en hij kon niet slapen. Er ging zoveel door zijn hoofd. Zou het kunnen dat hij zelf homo was? Hij voelde zich nooit aangetrokken tot jongens.

Dia 16: Maar hij mocht Rafael zo erg. Als hij aan Rafael dacht, voelde hij zich echt tot hem aangetrokken. Hij wilde hem kussen!

Dia 17: Maar hoe zit het met Cara? Hij voelde hetzelfde voor haar. Wat gebeurde er?

Dia 18: De volgende dag kon Leo zijn aandacht niet bij de wiskundeles houden. Hij zat vol twijfels.

Dia 19: Hij keek om zich heen. Zou Mattie hem kunnen helpen? Leo keek opzij en zag dat Nathalie ook naar Mattie keek. Een tijdje zaten ze zo te flirten. Leo was er zeker van dat als hij de kans kreeg, hij serieus met Nathalie zou kunnen flirten.

Dia 20: "En wat denk je dat het antwoord is, Leo?" vraagt de leraar ineens. Leo weet helemaal niet meer waar het over gaat. Hij wordt knalrood. Gelukkig zet de leraar hem niet voor paal, maar gaat gewoon door. Hij zegt: "dus als je tien cadeautjes kunt verdelen over twee mensen, krijgen ze alle twee dus vijf cadeautjes, snap je? Dat is dus meer dan als je tien cadeautjes moet verdelen over vijf mensen, want dan krijgt iedereen maar twee cadeautjes."

Dia 21: Terwijl Leo overschreef wat er op het bord stond, drong het plotseling tot hem door: waarom moest hij alleen met meisjes of jongens gaan, terwijl hij in beide geïnteresseerd is? Het is raar. Vroeger was hij in geen van beide geïnteresseerd, en nu is hij in beide geïnteresseerd. Maar als je voor iemand valt, maakt het eigenlijk niet uit of het een jongen of een meisje is. Als je voor beide valt, is de kans om iemand te ontmoeten die je aantrekkelijk vindt ongeveer 50% groter, dus hij had dus twee keer zoveel kans om iemand te ontmoeten. Leo wist dat niet iedereen hem zou accepteren als hij zo dacht. Net als Mattie zouden er klootzakken zijn die gemeen tegen hem zouden zijn. Maar hij was er zeker van dat het

de moeite waard was om die problemen te overwinnen, om goed om te gaan met de mensen van wie je houdt. De klas zit vol leuke mensen.

Dia 22: Zoals Lydia met haar prachtige zwarte haar,

Dia 23: Ronnie met zijn grappige pet,

Dia 24: Saskia die altijd zo slim is,

Dia 25: Peter met zijn lieve brilletje, die altijd iedereen helpt,

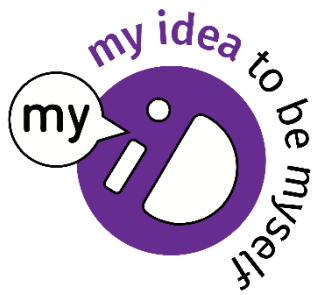
Dia 26: Candice die altijd zo dromerig is,

Dia 27: Fenna die een beetje arrogant lijkt maar als je haar leert kennen eigenlijk heel lief is,

Dia 28: Ursula die altijd zo bedachtzaam is,

Dia 29: Nathalie met haar veerkrachtige krullen en grappen, en

Dia 30: natuurlijk Rafael. Maar ja, hij gaat naar een andere school. Gelukkig zijn er meer mogelijkheden...

29. Fantasieën over de toekomst

Leerlingen worden gevraagd om een begeleide fantasie op te doen over de toekomstige relaties die ze graag zouden willen hebben. Ze wisselen hoop uit en ze worden geconfronteerd met een mogelijke alternatieve toekomst waarin ze homo, lesbisch of biseksueel zouden kunnen zijn.

➔ Doelstelling

Leerlingen onderzoeken hun hoop met betrekking tot relaties.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen proberen erachter te komen in hoeverre hun fantasieën over de toekomst gebaseerd zijn op sociale (heteronormatieve) verwachtingen of eigen keuzes.

➔ Duur

40-50 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkbladen "Wat ik wil" en "Hoe ik denk dat het zal gaan"

➔ Versie

Ontwikkeld door Iedersland College en GALE, maart 2023

Uitvoering

Stap 1: (5'; trigger) Begin de les door de leerlingen een kort verhaal te vertellen over hoe u zich uw toekomst voorstelde toen u zo oud was als zij, en hoe die verschilt van uw situatie nu. Concludeer dat het moeilijk te voorspellen is wat er in de toekomst gaat gebeuren, maar dat we daar in deze les een beetje over gaan fantaseren.

Stap 2: (10'; geleide fantasie) Geef de leerlingen de werkblad "Wat ik wil". Vraag hen om de vragen op het werkblad te gebruiken om na te denken over wat hun ideale situatie zou zijn wat betreft hun liefdesleven en toekomstige relaties. Kondig aan dat we zullen praten over wat ze hopen, maar dat ze niet verplicht zijn om te vertellen wat ze opschreven.

Stap 3: (15'; dialoog) Vraag de leerlingen te vertellen wat ze hopen en waarom ze dit voor zichzelf willen. Ga dieper in op hun behoeften door na te vragen of wat de leerlingen hebben aangegeven gebaseerd is op sociale verwachtingen van ouders, anderen of de cultuur, of dat ze voortkomen uit een diep gevoelde innerlijke behoefte. Als het onderscheid tussen sociale verwachtingen en persoonlijke wensen voor leerlingen moeilijk te maken is, kun je vragen naar wat anderen van je verwachten en of je eigen verlangens daarvan verschillen.

Stap 4: (10' begeleide fantasie) Geef de leerlingen het werkblad "Hoe ik denk dat het zal gaan". Vraag ze om de vragen op het werkblad te gebruiken om na te denken over hoe ze hun eigen behoeften kunnen erkennen en een leven kunnen leiden waarin ook daaraan wordt voldaan. Kondig aan dat we nog eens gaan praten over wat ze denken, maar dat ze niet verplicht zijn om te vertellen wat ze opschreven.

Stap 5: (15'; dialoog) Vraag de leerlingen te vertellen wat ze denken over hun toekomst en hoe ze zich voorstellen dat ze een (of meer) partner(s) zullen hebben, en eventueel hoe ze denken een bevredigend seksueel leven te zullen hebben. Ga dieper in op hun fantasieën over de toekomst door te onderzoeken of hun gekozen route door anderen zou worden gesteund of afgewezen en hoe ze met dergelijke situaties zouden omgaan.

Als u nog dieper wilt gaan (in een veilige groep), kunt u leerlingen vragen of hun seksuele en relationele leven anders zou zijn als ze homoseksueel, lesbisch of biseksueel zouden zijn en hoe ze afwijzing en steun zouden vinden.

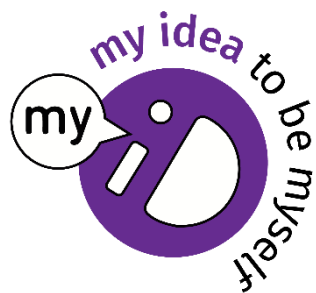
Stap 4: (10'; debriefing) Vraag de leerlingen of ze dit een leuke activiteit vonden. Vertel ze dat het grappig zou zijn om hun werkblad te bewaren en ze nog een keer te bekijken als ze veel ouder zijn. Het zou leuk kunnen zijn om te zien hoe hun leven hetzelfde of anders is geworden!

Werkblad "Wat ik wil"

	<i>Wens</i>	<i>Ideale leeftijd</i>
1.	Ontmoet iemand van wie ik hou:	
2.	Maak mijn opleiding af	
3.	Vind mijn droombaan:	
4.	Heb betaald werk voor ... uur per week	
5.	Woon op mezelf in:(soort huis)	
6.	Woon samen metin:	
7.	Trouwen, hopelijk met	
8.	Gebruik anticonceptie (tot.....)	
9.	Heb dates met	
10.	Heb een langdurige samenwerking met.....	
11. kinderen	
12.	Om naar op vakantie te gaan	
13.	Heb een huisdier:	
14.	Ga op wereldreis	
15.	Andere wens:	

Werkblad "Hoe ik denk dat het zal gaan"

<i>Leeftijd 12 – 18</i>	<i>Leeftijd 18 – 24</i>
<i>Leeftijd 24 – 30</i>	<i>Leeftijd ouder dan 30</i>

30. Stel je voor dat je een ouder bent

Leerlingen wordt gevraagd zich voor te stellen dat ze een ouder zijn die advies geeft aan hun zoon of dochter. Ze vullen werkbladen in met vragen over wat hun kinderen moeten weten en wat ze kunnen doen als ze een relatie hebben. Deze activiteit wordt nabesproken door genderverschillen te bespreken en of het advies anders zou zijn voor LHBTIQ+ kinderen.

Uitvoering

Stap 1: (5'; trigger) Vertel de leerlingen dat deze les gaat over hoe ze later hun kinderen kunnen opvoeden. Vraag ze zich voor te stellen dat ze in de veertig zijn en dat ze een zoon of dochter hebben van 17 jaar oud. De meisjes verbeelden zich dat ze een zoon hebben, de jongens verbeelden zich een dochter. Stel je voor:

➔ **Jouw kind heeft een beginnende relatie en gaat vaak bij hem of haar op bezoek. Als er bij jou thuis zijn, zitten ze soms wel vier uur samen in de kamer van uw zoon of dochter. Als ouder wil je ze graag goed advies geven over daten, relaties en seks. Wat zou je ze vertellen?**

Als leerlingen het moeilijk vinden om zich dit voor te stellen, vraag ze dan in plaats daarvan te bedenken wat ze tegen hun jongere broer of zus zouden zeggen als hij/zij je vraagt hoe ze zich moeten voorbereiden op zijn of haar eerste date.

Stap 2: (15'; verbeelden) Geef de leerlingen de werkbladen om hen te helpen hun advies te formuleren. Vraag de leerlingen om eerst een paar korte aantekeningen te maken over wat ze zouden adviseren (5'), en dan in tweetallen uit te wisselen hoe ze hun kind of hun broer of zus zouden adviseren (5' elk, 10' totaal).

Stap 3: (15'; discussie) Vraag de leerlingen plenair wat er in de gesprekken naar voren kwam. Ga na of het advies voor zonen anders is dan het advies voor dochters en waarom. Vraag door naar in hoeverre dit advies wordt ingegeven door sociale gewoonten; vraag of die adviezen goed zijn voor alle zonen en dochters. Hoe zouden hun kinderen zich voelen door dit advies?

Vraag aan het einde van dit gesprek of de leerlingen er rekening mee hielden dat de hun zoon of dochter homo, biseksueel of lesbisch zou kunnen zijn. Zou hun advies anders zijn als hun dochter een onverwachte seksuele geaardheid of voorkeur zou hebben? Hoe zouden hun kinderen zich voelen door dit advies?

Dit deel van de discussie kan extra uitgebreid worden door te vragen wat de leerlingen als ouder zouden doen als hun kind aangeeft van gender te willen

➔ Doelstelling

Leerlingen reflecteren op ouderschap, gender en seksuele voorkeur. Ze krijgen meer empathie voor andere wensen die dan voortkomen uit eigen normen.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen geven aan te begrijpen hoe seksuele voorlichting door ouders beïnvloed kan worden door sociale gewoonten en normen, en zijn van plan om voorzichtig te zijn met het formuleren van adviezen.

➔ Duur

30-45 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkbladen "Advies voor jouw zoon" en "Advies voor jouw dochter"

➔ Versie

Ontwikkeld door Iedersland College, maart 2023

veranderen. Hoe zouden ze reageren? Zou hun advies aan hen over relaties veranderen? Hoe zouden hun kinderen zich voelen door dit advies?

Stap 4: (10'; debriefing) Vraag de leerlingen of deze activiteit hen nieuwe perspectieven heeft gegeven op ouderschap en seksuele voorlichting. We hopen dat de antwoorden aangeven dat de leerlingen zich voornemen meer empathisch te zijn voor de wensen van hun kinderen, in plaats van alleen hun eigen (of maatschappelijke) normen over te brengen.

Transfer naar de praktijk

Als er weer seksuele of relationele thema's aan de orde komen, herinner de leerlingen er dan aan hoe hun perspectief kan worden beïnvloed door sociale gewoonten die al dan niet goed zijn voor het welzijn van anderen en de discussie die we hier voerden.

Werkblad “Advies voor jouw dochter”

Wat zijn de belangrijkste dingen die jouw dochter moet weten over relaties en seksualiteit?

.....

.....

.....

Wat zou je jouw dochter adviseren zodat ze een gelukkig seksleven zal hebben?

Doe dit eerst:

.....

Doe dit later:

.....

Houd hier altijd rekening mee:

.....

Als het niet lukt, doe dan dit:

.....

Werkblad “Advies voor jouw zoon”

Wat zijn de belangrijkste dingen die jouw zoon moet weten over relaties en seksualiteit?

.....

.....

.....

Wat zou je jouw zoon adviseren zodat hij een gelukkig seksleven zal hebben?

Doe dit eerst:

.....

Doe dit later:

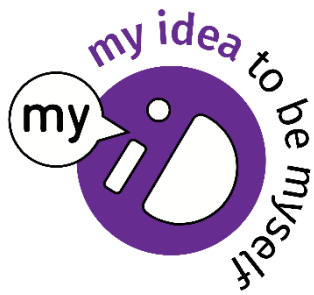
.....

Houd hier altijd rekening mee:

.....

Als het niet lukt, doe dan dit:

.....

31. Ontdekken hoe ik subjectief ben (deel 1)

Leerlingen interviewen elkaar over identiteit en hun reactie op verschillende nieuwe burens. Ze verkennen hun subjectiviteit en tolerantiezone.

➔ Doelstelling

Leerlingen onderzoeken hoe hun eigen waarden en normen hun reactie op anderen beïnvloeden.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen geven aan waar hun eigen waarden vandaan komen en hoe ze hun reacties op verschil beïnvloeden. Ze gaven aan bereid te zijn hun tolerantiezone uit te breiden.

➔ Duur

60 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 14-18, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkblad interviewvragen

➔ Versie

Ontwikkeld door GALE, versie 27-3-2023.
Geïnspireerd door Stephanie Anne Shelton, "Revisiting Peshkin" (2023)

Uitvoering

Stap 1: (2'; instructie) Vertel de leerlingen dat deze activiteit gaat over het leren herkennen hoe je mening wordt beïnvloed door anderen, jouw achtergrond en situaties. Vertel ze dat deze activiteit uit twee lessen bestaat, een les nu en een opdracht om na de les te doen met een verslag in de volgende les.

Stap 2: (3';) Vraag de leerlingen om zich in tweetallen te verdelen en een partner te zoeken die ze niet zo goed kennen (niet je beste vrienden). Geef ze de handreiking. Vertel de leerlingen dat ze elkaar gaan interviewen, elke leerling heeft 20 minuten de tijd voor het interview. De leerlingen kunnen zich beperken tot de vraag op de werkblad, maar moedig ze aan om ook aanvullende vragen te stellen als ze nieuwsgierig zijn naar de andere leerling.

Stap 3: (40'; interviews)

Geef de leerlingen de tijd om elkaar te interviewen, elk 20 minuten. Geef na 15 minuten een waarschuwing dat ze nog 5 minuten hebben. Vraag ze na 19 minuten om af te ronden en het tweede interview te beginnen.

Stap 4: (15'; nabespreking/debriefing)

➔ Vraag de leerlingen hoe het voor hen was om deze activiteit te doen.

➔ Vraag de leerlingen enkele voorbeelden van identiteitsaspecten die ze hebben gekozen. Schrijf ze op een poster of whiteboard met geheugen, zodat u ze later kunt terugvinden.

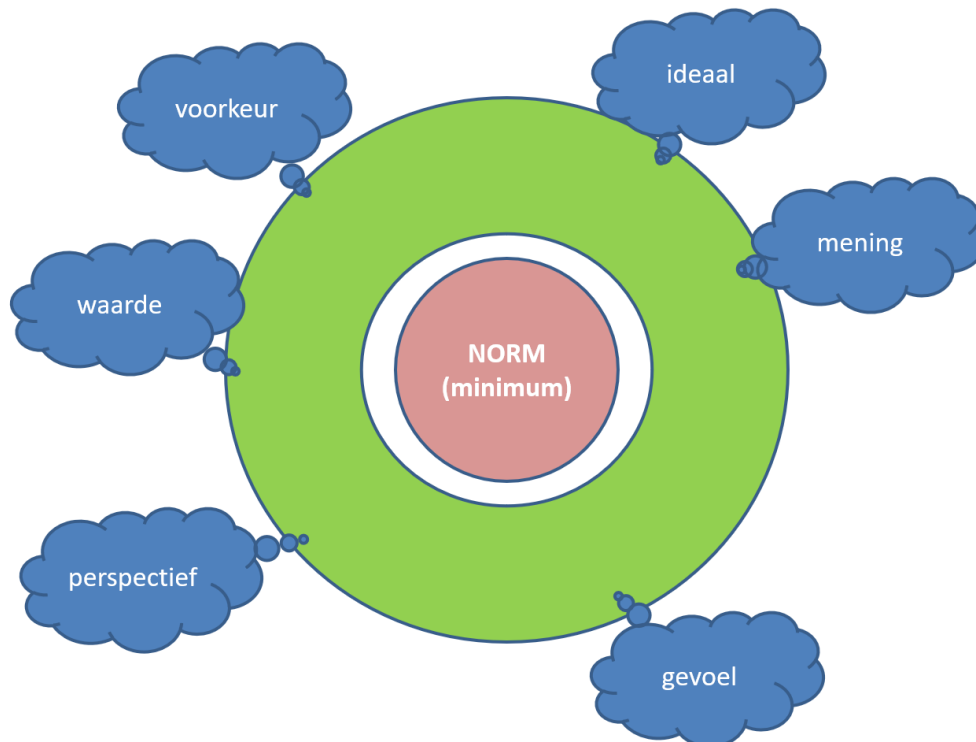
➔ Vraag de leerlingen om te beschrijven hoe ze nieuwe burens zouden behandelen als ze op hen lijken of anders zijn. Noteer deze antwoorden op het bord door ze met pijlen aan te duiden. Gebruik bij voorkeur emotionele termen als: warm gevoel, nieuwsgierigheid, onzekerheid, onbehagen, ongemak, boosheid etc.

➔ Leg uit dat wanneer mensen anders zijn dan wij, we vaak enige onzekerheid of ongemak kunnen voelen, maar dat men in open en democratische samenlevingen enige tolerantie ten opzichte van verschillen moet hebben. Laat de leerlingen nadenken over hoe groot hun tolerantiezone is en waarom dit verschilt per type burens. Vraag ook hoe ze kunnen proberen respectvol en begripvol te zijn, zelfs als hun gevoelens dat niet zijn.

Transfer naar de praktijk

Geef de leerlingen de opdracht voor deel 2 (zie deel 2). Kom terug op de conclusies van deze activiteit wanneer leerlingen blijken te geven van een gebrek aan tolerantie of gevoelens van onzekerheid en ongemak in verband met diversiteit.

De zone van tolerantie

NORMEN

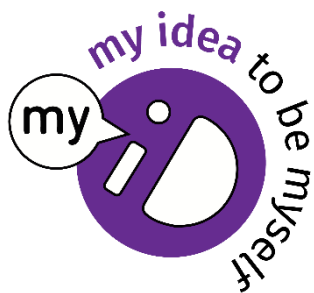
In elke samenleving zijn er minimumregels die zijn overeengekomen voor acceptabel gedrag. Zo zijn er verkeersregels: bij rood moet je stoppen en je moet verantwoord autorijden. Het zijn gedragsregels die in de wet zijn vastgelegd, je mag bijvoorbeeld niet iemand slaan of seksueel aanraken zonder toestemming. Je mag niet iemand aanvallen en je mag niet discrimineren. Er zijn andere regels die niet zijn opgeschreven, maar die iedereen verwacht van je in een bepaalde samenleving. Als je bijvoorbeeld in Nederland iemand ontmoet, wordt van je verwacht dat je iemand in het gezicht kijkt, elkaar begroet en je naam noemt. Dat is specifiek zo in onze cultuur, maar in andere culturen doen ze dat soms anders. Al deze regels kunnen "normen" worden genoemd. Er zijn hardere normen (opgeschreven en afgesproken) en zachtere normen (verwachtingen waar sommige mensen het misschien mee eens zijn, maar andere mensen misschien niet aan gewend zijn of het er niet mee eens zijn).

WAARDEN

Dan zijn er veel verschillende waarden, idealen, meningen, gevoelens, perspectieven op situaties en voorkeuren. Deze kunnen verschillen van persoon tot persoon, van groep tot groep en van situatie tot situatie. Ze zijn dus flexibeler dan normen. Je moet oppassen dat jouw verwachtingen en normen (of de verwachtingen en normen van jouw groep) niet verwart met waarden van andere mensen of groepen. Soms is dit moeilijk. Het verschil tussen de minimumnorm en de verschillende waarden van mensen wordt de tolerantiezone genoemd. In een open en democratische samenleving moet je leren om je tolerantiezone zo groot mogelijk te maken.

Werkblad: Interviewvragen

1. Kun je jezelf beschrijven aan de hand van drie belangrijke aspecten van jouw identiteit? Identiteitsaspecten kunnen zaken zijn als: hoe je eruitziet, je hobby of (toekomstig) beroep, of je graag thuis blijft of uitgaat, wat voor muziek je leuk vindt, je familie, je cultuur, je religie, je etniciteit, je lichamelijke gezondheid of handicap, de manier waarop je zich kleedt en eruit ziet. Deze aspecten zijn voorbeelden, je kunt zelf kiezen.
 - 1) ...
 - 2) ...
 - 3) ...
2. Kun je aangeven hoe belangrijk elk van deze aspecten is voor hoe je jezelf voelt? Zijn deze aspecten belangrijk voor hoe je jezelf zich gedraagt en hoe je beslissingen neemt?
3. Stel je voor dat je een nieuwe buurman krijgt. Zijn gezin komt uit een ander land met een andere cultuur en religie dan de jouwe. Zou je hen welkom heten in de buurt? Hoe?
4. Als jouw nieuwe buren andere gewoonten zou hebben dan jouw familie, hoe zou je daarop reageren? Misschien vragen ze je jouw schoenen uit te doen als je binnenkomt, of misschien is het hun gewoonte om je te omhelzen als je hun huis binnenkomt.
5. Hoe zou je reageren als jouw nieuwe buren gewoontes zou hebben die jij vervelend vindt? Bijvoorbeeld als ze eten maken waarvan je de geur niet lekker vindt, of als ze te harde geluiden maken?
6. Stel je nog eens voor dat je een nieuwe buurman krijgt. Dit keer zijn ze een homostel met een zontje. Zou je hen welkom heten in de buurt? Hoe?
7. Als deze nieuwe buren andere gewoonten zou hebben dan jouw familie, hoe zou je daarop reageren? Misschien gaan ze eind juni een regenboogvlag buiten hangen.
8. Hoe zou je reageren als je nieuwe buren gewoontes zou hebben die jij vervelend vindt? Bijvoorbeeld als je vindt dat ze te veel praten over hun relatie en over discriminatie?
9. We hebben het gehad over de drie belangrijkste aspecten van jouw identiteit. Denk je dat deze aspecten jouw houding ten opzichte van andere mensen, zoals de genoemde nieuwe buren, beïnvloeden? Hoe? Hoe denk je dat jouw buren over jou en jouw identiteitsaspecten zouden denken?

32. Ontdekken hoe ik subjectief ben (deel 2)

Leerlingen interviewen andere mensen over identiteit en hun reactie op verschillende nieuwe burens. Ze onderzoeken subjectiviteit en tolerantie.

➔ Doelstelling

Leerlingen onderzoeken hoe hun eigen waarden en normen hun reactie op anderen beïnvloeden.

➔ Indicaties van impact

De leerlingen geven aan waar hun eigen waarden vandaan komen en hoe ze hun reacties op verschil beïnvloeden. Ze gaven aan bereid te zijn hun tolerantiezone uit te breiden.

➔ Duur

60 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 14-18, gemiddeld niveau

➔ Materialen

Werkblad Interviewvragen

➔ Versie

Ontwikkeld door GALE, versie 27-3-2023.
Geïnspireerd door Stephanie Anne Shelton, "Revisiting Peshkin" (2023)

Opdracht

Stap 1: (5'; instructie) De opdracht voor deze werkvorm moet gegeven worden een week voor deze tweede les. Vraag de leerlingen om in duo's of eventueel alleen om iemand (niet een van hun medeleerlingen) te interviewen met de vragen die ze de eerste les (deel 1) hebben gebruikt. Ze moeten korte aantekeningen maken van de antwoorden, zodat ze de manier waarop ze reageerden als voorbeeld kunnen gebruiken in de bespreking in de klas. Ze hoeven geen volledig rapport op te stellen. Optioneel kunt u geïnterviewden met verschillende diversiteitsachtergronden toewijzen aan duo's van leerlingen.

Uitvoering

Stap 2: (15'; nabespreking/debriefing)

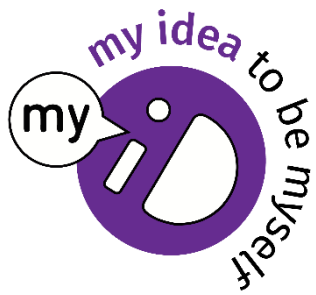
- ➔ Vraag de leerlingen welke mensen ze hebben geïnterviewd en welke identiteitsaspecten die hebben genoemd. Haal de aantekeningen erbij die u in de eerste les hebt gemaakt (op het bord of op een poster) en voeg nieuwe identiteitsaspecten toe aan de reeds genoemde.
- ➔ Vraag de leerlingen hoe het voor hen was om deze activiteit met andere mensen dan medeleerlingen te doen. Waar verschillen de reacties? Welke identiteitsaspecten van de interviewmensen beïnvloedden hun antwoorden?
- ➔ Ga vervolgens dieper in op de antwoorden van de geïnterviewden. Hebben de normen en waarden van de geïnterviewden tolerantiezone van de interviewende leerlingen kleiner of groter gemaakt? Hoe werkte dit?
- ➔ Hoe voelden de interviewende leerlingen zich tijdens het interview? Op hun gemak of met ongemak? Waren hun eigen waarden en normen in overeenstemming met de geïnterviewde persoon of niet?
- ➔ Als de meeste leerlingen mensen interviewden bij wie ze zich erg op hun gemak voelden omdat ze overeenkwamen met hun eigen waarden, was dat dan toeval of was er een impliciete of expliciete neiging om mensen te kiezen die op hen leken? Als leerlingen geïnterviewden kozen die anders waren dan zichzelf, waarom deden ze dat dan? Hoe gingen ze om met reacties die onverwacht waren of heel anders dan hun eigen waarden?

Probeer een conclusie te trekken over hoe subjectiviteit en tolerantie werken bij de keuze van mensen met wie je omgaat en je reacties op mensen die anders zijn

dan jezelf. Kom terug op de conclusie van deel 1: we moeten een zone van tolerantie bouwen in een open en democratische samenleving.

Transfer naar de praktijk

Kom terug op de conclusies van deze activiteit wanneer leerlingen blijken te geven van een gebrek aan tolerantie of gevoelens van onzekerheid en ongemak in verband met diversiteit.

33. Het motto "United in Diversity"

Als onderdeel van een geschiedenisles of wanneer ze over de Europese Unie praten, leren leerlingen over de geschiedenis van het motto van de Europese Unie "Verenigd in verscheidenheid". Ze onderzoeken hoe dit motto tot stand is gekomen en wat de betekenis ervan is. Ze interpreteren wat het betekent voor onze samenleving en richten zich vervolgens op hoe het van toepassing is op seksuele en genderdiversiteit.

➔ Doelstellingen

Leerlingen kennen het EU motto en het verhaal erachter. Ze beseffen hoe de betekenis ervan de Europese opvatting over diversiteit en ook over seksuele en gender diversiteit beïnvloedt.

➔ Indicaties van impact

Leerlingen presenteren meningen over wat het Europese motto betekent. Ze formuleren meningen over in hoeverre acceptatie en steun voor diversiteit belangrijk en haalbaar zijn in de Europese Unie.

➔ Duur

70-80 minuten

➔ Niveau

Leeftijd 13-16, laag niveau

➔ Materialen

Korte presentatie gebaseerd op https://en.wikipedia.org/wiki/Motto_of_the_European_Union

➔ Versie

Doukas School, april 2023

Vorbereitung

De docent heeft een presentatie voorbereid van de geschiedenis achter het motto van de Europese Unie "United in Diversity", en meer specifiek van hoe het tot stand is gekomen. Jongeren die dit motto hebben bedacht in mei 2000, door deel te nemen aan een wedstrijd waarbij 80.000 leerlingen betrokken waren uit de 15 landen die op dat moment lid waren van de Europese Unie.

Uitvoering

Stap 1: (10'; inleiding). De docent presenteert het motto van de Europese Unie en de leerlingenwedstrijd die tot het bedenken ervan heeft geleid.

Stap 2: (25'; werken in teams en discussiëren). De docent vraagt de leerlingen om de volgende 10 minuten in 3 groepen te werken en drie verklaringen te bedenken (onderbouwd met argumenten) van wat dit motto betekent voor de EU. Waarom is het belangrijk als benadering en als manier van denken? Wat doet dit motto voor het gevoel van eenheid tussen de EU-leden? Elk team krijgt 5 minuten de tijd om hun argumenten te presenteren.

Stap 3: (20'; discussie). De docent betreft leerlingen bij een algemene discussie over diversiteit in samenlevingen en hoe diversiteit de samenleving als geheel ten goede kan komen. De docent richt de discussie op het (minimaal) respecteren en (maximaal) accepteren of ondersteunen van de verschillen tussen individuen. Probeer het eens te worden over hoe respect, acceptatie en steun er concreet uit zullen zien in het dagelijkse gedrag van Europese burgers. In hoeverre kunnen en willen Europeanen een gedeelde sociale cultuur hebben?

Stap 4: (30'; werken aan teamprojecten). De docent vraagt de leerlingen om in groepen te werken en het wenselijke sociale gedrag te beschrijven dat in overeenstemming zou zijn met het motto van de EU met betrekking tot LHBTIQ+. Elke groep presenteert kort hun ideeën in de klas en legt uit waarom het gedrag tegenover LHBTIQ+ hetzelfde of anders zou moeten zijn dan wat ze eerder presenteerden.

SPAANS/CATALAANS

34. Nieuws dat uitsluit

Leerlingen analyseren mediateksten over seksistisch en uitsluitend taalgebruik en herschrijven ze om inclusiever te worden.

Vorbereitung

Vooraf hebben leerlingen al basisbegrippen over taalgebruik geleerd; denk aan tekststructuur, standpunt, type verteller, type karakters, tijd en ruimte. Het is ook noodzakelijk dat *leerlingen* de inhoudelijke eigenschappen (coherentie, cohesie en adequaatheid) en werkwoordsvormen, werkwoordtijden en leestekens kennen.

Uitvoering

LES 1:

Stap 1: Interesse (20 min.) – Onderzoek naar seksistisch/uitsluitend nieuws

- <https://www.clasesdeperiodismo.com/2014/05/17/5-casos-de-homofobia-en-los-medios-que-no-debemos-olvidar/>
- <https://diariofemenino.com.ar/df/60-ejemplos-de-machismo-y-sexismo/>

In deze tekst worden verschillende voorbeelden gegeven van seksistisch, homofob en transfoob (en mogelijk racistisch en xenofob) nieuws of advertenties die in de pers of op sociale media zijn verschenen. De klas onderzoekt als groep welke termen en/of taalgebruik ze beoordelen als discriminerend of marginaliserend.

Stap 2: Waardering (30 min.) – Meer voorbeelden zoeken

Geef de leerlingen de opdracht om zelf meer onderzoek te doen naar andere nieuwsvoorbeelden waarin seksistisch of uitsluitend taalgebruik werd gebruikt. Ze moeten bij elk voorbeeld aangeven welke uitdrukkingen of woorden een discriminerend of marginaliserend overkomen. Vraag de leerlingen om een korte hun voorbeelden te presenteren en uit te leggen.

LES 2:

Stap 1: Reorganisatie (30 min) – Nieuws herschrijven

Vraag de leerlingen om een van de voorbeelden uit de vorige les te kiezen en die te herschrijven zodat discriminerende of marginaliserende uitdrukkingen worden vermeden. In plaats daarvan moeten ze proberen er neurale of inclusieve taal van te maken.

Dit document kan worden gebruikt om dit schrijven te vergemakkelijken:

https://www.irj.es/images/docs/GUA_DE LENGUAJE INCLUSIVO.pdf

Doelstellingen

Leerlingen worden zich bewust van uitsluitende taal in media en leren hoe ze meer inclusief kunnen zijn.

Indicaties van impact

De leerlingen laten zien hoe ze inclusieve taal kunnen gebruiken.

Duur

2 lessen van 1 uur

Niveau

14-16 jaar oud, gevorderd niveau

Materialen

Papier, pen, computer, internettoegang, taalboek en video's.

Versie

Ontwikkeld door Javi Guerrero (Centre Jaume Viladoms), 2023

Stap 2: Reorganisatie (30 min) – Presentaties en feedback

Vraag 15 minuten voor het einde van de les enkele leerlingen om hun herschreven teksten voor te lezen en uit te leggen waarom ze gekozen hebben voor neutraal of inclusief taalgebruik. Vraag andere leerlingen om feedback en om aanvullende suggesties om zulke teksten nog verder te verbeteren.

35. Liefdesbrief

Leerlingen bekijken video's, selecteren liefdesverhalen en schrijven zelf een niet-heteronormatief liefdesverhaal.

Vorbereiding

De klas heeft eerder gewerkt aan het schrijven van verhalen en weet al iets van verhaalstructuur, standpunt, type verteller, soorten personages, tijd en ruimte. Het is ook noodzakelijk dat leerlingen de belangrijkste tekstuele verhaalelementen kennen (coherentie, cohesie en adequaatheid) en grammaticale elementen (werkwoordsvormen, tijdsaanduidingen en goed gebruik van leestekens) kennen.

Als docent kun u zichzelf voorbereiden door op internet te zoeken naar LHBTIQ+ verhalen die u leuk vindt in films, televisieseries of boeken.

Uitvoering LES 1

Stap 1: Trigger (10 min) Introductie met videoverhaal over seksuele voorkeur

<https://www.youtube.com/watch?v=9pyPmSGVR2s> (Catalaans)

["Amor adolescente" - Corto gay estreno 2017 - YouTube](#) (Spaans)

Laat een van deze video's zien. Het zijn korte films die seksuele en genderdiversiteit laten zien in liefdesverhalen van tieners. Bespreek de video kort na door de leerlingen te vragen wat hun indruk van de video is. Ga in eerste instantie (nog) niet in discussie. Beoordeel (of veroordeel) geen van de gegeven opmerkingen. Geef gewoon aan dat deze video een inleiding is op het verhaal dat de leerlingen deze les gaan schrijven. Maar dat je ze eerst nog een andere video wilt laten zien.

Stap 2: Interesse (40 min) – Video met uitleg seksuele en gender diversiteit en mind map

<https://www.youtube.com/watch?v=zWv8zQ2gLSU&t=3s> (Catalaans)

[QUÈ ÉS LA DIVERSITAT SEXUAL? EXPLICACIÓ FÀCIL - YouTube](#) (Spaans)

Laat een van deze video's zien. Deze geven informatie over seksuele en genderdiversiteit. Maak na het zien van de video een gezamenlijke samenvatting van de thema's en concepten in de twee video's. Schrijf deze in de vorm van een mind map op het bord en vraag de leerlingen om zelf een eigen mind map te maken. Ze kunnen kopiëren wat er op het bord staat, maar ook hun eigen mind map maken of elementen toevoegen aan hun eigen mind map. De mind map moet het verband tussen de twee video's aangeven en kan feiten, sociale invloeden, persoonlijke gevoelens enz. bevatten.

Doelstellingen

Leerlingen leren over LHBTIQ+ relaties en niet-heteronormatieve relaties. Ze verkennen hun eigen gevoelens hierover.

Indicaties van impact

Leerlingen schrijven verhalen die alternatieven laten zien voor traditionele cisgender hetero liefdesverhalen. Ze tonen hun eigen affiniteit en afkeuring hiervoor, maar accepteren dat er verschillen zijn.

Duur

5 lessen van 1 uur

Niveau

12-16 jaar oud, gevorderd niveau

Materialen

Papier, pen, computer, internettoegang, taalboek en video's.

Versie

Ontwikkeld door Anna Ledesma (Centre Jaume Viladoms), 2023

Uitvoering LES 2

Stap 1: Waardering (35 min) - Ontdek favoriete liefdesverhalen

In groepjes van drie maken de leerlingen een lijst van 5 films, tv-series of romans waarin de hoofdrolspelers liefdesverhalen beleven. De leerlingen in elk groepje kiezen één van de verhalen die ze allemaal leuk vinden en maken een korte beschrijving. Vraag elke groep een korte presentatie te geven en vragen van andere leerlingen te beantwoorden. (De verwachting is dat de meeste verhalen heteronormatieve liefdesverhalen zullen zijn, ondanks de introductie.) Bespreek welke elementen anders zijn in deze liefdesverhalen dan in de video die ze hebben bekeken.

Stap 2: Reorganisatie (30 min) - Verkennen van niet-heteronormatieve liefdesverhalen

In dezelfde werkgroepen verkennen de leerlingen daarna liefdesverhalen die niet-heteronormatief zijn. Ze zoeken weer verhalen en maken beschrijvingen en korte gezamenlijke presentaties. Andere leerlingen kunnen vragen stellen of feedback geven. Als leerlingen geen niet-heteronormatieve liefdesverhalen kunnen vinden, kan de docent enkele voorbeelden geven ter inspiratie, of beter: verwijst de leerlingen naar de website met voorbeelden van zulke films, series of romans.

LES 3-4

Karakterisering (2 uur min) - "Liefdesbrief"

Geef leerlingen de opdracht om een verhalende tekst van 1 tot 3 pagina's te schrijven over een niet-heteronormatief liefdesverhaal. De verhalen kunnen worden ingezonden in een wedstrijd op schoolniveau waarbij de beste drie een prijs krijgen. Er kan ook voorgelezen worden in de klas, zodat leerlingen hun verhaal kunnen laten zien en feedback kunnen krijgen.

Alternatieve benaderingen

In een minder uitdagende versie van deze activiteit kun je leerlingen individueel een liefdesverhaal met betrekking tot LHBTIQ+ laten selecteren of schrijven.

Veel LHBTIQ+ liefdesverhalen die in de media beschikbaar zijn, kopiëren heteronormatieve aspecten in het leven van LHBTIQ+. Deze verhalen benadrukken "normaliteit", wat nuttig kan zijn voor leerlingen met een hoge mate van homofobie of transfobie. Voor hen wordt seksuele en genderdiversiteit daardoor meer "gewoon". Maar wees u ervan bewust dat dit tegelijkertijd mogelijk impliciet de tolerantie van leerlingen beperkt tot het accepteren van het type LHBTIQ+ relaties die cisgender heteroseksuele relaties kopiëren.

Als u deze activiteit juist uitdagender wilt maken, kunt u meer strikt zijn door de omschrijving 'niet-heteronormatief' letterlijk te nemen. Met zo'n opdracht zouden leerlingen juist naar alternatieve relatievormen moeten zoeken. Niet-heteronormatieve liefdesverhalen kunnen dan ook cisgender heteroseksuele relaties zijn die niet voldoen aan de verwachte normen rond relaties en seksualiteit. In deze meer uitdagende versie kunnen de klassikale discussies ook een uitleg van heteronormativiteit bevatten en onderzoeken hoe niet-heteronormatieve relaties eruit kunnen zien.

Voorbeelden van dergelijke verhalen zijn: Ursula LeGuin, "The left Hand of Darkness" (La mano izquierda de la oscuridad) (SF-boek over een planeet waar mensen onzijdig zijn en automatisch veranderen als ze verliefd worden), "Élite" (Spaanse Netflix-serie over een bevoorrechte middelbare school waar leerlingen verschillende soorten relaties hebben), en "Requisitos para ser una persona normal" (film).

36. Margarito leren kennen

Door het verhaal La Historia de Margarito van de Chileense schrijver Pedro Lemebel voor te lezen, reflecteren de leerlingen op de discriminatie die kinderen en adolescenten ervaren op basis van hun genderexpressie.

Vorbereiding

U kunt het verhaal zowel in het Spaans als in een niet-geautoriseerde Nederlandse vertaling vinden in de bijlage; de link geeft ook een (Spaanse) audiolezing als aanvulling in geval van visuele beperking en om goed Spaans te horen.

Uitvoering

Stap 1: (3'; introductie). Vertel uw leerlingen dat ze het verhaal gaan lezen van Margarito, een jongen uit een klein stadje in Chili (Zuid-Amerika).

Stap 2: (6'; gezamenlijk lezen). Laat de leerlingen na elkaar stukjes van het verhaal lezen.

Stap 3: (10'; discussie). Bespreek na het lezen de plot van het verhaal, wat Margarito's klasgenoten deden en de houding van de samenleving naar aanleiding van de genderexpressie van de hoofdpersoon. U kunt de volgende vragen stellen:

- Wat vind je van Margarito? Als je hem leuk of interessant vindt, waarom? Als je hem raar of slecht vindt, waarom voel je jezelf dan zo?
- Welke houding heeft de verteller/schrijver tegenover Margarito? Waarom? Ben je het met de schrijver eens?
- Denk je dat de manier waarop Margarito's klasgenoten hem behandelden, hetzelfde zou zijn zoals een soortgelijke klasgenoot zou behandelen? Waarom niet)?
- Denk je dat er genderstereotypen in dit verhaal voorkomen? Zo ja, welke genderstereotypen? Zo niet, waarom denk je dat Margarito belachelijk werd gemaakt? Spelen alleen genderstereotypen en verwachtingen over seksuele voorkeur?
- Is er een verschil tussen genderexpressie en seksuele voorkeur?
- Wat denk je dat er met Margarito is gebeurd en waarom?

➤ Doelstelling

Leerlingen leren empathie te hebben voor jongeren met een niet-traditionele genderexpressie.

➤ Indicaties van impact

Leerlingen tonen begrip en empathie voor niet-genderconforme jongeren. Ze onderscheiden dit van seksuele voorkeur.

➤ Duur

45 minuten

➤ Niveau

Leeftijd 12-14, gemiddeld niveau

➤ Materialen

Werblad met het verhaal (voor elke leerling) of PowerPoint.

Audio van de vertelling in geval van visuele beperking.

➤ Versie

Ontwikkeld door Scarlett Obando Flores (Defoin), 2023

☞ Denk je dat dit soort situaties vandaag de dag nog steeds voorkomen?
Wat zou jij doen als dit in jouw klas gebeurde?

Stap 4: (15'; schrijven). Vraag je leerlingen om een korte brief (een of twee alinea's) te schrijven aan Margarito's klasgenoten of leraren waarin ze hun mening geven over de manier waarop ze hem hebben behandeld. Het briefje moet een duidelijke motivatie bevatten, met minstens één argument en één concrete suggestie om het welzijn van Margarito te verbeteren. Als docent kunt u tijdens de activiteit bewaken dat de leerlingen hier serieus over nadenken en hen waar nodig ondersteunen door vragen te stellen.

Stap 5: (10'; uitwisseling). Vraag de klas of iemand zijn brief wil voorlezen en/of diens suggestie wil vertellen (als leerlingen moeite hebben met schrijven kunt u schaamte voorkomen door hen te laten vertellen wat ze bedachten in plaats van letterlijk voor te lezen). Schrijf ondertussen op het bord welke argumenten en suggesties de leerlingen formuleerden. In verband met het vak Spaans of Nederlands kunt u daarbij ook letten op correct taalgebruik en eventuele geschreven of gesproken fouten verbeteren door die verbeterd op het bord te zetten (zonder leerlingen nadrukkelijk te wijzen op hun fouten).

Stap 6: (5'; nabespreking/debriefing). Vat de trend van de argumenten en suggesties van uw leerlingen samen en benadruk het belang van het respecteren van verschillen in hoe jongeren hun gender uiten. Als er leerlingen zijn die hun ambiguïteit, onzekerheid, frustratie of boosheid over gender non-conformiteit hebben geuit, laat dan merken dat je ze hebt 'gehoord' door te erkennen dat gendernormen erg streng kunnen zijn en dat het ongemakkelijk kan voelen als mensen niet voldoen aan de norm die je sterk verwacht. Wijs dergelijke gevoelens niet af, maar erken dat ze er zijn zonder ze positief of negatief te beoordelen; focus op het uitleggen van het mechanisme. Als er onder leerlingen twijfel blijft bestaan, kunt u de les verder nabespreken door twijfelende leerlingen te vragen hoe ze zich zouden voelen als ze werden afgewezen omdat andere mensen denken dat ze niet voldoen aan hun normen. Dit creëert mogelijk meer empathie.

La Historia de Margarito

Pedro Lemebel
(1952-2015)

Tendría que arremangarme los años para recordar a Margarito, tan frágil como una golondrina crespita en la escuela pública de mi infancia. La escuelita Ochagavía, «nuestro norte luz y guía», voceaba el himno de la mañana escolar, ya borroso por los tierraes secos en la zona sur de Santiago, en esas nubes de polvo donde los niños machos pichangueaban¹ el recreo; los hombricitos proletarios, jugando juegos de hombres, brusquedades de hombres, palmetazos de hombres. Tan diminutos y ya ejercían la ventaja del machismo burlón, humillando a Margarito, riéndose de él porque no participaba del violento rito de la infancia obrera. Porque se mantenía distante mirando de lejos al cabrerío revoltoso revolcándose en el suelo, mancornados a puñetazos en la competencia matona de esa enana virilidad.

Y parecía que Margarito, vaporoso, despreciaba profundamente la prepotencia de sus compañeros, esa única forma bruta de comunicarse que practican los hombres. Por eso se aislaba de los grupos en la soledad mocosita de anidarse un rincón lejos del patio. Margarito nunca reía en la bandada jilguera que animaba la mañana. Margarito no era feliz, como todos los niños a esa edad cuando el mundo es una pelota de barro azul. Margarito tenía los ojos grandes, siempre anegados a punto de llorar, al borde lagrimero de su penita; por cualquier cosa, por el chiste más insignificante soltaba la muda catarata de su llanto. Margarito era así, un pajarillo sentimental que regaba la tierra seca de mi escuela pobre. Margarito era el hazmerreír de la clase, el juego preferido de los cabros grandes que le gritaban «Margarito maricón puso un huevo en el cajón». No lo dejaban en paz con la letanía cruel de ese coro que no paraba hasta hacerlo llorar. Hasta que sus ojazos nerviosos se vidriaban con el amargo suero que hería sus mejillas.

Margarito era así, un pétalo fino y lluvioso en medio de la borrasca pioja del piñén estudiantil. A esa edad, cuando la niñez asume la perversión como un entretenido juego torturando al más débil, al más diferente del colegio, que escapaba al modelo masculino impuesto por padres y profesores. Y ese era el caso de Margarito, nombrado así, burlado así, por los pailones del curso que, groseros, imitaban su caminar de pichón amanerado, sus pasitos coligües cuando tenía que salir a la pizarra

¹ Pichanguear: ntr. coloq. Chile: Jugar un partido de fútbol informal.

transpirando, como pisando huevos en su extraño desplazamiento de cigüeña cachorra rumbo a la patriarcal educación.

Lo recuerdo tan solo, en ese tristísimo exilio de princesita traspapelada en un cuento equivocado. Lo veo así, al borde de la crisis esa mañana del sesenta cuando Caritas-Chile regaló un montón de ropa norteamericana para la escuelita Ochagavía. Eran fardos gigantes de pantalones, poleras, zapatos, camisas y casacas que los curas habían seleccionado para los niños varones. Tiras usadas que el imperio repartía a Sudamérica para tranquilizar su conciencia. Trapos multicolores, que los chiquillos se probaban entre risas y tirones. Y en medio de esa alegre selección, apareció un vestido, un largo y floreado camisón que los cabros sacaron calladamente del bulto. Lo extrajeron mirándose con maldadosa complicidad. Margarito, como siempre, flotaba más allá del bullicio en la balsa expatriada de su lejano navegar. Por eso no se percató cuando lo rodearon sujetándolo entre todos, y a la fuerza le metieron el vestido por la cabeza, vistiéndolo bruscamente con esa prenda de mujer. Creo que nunca olvidaré esa escena de Margarito con los ojos empañados, envuelto en la percala floral de su triste primavera. Lo veo a pesar de los años, interrogando al mundo que se cerraba para él en una ronda de carcajadas. Lo sigo viendo acurrucado, como una palomita llorona mirando las bocas burleas de los niños, desfiguradas por el océano inconsolable de su amargo lagrimal.

120

Han pasado los años, llorosos, terribles, malvados, y jamás se me forró ese cuadro, como tampoco la chispa agradecida que brilló en sus pupilas cuando, compartiendo las burlas, me acerqué para ayudarlo a quitarse el vestido. Nunca más vi a Margarito desde ese final de curso, tampoco supe que pasó con él desde esa violenta infancia que compartimos los niños raros, como una preparatoria frente al mundo para asumir la adolescencia y luego la adultez en el caracoleante escupitajo de los días que vinieron coronados de crueldad. Es posible que su pasar de alondra empapada haya naufragado en esa travesía de intolerancia, donde el trote brusco del más fuerte, estampó en sus suelas el celofán estropeado de un ala colibrí.

Recurso complementario: *La Historia de Margarito* (audio)

<https://podtail.com/es/podcast/radiocuentos/la-historia-de-margarito-pedro-lemebel/>

Het verhaal van Margarito

Pedro Lemebel

(1952-2015)

Ik zou moeite moeten doen om me Margarito te herinneren, hij was zo kwetsbaar als kieviet in de openbare basisschool waar ik vroeger heen ging. Ik herinner hoe de leerlingen van het Ochagavía-schooltje samen het ochtendlied zongen, "ons noorden, licht en gids". De lucht was al wazig door het droge land in het zuidelijke deel van Santiago. In die stofwolken speelden de macho-jongens in de pauze; de kleine volksjongens die mannenspelletjes spelen, mannelijk duwen en trekken, mannelijk slaan. Zo klein waren ze nog en ze waren al machos, die niet-machos bespotten, het vernederen van Margarito, het hem uitlachen omdat hij niet deelnam aan de gewelddadige rituelen van de jonge volksjongens. Omdat hij aan de zijkant stond en van een afstand keek naar de onhandelbare bende jochies die over de grond rolde en elkaar met de vuist sloegen in de gewelddadige wedstrijd om te bewijzen dat ze echte mannetjes waren.

En het leek erop dat Margarito, briesend, een diepe afkeer had van de arrogantie van zijn klasgenoten, met die brute vorm van communicatie die 'echte' mannen beoefenen. Daarom zonderde hij zich af van de groep, in de snotterige eenzaamheid nestelde hij zich in een hoek ver van het schoolplein. Margarito lachte nooit in de zwerm vinken die de ochtend opvrolijkten. Margarito was niet gelukkig, zoals alle kinderen op die leeftijd wanneer de wereld een blauwe modderbal is. Margarito's ogen waren groot, altijd waterig, altijd op de rand van tranen, op de druppelende rand van verdriet; voor alles, voor de meest onbeduidende grap, liet hij zijn tranen ontsnappen uit zijn stille starende ogen. Margarito was zo, een sentimenteel vogeltje dat de droge aarde van mijn arme school bewaterde. Margarito was het lachertje van de klas, het favoriete speeltje van de grote jongens die tegen hem riepen "Margarietje het mietje". Ze lieten hem niet met rust; de wrede litanie van dat refrein stopte niet totdat ze hem aan het huilen hadden gemaakt. Totdat zijn nerveuze ogen glazig werden van het bittere serum dat pijn deed aan zijn wangen.

Zo was Margarito, een fijn regenblaadje midden in een storm rond een dennenappel vol luizige leerlingen. Op die leeftijd, als kinderen pervers pesten beschouwen als een vermakelijk spel, waarbij de zwaksten, degenen die het meest ánders zijn op school worden gemarteld; en vooral degenen die ontsnapt zijn aan het masculiene model dat wordt opgelegd door ouders en leraren. En dat was het geval met Margarito, uitgescholden, bespot door de jongens in de klas die, onbeschoft, zijn

manier van lopen als een duif imiteerden, zijn kleine koddige stapjes als hij zwetend naar het bord moest, alsof hij op eieren liep, met zijn vreemde jonge-ooievaarsbeweging op weg naar het patriarchale onderwijs.

Ik herinner me hem zo alleen, in die trieste ballingschap van een kleine prinses die misplaatst was in het verkeerde sprookje. Ik zie hem zo, op de rand van de crisis die ochtend in de jaren zestig toen Caritas-Chile een stapel Amerikaanse kleren weggaf voor het Ochagavía-schooltje. Het waren gigantische bundels broeken, T-shirts, schoenen, overhemden en jassen die de priesters voor de jongens hadden uitgekozen. Het was gebruikte troep die het rijke Noord-Amerika naar Zuid-Amerika verspreidde om zijn geweten te sussen. Veelkleurige vodden, die de kinderen al lachend en trekkend pasten. En te midden van dit vrolijke kleren uitzoeken, verscheen er een jurk, een lange, gebloemde nachtjapon die de kinderen stilletjes uit de bundel trokken. Ze trokken de japon eruit en keken elkaar aan met vervloekte medeplichtigheid. Margarito zweefde, zoals altijd, voorbij aan de drukte op zijn afstandelijke vlot met omzichtbare zeilen. Daarom merkte hij niet dat ze hem omsingelden, hem tussen hen allemaal vasthielden en met geweld de jurk over zijn hoofd trokken, hem ruw in het kledingstuk van een vrouw kledend. Ik denk niet dat ik dat tafereel van Margarito ooit zal vergeten, met zijn ogen beslagen, gehuld in dit bloemenperk van zijn droevige lente. Ik zie hem nog, ondanks dat het jaren geleden is, zich afvragend welke wereld dit was, die op hem afkwam in een rond van gelach. Ik zie hem nog steeds, opgerold, als een huilend duifje, kijkend naar de spottende monden van kinderen, zijn gezicht misvormd door de ontroostbare oceaan van zijn bittere tranen.

De jaren zijn verstreken, maar die tranen, die verschrikking, die slechtheid; dat beeld is nooit uit mijn gedachten verdwenen, evenmin als de dankbare vonk die in zijn pupillen scheen toen ik, na meegedaan te hebben met de spot, naar hem toe ging om hem te helpen die jurk uit te trekken. Ik heb Margarito sinds het einde van dat schooljaar nooit meer gezien, en ik weet ook niet wat er met hem was gebeurd sinds die gewelddadige jeugd die wij vreemde kinderen deelden als voorbereiding op de wereld van tieners en daarna als volwassene; het slakkenspuug van de dagen die werden bekroond met wreedheid. Het is mogelijk dat deze doorweekte tocht van de leeuwerik schipbreuk leed tijdens die reis door de intolerantie, en dat de brieftafel van de sterkste het kwetsbare cellofaan van de vleugel van deze kolibrie vertrapte.

Aanvullende bron: Margarito's verhaal (audio): <https://podtail.com/es/podcast/radiocuentos/la-historia-de-margarito-pedro-lemebel/>

3. Projectinformatie

3.2 Formele informatie voor het Agentschap Erasmus+

Project acroniem	Mijn-ID
Project titel	Mijn-ID - Mijn identiteit, mijn idee om mezelf te zijn
Erasmus+ projectnr.	2021-1-IT02-KA220-SCH-000034423
Projectduur	1 november 2021 – 30 november 2023
Publicatiedatum	22 juni 2023
WP	WP1: Docentenhandleiding
Werktitel	PR1.2 Docentenhandleiding voor het implementeren van Mijn-ID klassikale werkvormen
Versie	Definitieve publicatie, Nederlandse vertaling
Versienummer	5
Verantwoordelijke partner	DEFOIN
Verspreidingsniveau	Openbaar
Colofon	Rapa, Max; Dankmeijer, Peter et al (2023) <i>Mijn-ID compendium van werkvormen over LHBTIQ+ thema's</i> . Madrid: DEFOIN / Amsterdam: GALE
Auteursrechten	Vrij te gebruiken of te bewerken met bronvermelding
Datum Engelse versie	4 mei 2023
Nederlandse versie	22 juni 2023

3.3 Project coördinator

Naam	
Organisatie:	Fondazione Villa Montesca

3.4 Versiegeschiedenis

Versie	Datum	Auteur	Beschrijving
1	17/04/2023	Max Rapa	Eerste schets
2	19/04/2023	Max Rapa	Eerste ontwerp
3	21/04/2023	Max Rapa	Semi-definitieve versie
4	04/05/2023	Peter Dankmeijer	Definitieve Engelse versie
5a	20/06/2023	Peter Dankmeijer	Bijgestelde Engelse versie
5b	22/06/2023	Peter Dankmeijer	Nederlandse vertaling

Partners

Coordinator

**Fondazione Hallgarten – Franchetti
Centro Studi Villa Montesca**

Italy

Defoin

**DEFOIN – Formación para el Desarrollo
y la Inserción**

Spain

GALE

**GALE – Stichting Global Alliance for LGBT
Education**

Netherlands

EUROTRAINING – Educational Organization

Greece

CESIE

Italy

Xarxa I Col·laboració Serveis Educatius, S.L.

Spain

Iedersland College

Netherlands

**Douka Ekpaideftiria AE – Palladion Lykeion
Ekpaideuthria Douka**

Greece

My ID © 2022 is licensed under CC BY-NC-SA 4.0. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union